

ESO

crèdit variable tipificat

Educació per a la pau

M. Àngels Dumé i Romeo
Antoni Soler i Ricart

Editorial Claret

projecte

2

16

curricular

educació per a la pau

geografia dels conflictes

PROJECTE CURRICULAR 12-16
EDITORIAL CLARET, S.A.

Direcció d'edicions: Pere Codina i Mas
Autor i coordinador PC 12-16: Jordi Llastarri i Carbonell

Equip tècnic:

Disseny, gràfics i mapes: Lluís del Val i Viñolas

Maqueta: PACMER, S.A.

Coberta: Josep M. Garrofé

Il·lustracions: Pilarín Bayés

Revisió lingüística: Montserrat Villagrasa

*Llibre de text homologat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya
segons resolució de 22/10/96 del Conseller d'Ensenyament publicada al DOG
núm. 2285 del 25/11/96.*

3a. edició

© M. Àngels Dumé i Antoni Soler

© Editorial Claret, S.A. (sobre aquesta edició)
Roger de Llúria, 5 – 08010 Barcelona

Imprès a Rol-Press, S.L.
Londres, 98 – 08036 Barcelona

ISBN: 84-8297-067-4

Dipòsit legal: B. 27.121-1998

Obra protegida per la Llei 22/1987 d'11 de novembre de Propietat Intel·lectual. Els infractors dels drets reconeguts a favor del titular o beneficiaris del copyright podran ser demandats d'acord amb els articles 123 a 126 d'aquesta llei i podran ser sancionats amb les penes assenyalades a la Llei Orgànica 6/1987 per la qual es modifica l'article 534 del Codi Penal. Prohibida la reproducció total o parcial per qualsevol mitjà, inclosos els sistemes electrònics d'emmagatzematge, per reproducció, així com el tractament informàtic. Reservat a favor de l'Editor el dret de préstec públic, lloguer o qualsevol altra forma de cessió d'ús d'aquest exemplar.

Llibre imprès en paper ecològic

crèdit variable tipificat

ESO

educació per a la pau

geografia dels conflictes

M. Àngels Dumé i Romeo

Antoni Soler i Ricart

membres de la Fundació per la Pau

Fundació per la Pau

Editorial Claret

Í N D E X

Presentació	6
Què aprendrem?	8
UNITAT 1 Dades per pensar	12
UNITAT 2 Els conflictes	22
UNITAT 3 La violència	32
UNITAT 4 Alternatives a la violència	46
UNITAT 5 La no-violència	56
UNITAT 6 Dos exemples: Gandhi i Luther King	68
UNITAT 7 Concepte de pau	84
UNITAT 8 Els grans reptes de la humanitat	96
UNITAT 9 El treball per la pau	116
UNITAT 10 Anàlisi de conflictes	130

P R E S E M

El crèdit variable tipificat ***Educació per a la pau. Geografia dels conflictes*** correspon al primer cicle de l'Ensenyament Secundari Obligatori.

Els **continguts** d'aquest crèdit són força diversificats. Quant als **procediments**, treballaràs fonamentalment la consulta de diverses fonts d'informació, l'anàlisi de problemes i de situacions, el debat, la localització en l'espai i el temps, l'elaboració i interpretació de gràfics i el teu autoconeixement.

Pel que fa als **fets, conceptes i sistemes conceptuals**, el crèdit abraça tres blocs: ***Conceptes fonamentals, Els principals reptes del món d'avui i Anàlisi d'un conflicte actual.***

Partiràs del coneixement de dades i conceptes bàsics (els conflictes, la violència, formes alternatives a la violència i la no-violència) per arribar a poder formular una idea completa de la pau. Després podràs descobrir l'estreta relació entre la pau i els reptes que la humanitat té, així com els camins del treball per la pau. Amb tots aquest elements ja estaràs en condicions d'analitzar un conflicte actual. Et proposem el que hi ha des de fa molt de temps entre israelians i palestins.

T A C I Ó

En l'apartat de **valors, normes i actituds** prendràs consciència d'algunes realitats que possibiliten o dificulten la pau i així podràs donar una resposta activa i basada en una actitud no-violenta.

Educació per la pau. Geografia dels conflictes és estructurat, des d'un punt de vista metodològic, seguint els principis de l'anomenat **aprenentatge significatiu**. Què vol dir això? Doncs que els continguts que hi trobaràs es basen en tot moment en allò que ja saps. Construiràs el teu aprenentatge a partir del que ja has estudiat a l'Ensenyament Primari o bé en els crèdits comuns, i a mesura que vagis assimilant més coses aniràs ampliant el teu coneixement.

Educació per la pau. Geografia dels conflictes és format per deu unitats didàctiques. Cada unitat didàctica és integrada per:

- Una presentació del tema amb una **Introducció** (que pot ser una imatge, un text, un còmic) i una **Avaluació inicial** (preguntes que et connectaran amb la temàtica).
- Els **apartats de la unitat** on s'exposen els continguts.

- Les **activitats d'aprenentatge**, que tenen per objectiu consolidar els continguts dels apartats.
- Unes activitats globals que s'anomenen **Punt final** on de forma lúdica es consolida el treball.
- Les activitats **Què has après?**, que faciliten la síntesi dels continguts i que poden ajudar-te a comprovar el teu grau d'adquisició dels coneixements.

Esperem i desitgem que aquest crèdit sigui per a tu una eina de treball pràctica i precisa, així com una eina de consulta, ara i en el futur.

ELS AUTORS

QUÈ APRE

PROCEDIMENTS

- 1.** Obtenció i anàlisi d'informació.
 - 1.1** Selecció, comparació, classificació, ordenació i anàlisi de problemes que afecten la humanitat, en funció d'uns criteris preestablerts.
 - 1.2** Obtenció d'informació sobre problemes, conflictes, organitzacions i institucions, amb atenció especial al seguiment dels mitjans de comunicació.
 - 1.3** Ús de fonts i documents de caràcter primari i secundari.
 - 1.4** Utilització correcta dels conceptes en la descripció i anàlisi dels problemes i conflictes que s'estudien.
 - 1.5** Elaboració de trames de relacions causa-efecte que expliquin la complexitat d'un problema o conflicte actual.
 - 1.6** Elaboració i interpretació de qüestionaris i fonts orals d'informació.
 - 1.7** Lectura i interpretació d'imatges fotogràfiques, pictòriques i gràfiques.
 - 1.8** Realització de càlculs que aportin dades sobre l'objecte d'estudi.
- 2.** Comprensió i aplicació de la informació.
 - 2.1** Anàlisi, classificació i formulació de propostes de resolució de problemes i conflictes. Establiment de conclusions.
 - 2.2** Debat i elaboració de judicis utilitzant el vocabulari adequat amb raonaments coherents.
 - 2.3** Formulació de preguntes i hipòtesis davant un problema o conflicte.
 - 2.4** Planificació i elaboració d'un treball monogràfic. Exposició del seu contingut de forma oral, escrita i gràfica.
 - 2.5** Lectura, interpretació i elaboració de còmics i cal·ligrames.
 - 2.6** Ús de la cronologia per mesurar el temps històric.
- 3.** Confecció de gràfics i mapes.
 - 3.1** Lectura, interpretació i elaboració d'esquemes i mapes conceptuals.
 - 3.2** Lectura, interpretació i elaboració de mapes, gràfics, dades estadístiques i frisos històrics.
 - 3.3** Localització geogràfica de les grans àrees culturals dels pobles i dels països.
 - 3.4** Situació en l'espai i en el temps dels principals reptes de la humanitat.

N D R E M

FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

1. Conceptes fonamentals.

1.1 Els conflictes. Tipus de conflictes. Conflicte i violència.

1.2 La violència. Violència directa i violència estructural. Violència espontània i violència organitzada. L'espiral de violència.

1.3 Mètodes alternatius a la violència. Prevenció, mediació, arbitratge. La investigació per a la pau.

1.4 La no-violència. Actituds no-violentes. Lluita no-violenta. Mitjans i finalitats. Pacifisme i no-violència. Gandhi o la força de la veritat. Luther King o la força d'estimar.

1.5 Concepte de pau. Pau positiva i pau negativa. L'espiral de la pau. Concepte holístic de pau.

2. Els principals reptes del món d'avui.

2.1 El repte econòmic: la distribució de la riquesa. Nord-Sud. Nou ordre internacional.

2.2 El repte polític: la distribució del poder. Democràcia i Drets Humans.

2.3 El repte ecològic: medi ambient i model de creixement. Els recursos i el consum. Els residus i la contaminació. L'energia. Nou model de creixement.

2.4 El repte demogràfic: migracions i convivència. Explosió demogràfica. Migracions, refugiats i desplaçats. Convivre en la diversitat.

2.5 Militarisme i armamentisme. Causes i conseqüències. Noves vies per al futur.

2.6 El treball per la pau. Treball assistencial i treball estructural. L'objecció de consciència. Les Nacions Unides. Les organitzacions no governamentals (ONG).

3. Anàlisi d'un conflicte actual: israelians i palestins.

3.1 Descripció. Context.

3.2 Causes i història.

3.3 Evolució i situació present.

3.4 Possibles solucions i alternatives.

VALORS, NORMES I ACTITUDS

- 1.** Valoració de la pau com un dret fonamental dels éssers humans.
- 2.** Consciència del valor i fragilitat de la pau.
- 3.** Refús de la violència com a forma d'afrontar els conflictes.
- 4.** Solidaritat i esperit de cooperació amb les persones i pobles que pateixen qualsevol situació de violència i marginació.
- 5.** Autoestima com a pas previ en el respecte pels altres.
- 6.** Valoració de la no-violència i progressió en l'adquisició de les seves actituds.
- 7.** Actitud positiva, constructiva i esperançada en el futur.
- 8.** Interès pel coneixement de les causes que originen els principals conflictes de la humanitat.
- 9.** Sensibilització respecte les grans diferències entre el Nord i el Sud.
- 10.** Compromís amb la defensa dels Drets Humans i del patrimoni nacional i internacional impulsant la participació en institucions cíviques i democràtiques.
- 11.** Defensa del medi ambient i sensibilització respecte el consum energètic, la contaminació i els residus.
- 12.** Valoració positiva envers les creences i costums d'altres pobles. Relativització dels valors de la cultura i civilització pròpies.
- 13.** Esperit crític davant les enormes despeses dedicades a l'armament.
- 14.** Participació activa en discussions i debats.
- 15.** Predisposició al treball en equip.
- 16.** Comportament d'acord amb l'exercici del diàleg, la tolerància, el pluralisme i els valors democràtics.
- 17.** Hàbit d'estudi continuat, rigor en les exposicions orals i escrites i presentació acurada dels treballs.

OBJECTIUS DIDÀCTICS DEL CRÈDIT

- 1.** Fomentar la comprensió, la cooperació i la solidaritat internacionals, tot valorant la pau com un dret fonamental de tots els éssers humans.
- 2.** Solidaritzar-se amb les persones i pobles que pateixen la guerra, l'exili, la repressió, la marginació o qualsevol tipus d'opressió.

- 3.** Utilitzar els conceptes de conflicte, violència, violència directa i estructural, prevenció, mediació, arbitratge, investigació per a la pau, no-violència, pau positiva i pau negativa, pau interior i pau exterior per descriure i analitzar el món d'avui.
- 4.** Interpretar i comentar textos escrits, cançons, pintures, fotografies i còmics.
- 5.** Conèixer els recursos destinats a l'armamentisme.
- 6.** Conèixer mètodes alternatius a la violència en cas de conflicte.
- 7.** Situar en l'espai i en el temps: Gandhi, Luther King i les fases del conflicte entre israelians i palestins.
- 8.** Analitzar alguns dels principals reptes del món d'avui:
 - *distribució de la riquesa i relacions Nord-Sud*
 - *distribució del poder, democràcia i drets humans*
 - *medi ambient i model de creixement*
 - *migracions i convivència*
 - *militarisme i armamentisme.*
- 9.** Conèixer els noms, les seus, els objectius i els camps d'acció dels organismes internacionals i de les organitzacions no governamentals i analitzar i debatre les seves propostes per solucionar els diferents problemes que preocupen més a la humanitat.
- 10.** Desenvolupar la capacitat d'acció personal i col·lectiva en pro de la justícia, la pau, el diàleg i la tolerància, establint mecanismes que fomentin la comunicació interpersonal.
- 11.** Seleccionar, classificar, analitzar, contrastar i sintetitzar la informació obtinguda sobre qualsevol problema o conflicte.
- 12.** Elaborar, en grup, un treball de recerca sobre un problema o conflicte actual, tot exposant oralment o per escrit les conclusions a què han arribat.
- 13.** Explicar les causes i conseqüències d'un conflicte o problema actual.
- 14.** Autoanalitzar-se i posicionar-se respecte dels temes objecte d'estudi.

UNITAT 1 DADES PER PENSAR

Avaluació inicial

- Saps on es troba Sarajevo?
Quina situació viu la Zlata?
- Els antics romans deien: "Si vols la pau, prepara la guerra." Feu un debat a classe sobre aquest tema. Un grup defensarà aquest punt de vista i l'altre el contrari. Podeu enfocar-lo cap als següents aspectes:
 - Què volien dir amb això?
 - És veritat que preparant la guerra s'aconsegueix la pau? Per què?

Dijous 7 d'octubre de 1993

Dear Mimmy,

Aquests últims dies tot és rutina. No hi ha bombardejos, gràcies a Déu. Vaig a l'escola, llegeixo, toco el piano.

L'hivern s'acosta, i no tenim res per escalfar-nos.

Miro el calendari, aquest any 1993 sembla destinat a ser un any sencer de guerra. Déu meu..., dos anys perduts sentint els bombardejos, patint la manca d'electricitat, d'aigua, de menjar, i esperant la pau.

Em fixo en el papa i la mama. En dos anys, han envellit tant com en deu anys de pau. I jo? Jo no he envellit, però he crescut, encara que no sé pas quant. No menjo fruita ni verdura, no bec suc, no menjo carn... Sóc una nena alimentada amb arròs, mongetes seques i espaguetis. No...! Ja torno a parlar de menjar! Sovint em sorprenen somiant pollastre, bons schnitzels (una mena de carn arrebossada), lassanyes... Ah, ja n'hi ha prov, parlem d'una altra cosa.

Zlata

Divendres 17 d'octubre de 1993

Dear Mimmy,

Ahir, els nostres "amics dels turons" ens van recordar que hi són sempre i que poden matar, ferir, destruir... Ahir va ser realment un dia terrible.

Cinc-cents noranta obusos. Des de dos quarts de cinc del matí i durant tot el dia. Sis morts, cinquanta-sis ferits. Aquest és el balanç de la jornada d'ahir. El pitjor va passar a Soukbunar. No sabem res de la tia Melica. Sembla que allà les cases han quedat esventrades.

Hem baixat al soterrani. Aquest soterrani gelat i fosc que detesto. Quatre hores senceres ens hi hem estat! Tronava. Tots els veïns eren amb nosaltres.

UN ALTRE COP! Un altre cop han destruït, han arruïnat totes les nostres esperances, ho han engegat tot a rodar. Semblava que ja no ho farien més. Que aviat s'acabaria, que tot s'havia d'aclarir. AQUESTA ESTÚPIDA GUERRA S'HAVIA D'ACABAR.

(...)

Zlata Filipovic va néixer el 3 de desembre de 1980. Viu a Sarajevo i ens fa arribar les vivències de la guerra a través del seu diari personal.

Ara estic segura que això no s'acabarà mai. Alguns no volen que s'acabi, gent malvada que odia els infants i les persones com nosaltres.

Em dic sense parar que estem tots sols en aquest infern, que ningú no pensa en nosaltres, que ningú no ens dona la mà. Tanmateix, hi ha gent que hi pensa, que es preocupa de nosaltres.

(...)

Les persones humanes es preocupen de nosaltres, pensen en nosaltres, les persones inhumanes ens volen destruir. Per què? em plantejo un altre cop la mateixa pregunta: per què?

Nosaltres no hem fet res. Som innocents. I no podem fer res!

Zlata

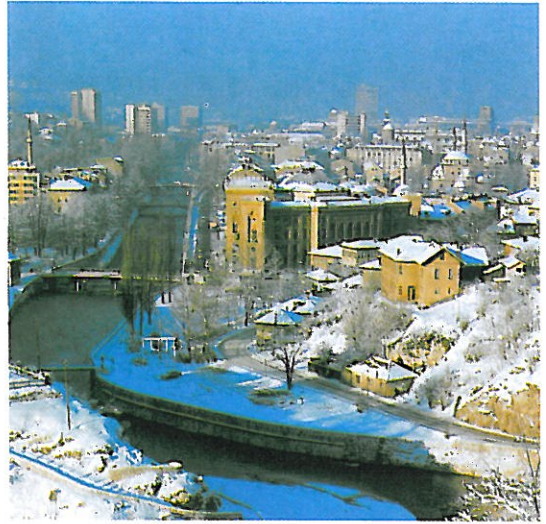
372

13

La pau valuosa...

«Deixeu-me en pau!», «No ens deixen viure en pau!». Vet aquí unes expressions ben freqüents que tu també hauràs emprat moltes vegades. Viure en pau, aquest és un desig universal. Deu ser que viure sense pau no és viure.

Quan no hi ha pau tot es fa molt difícil. Els drets fonamentals de la persona, fins i tot la mateixa vida, són greument amenaçats i moltes vegades definitivament arrabassats. La pau és una condició necessària per a una vida digna, plenament humana.

Sarajevo abans de la guerra.

Activitats

1. Pensa una mica en la Zlata...

- a) Quants anys tenia quan escrivia aquestes pàgines del diari?
Quants anys té ara?
Quants anys tens tu?
- b) Com estan els seus pares? I ella?
Quines mancances té? Què troba a faltar?
Quines coses trobaries a faltar especialment si et trobessis en aquesta situació?
- c) Què en pensa de la guerra? I dels qui fan la guerra?
Què en penses tu, de la guerra?
- d) La Zlata sent la solidaritat de la resta de les persones?
T'agradaria ajudar-la? Podries escriure-li una carta que expressi tot allò que voldries dir-li si estiguessis al seu costat.

2. Pensa en les següents preguntes i respon-les per escrit:

- a) Quan demanes que et deixin en pau, què vols dir? Per què ho demanes?
- b) Quines coses són les que més t'agrada fer?
- c) D'aquestes coses, quines no podries fer en temps de guerra?

Des del final de la Segona Guerra Mundial, l'any 1945, fins als nostres dies:

Hi ha hagut al món un total d'unes 130 guerres.

No hi ha hagut ni un sol dia sense cap guerra.

La mitjana és d'unes dotze guerres alhora.

La durada total d'aquestes guerres s'acosta als cinc-cents anys.

En aquestes guerres han mort almenys 25 milions de persones.

QUADRE 1

... però fràgil

Tanmateix, la pau és un bé molt fràgil, molt difícil d'assolir i de mantenir. Fixa't en les dades del quadre 1 referides a la nostra època.

Per què passa això? Com pot ser que vulguem la pau i, en canvi, obtinguem tan sovint la guerra? Si la pau és tant necessària i, d'altra banda, es perd tan fàcilment, vol dir que ens cal dedicar-hi esforços importants. De totes aquestes coses anirem parlant al llarg d'aquest crèdit que ara iniciem.

Activitats

- Quins països saps que han tingut guerra des de 1945? Assenyala'ls en un planisferi.
- Poseu en comú l'activitat anterior i entre tots completeu una llista i un mapa dels països que han sofert guerres des del final de la II Guerra Mundial.

Una explosió nuclear produeix tres efectes simultanis: tèrmic (temperatures de 10.000.000 °C), mecànic (ona expansiva amb vents de centenars de quilòmetres per hora) i radioactiu (contaminació radioactiva molt elevada).

Guerra i capacitat de destrucció

Quan la pau es perd, les conseqüències són terribles. Tots hem vist repetides vegades les imatges de milers de persones greument mutilades, ferides o mortes, ciutats senceres destruïdes, milers o milions de persones sense casa, fugint, refugiats o deportats... Gairebé sempre el mal ocasionat és molt superior a aquell que es pre-

tenia evitar fent la guerra. I si això ha estat així al llarg de tota la història, a partir d'aquest segle encara ho és més. Els avenços tecnològics, sobretot l'aparició de les armes nuclears, han fet créixer la capacitat de destrucció fins a límits insospitats i absolutament irracionals. Pots veure'n alguns exemples en el quadre 2.

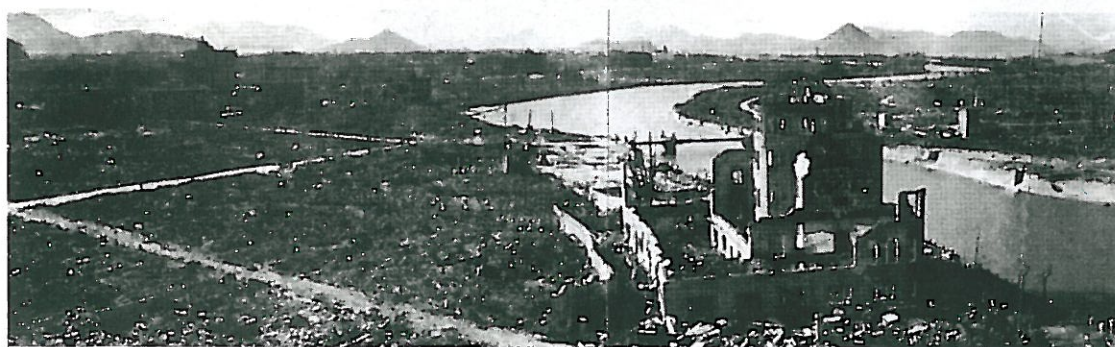
La bomba atòmica llançada sobre Hiroshima al final de la II Guerra Mundial va provocar la mort de més de 100.000 persones i va fer desaparèixer 65.000 edificis dels 90.000 que tenia la ciutat.

Un sol submarí Trident pot destruir més de 400 ciutats o blancs alhora, cada un d'ells amb una explosió 5 vegades més potent que la d'Hiroshima.

S'han fabricat bombes nuclears amb potències explosives que superen fins a unes 4000 vegades la d'Hiroshima en una sola bomba. Una explosió com aquesta pot esborrar del mapa tot Catalunya.

Actualment hi ha emmagatzemades en el món armes nuclears suficients per acabar amb tot vestigi de vida a la Terra unes 50 vegades.

QUADRE 2

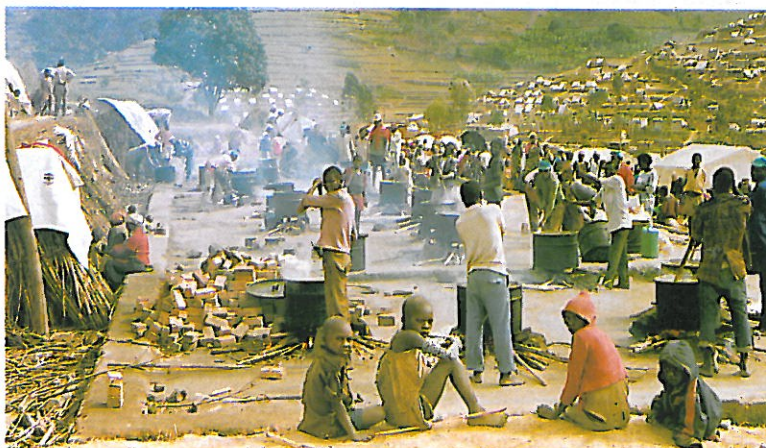

Hiroshima després del llançament de la bomba atòmica l'agost de 1945.

Guerra i població civil

Sempre la població civil ha patit les conseqüències de la guerra: saqueigs de les poblacions per part dels exèrcits vencedors, fam, destrucció... Però, fins a començament d'aquest segle, la immensa majoria de les baixes eren soldats dels exèrcits combatents. L'aparició primer de l'aviació i després dels míssils i de les armes de destrucció massiva, ha fet créixer el nombre de víctimes civils fins a invertir la proporció amb les víctimes militars, com s'explicita en el quadre 3.

Si en algun moment algú podia haver pensat que la guerra servia per a defensar la població, avui dia és ben clar que no és així.

Camp de refugiats a Rwanda.

QUADRE 3

	Baixes militars	Baixes civils
I Guerra Mundial (1914-18)	13.000.000	10.000.000 (43%)
II Guerra Mundial (1939-45)	15.000.000	30.000.000 (67%)
Guerra de Corea (1950-53)	1.000.000	3.000.000 (75%)
Guerras actuals		95%
Hipotètica guerra nuclear		99%

Una de les primeres poblacions bombardejades fins a la pràctica destrucció total va ser la ciutat basca de Guernica, l'any 1937, durant la guerra civil espanyola. El pintor Picasso va expressar l'horror d'aquest atac en el famós oli *Guernica*, que fou exposat al pavelló d'Espanya en l'Exposició Internacional de París de 1937.

Activitats

5. Respon: quins motius et sembla que hi pot haver per a fabricar armes amb aquesta capacitat de destrucció?
6. Observa el *Guernica* i respon:
 - a) En quins colors està pintat?
 - b) Quantes figures humanes hi ha representades?
 - c) Quants animals? Quins?
 - d) Es troben a l'aire lliure o en un espai interior? Com ho saps?
 - e) Busca la dona que porta el fill mort als braços. Mira-li la cara. Com té els ulls? I la boca? Què expressa?
 - f) Com són la boca i els ulls de tots els personatges i dels animals? Per què?

Preparar la guerra, preparar la pau

■ Per a preparar la guerra

La humanitat inverteix cada any en despeses militars una quantitat propera al bilion de dòlars, més de 100 bilions de pesse-

tes (100.000.000.000.000 ptes.). Aquesta xifra és tan gran que ni podem imaginar-la. I això sense comptar els recursos humans, científics i tècnics: gairebé la meitat

de la investigació científica del món és, directament o indirectament, per a la invenció, perfeccionament i producció d'armament.

I tot aquest esforç, en el millor dels casos, serà inútil; perquè si s'arriba a fer servir allò que s'ha preparat, tal com acabem de veure, les conseqüències són molt més terribles. Amb tota propietat podem parlar d'indústria de la mort.

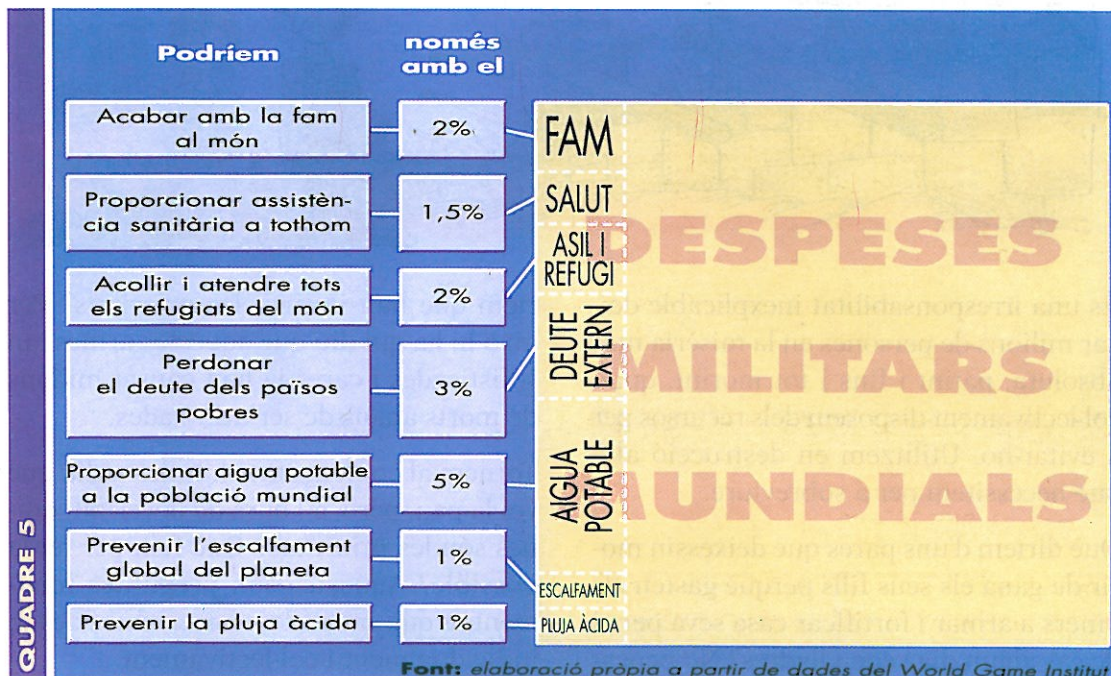
■ Per a preparar la pau

D'altra banda sabem que una gran part de la humanitat té greus dificultats per a subsistir en condicions de vida acceptables. Fam, subdesenvolupament, pobresa, marginació, injustícia, destrucció del medi natural, habitatge, sanitat, educació, etc., són alguns dels problemes que necessiten de solució urgentíssima, sense la qual és molt

diffícil aspirar a una pau generalitzada i estable. Avançar en la resolució d'aquestes situacions és la millor manera de preparar la pau.

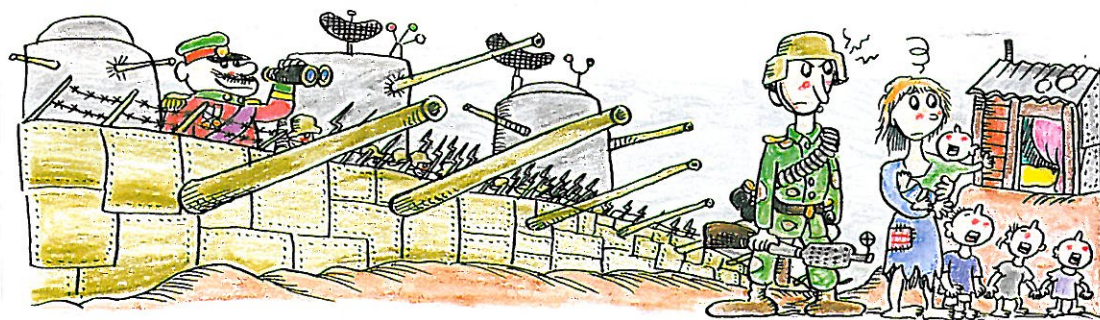
Totes aquestes necessitats podrien quedar resoltes dedicant-hi una petita part d'allò que es destina a preparar la guerra. El quadre 5 et posa alguns exemples sobre aquesta qüestió. No fer-ho així, resulta sorprenent i escandalós.

Activitats

7. Quantes pessetes s'inverteixen cada dia en el món en despeses militars? I cada minut?
8. Observa el quadre «Despeses militars mundials» i calcula:
 - a) Quantes pessetes són necessàries per a acabar amb la fam al món? Quin tant per cent representa del total de la despesa militar?
 - b) Quantes pessetes són necessàries per a proporcionar aigua neta i potable a tot el món? Quin tant per cent representa del total de la despesa militar?
9. Feu un mural col·lectiu retallant quadrets de papers de colors o cartolines que representin les despeses militars mundials i les necessitats urgents de la humanitat (pot ser com el quadre anterior). Exposeu-lo en algun lloc visible de l'escola.

Quines són les prioritats de la humanitat?

És una irresponsabilitat inexplicable deixar milions de persones en la misèria més absoluta, patint i fins i tot morint, quan col·lectivament disposem dels recursos per a evitar-ho. Utilitzem en destrucció allò que necessitem per a sobreviure.

Què diríem d'uns pares que deixessin morir de gana els seus fills perquè gasten els diners a armar i fortificar casa seva per si de cas algun dia vénen lladres? No pensa-

riem que han invertit les prioritats? Per això hi ha qui diu que aquestes armes tan sofisticades i cares ja han causat milions de morts abans de ser utilitzades.

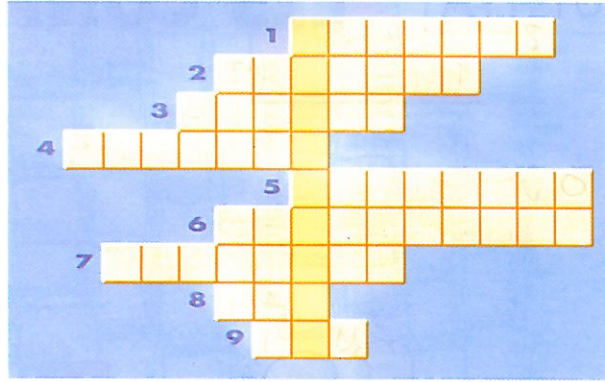
Tornem al començament: tothom diu que vol la pau, però, a l'hora de la veritat, quines són les prioritats? Què fem per fer-la possible? Aquestes són preguntes fonamentals que ens podem fer, ens hem de fer, individualment i col·lectivament.

Punt final

Mots encreuats

Vertical: Ciutat japonesa on va esclatar la primera bomba atòmica al final de la II Guerra Mundial.

Horizontals: **1.** En el diari de la Zlata del 17 d'octubre del 93: «Les persones es preocupen de nosaltres.» **2.** Submarí amb gran poder destructiu. **3.** Lluita armada entre pobles. **4.** Pintor, autor d'un quadre molt famós sobre un bombardeig. **5.** Ciutat de Bòsnia on viu la Zlata Filipovic. **6.** Nom d'un menjar que la Zlata troba a faltar. (Diari del dia 7 d'octubre.) **7.** Ciutat basca bombardejada i destruïda durant la guerra civil espanyola. **8.** Problema de la humanitat que quedaria resolt amb una petita part del que es destina a les despeses per armament. **9.** Allò que tots desitgem.

Què has après?

Completa aquest text a la teva llibreta:

- Des de l'any 1945 hi ha hagut al món guerres en les quals han mort de persones.
- Fins al començament del segle xx les víctimes mortals d'una guerra eren majoritàriament Això ha canviat amb l'aparició de l'aviació, dels i de les armes de Ara, la major part de les víctimes mortals en un conflicte bèl·lic són El pintor va expressar l'horror del bombardeig a una població civil en el quadre
- Malgrat això, es continuen fabricant armes encara més potents que podrien destruir la vida a la Terra vegades. Amb una sola bomba termo-nuclear es podria destruir
- Assolir la pau vol dir també treballar perquè desaparegui la fam,,,,
- En el món es destinen anualment ptes. per a despeses militars. Amb un% d'aquesta xifra s'acabaria amb la fam, amb un% es resoluria el problema de i amb un% es podria De totes aquestes dades trec la conclusió que: ...

UNITAT 2 **ELS CONFLICTES**

Avaluació inicial

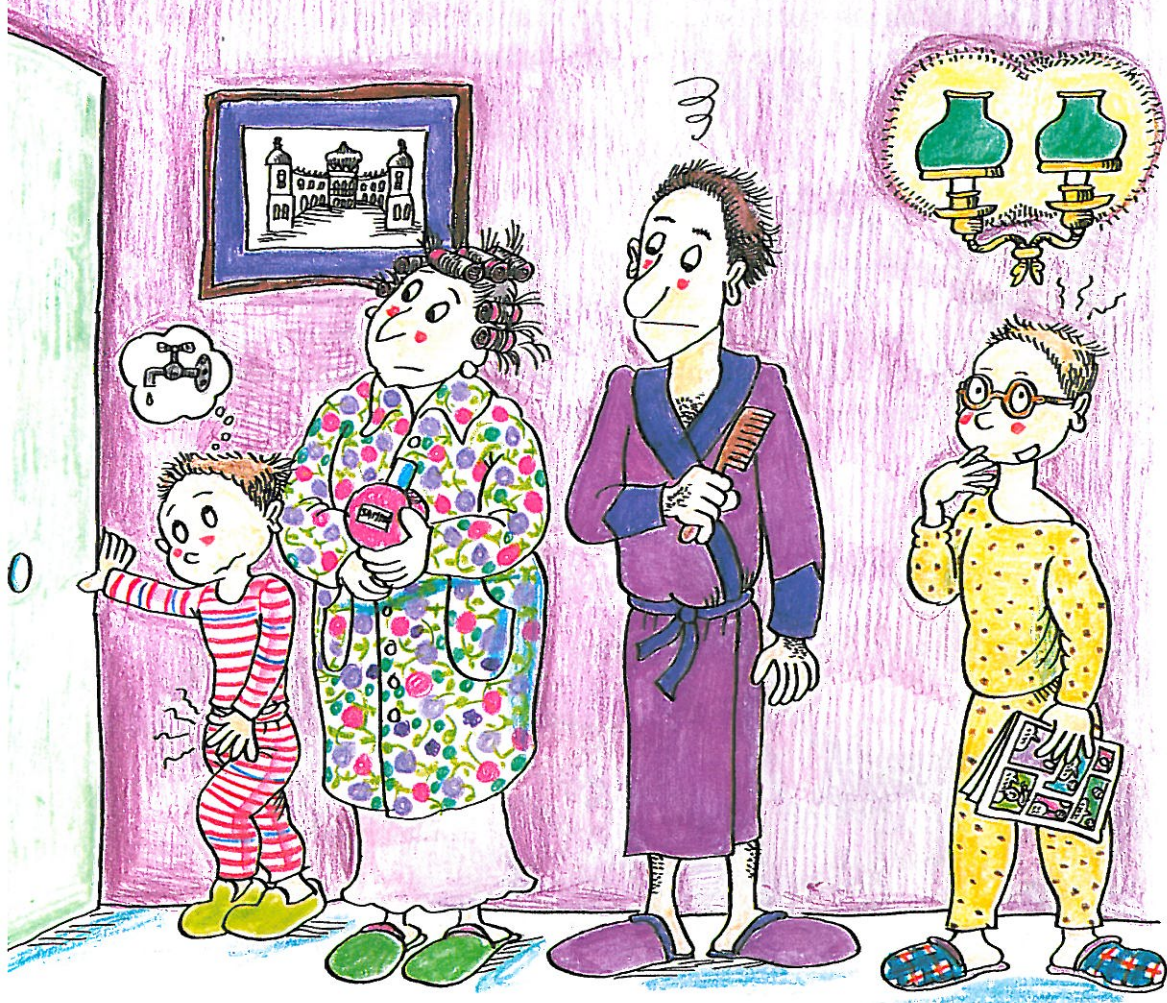
- T'identifiques amb aquesta escena?
- Amb quin personatge t'identifiques més?
Per què?
- T'enfades quan et trobes en una situació així?
- La noia que s'eixuga els cabells, fa res de mal fet? Per què?
- Veus alguna solució a aquest conflicte?

Els éssers vius tenim necessitats

Has vist mai dues pedres que es discuteixin? Creus que dues cadires es poden barallar? Alguna vegada hi ha hagut una guerra entre olles i cassoles?

Però segur que has vist algun cop dos gossos que es barallen, o dues persones discutint-se, o has sentit parlar d'alguna guineu que ha matat alguna gallina i se l'ha menjada, o d'una àguila que s'ha endut un conill.

Entre dues pedres o entre dues muntanyes, entre éssers inanimats, no hi ha conflictes. Sí que n'hi ha, en canvi, entre éssers vius. I és que els objectes que no tenen vida tampoc no tenen necessitats. En canvi, els éssers vius tenim necessitats per a subsistir –per exemple els aliments– i per satisfer-les hem d'agafar allò que ens cal de l'entorn. La vida és intercanvi amb l'exterior. Vida i necessitats són inseparables.

Les persones tenim necessitats, desigs i interessos

Els humans som éssers vius i, per tant, també tenim necessitats. Però som molt més complicats que la resta d'éssers vius. Les nostres necessitats també són més sofisticades i ben diverses.

D'una banda tenim necessitats **físiques**: alimentació, habitatge... Sense aquestes condicions la vida esdevé impossible.

En segon lloc tenim necessitats **afectives**, psíquiques: sentir-nos estimats, valorats, protegits, segurs... Si una persona es veu mancada en gran manera d'aquests factors, tindrà moltes dificultats per a desenvolupar-se equilibradament.

En tercer lloc també tenim necessitats que podríem anomenar **socials**, que depenen de la societat concreta en què vivim, l'època històrica, el clima, etc.: estris de treball, sistemes de transport, tipus d'habitatge, vestimenta, etc. Per exemple, no necessita el mateix un japonès

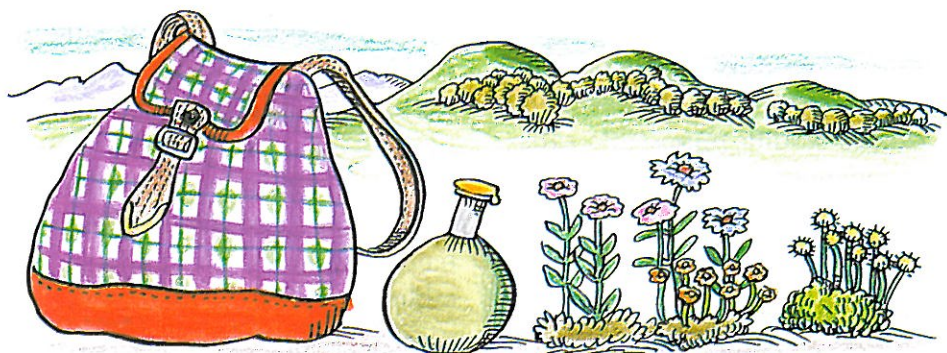
del segle XX que un romà del segle I; ni un beduí del desert que un esquimal d'Alaska.

Finalment, per si no n'hi havia prou, ens creem altres necessitats **artificials**, impulsats pel nostre afany de possessió i de prestigi. Mai en tenim prou!

Però, a més, els éssers humans, a diferència de la resta d'éssers vius, tenim consciència d'aquestes necessitats i desitgem intensament satisfer-les. Les persones ens passem la vida desitjant aquelles coses que creiem que ens permetran viure millor i ens faran més feliços.

Així, doncs, cada persona té els seus interessos, fruit de les seves necessitats i dels seus desigs. Tenir interessos vol dir tenir coses que t'interessen i que vols aconseguir. Aquest és un fet universal. Ésser humà, necessitats, desigs i interessos són inseparables.

Activitats

1. Ets un/a explorador/a que ha de superar una prova de supervivència de quatre dies al bosc. En la teva motxilla només pots dur cinc coses.
 - a) Quines coses hi posaràs? Per què?
 - b) Quines necessitats pots cobrir amb el que el bosc t'ofereix?
 - c) De què hauràs de prescindir?
2. Pensa una cosa que sigui imprescindible per a la teva vida i una altra que t'il·lusioni encara que no sigui estrictament necessària.
3. Retalla un anunci publicitari d'alguna revista on es dedueixi que aquell producte anunciat ens farà feliços si l'adquirim. Enganxa'l en el teu quadern i respon:
 - a) De quin tipus d'objecte es tracta?
 - b) Quina relació té la imatge que utilitza l'anunci amb el producte anunciat? Què ens volen comunicar amb aquesta imatge i les paraules que l'acompanyen?
 - c) Fins a quin punt és necessari tenir aquest producte?
4. Tots tenim interessos; però, què volem dir quan afirmem d'algú que ha actuat d'una manera interessada?

On hi ha interessos hi ha conflictes

Les persones vivim en grup, en societat, les unes al costat de les altres. Cada persona que ens envolta té els seus interessos. Moltes vegades resulta impossible satisfer-los tots. Quan els interessos d'una entren en contradicció amb els d'una altra, apareix el conflicte.

El conflicte es presenta quan penso que allò que vull no és compatible amb allò que vol algú altre, que si l'altre pot satisfer el seu interès jo m'hauré de quedar amb un pam de nas. El conflicte esdevé inevitable si no som capaços de trobar el bé per a

tots, o si volem fer passar l'interès particular per sobre del bé comú.

On hi ha persones hi ha necessitats, desigs i interessos, i allà on hi ha interessos fàcilment hi haurà conflictes. Per tant hem de concloure que allà on hi ha persones hi haurà conflictes. Els conflictes són inevitables i propis de l'ésser humà.

El mateix que passa entre persones passa entre grups humans, entre pobles, entre nacions, etc. No és d'estranyar, doncs, que el món estigui ple de disputes, discussions, lluites, etc.

Activitats

- 5.** Quants conflictes has tingut aquesta darrera setmana? Escull-ne un i mira de descriure'n les causes, les teves raons i les de l'altra part.
 - 6.** Sobre les situacions següents escriu:
 - els interessos de cada part i els de tots.
 - les actituds que fan inevitable el conflicte i les que ajuden a trobar-hi solucions.
 - una hipòtesi sobre com pot acabar cada una de les històries.
 - a)** La senyora Empar fa estona que espera l'autobús. En el moment que aquest arriba, un home que ve corrents li dóna una empenya, l'avança i puja davant d'ella. L'únic seient que quedava disponible l'ocupa aquest viatger i això provoca l'enuig de la senyora Empar.
 - b)** A casa tots volen veure la TV. El pare i l'Anna trien un concurs ben divertit. A la mare li interessa una pel·lícula i en Francesc opta per un concert del seu grup preferit.
 - c)** Són les dues de la matinada. Un veí celebra que li ha tocat la loteria. La música se sent a tot l'edifici i ningú pot dormir. Finalment el senyor del 4t. 3a. truca a la porta del responsable de l'aldarull.
- 7.** Creus que és possible tenir un conflicte amb tu mateix? Com? Posa'n un exemple.

Tipus de conflictes

No cal dir com pot ser d'extensa la varietat de conflictes segons els orígens, l'objecte de la disputa, la intensitat, etc. Ens trobarem amb conflictes econòmics, de propietat, polítics, territorials, fronterers, ètnics, religiosos, mediambientals, demogràfics... En la unitat 8 parlarem d'alguns d'ells,

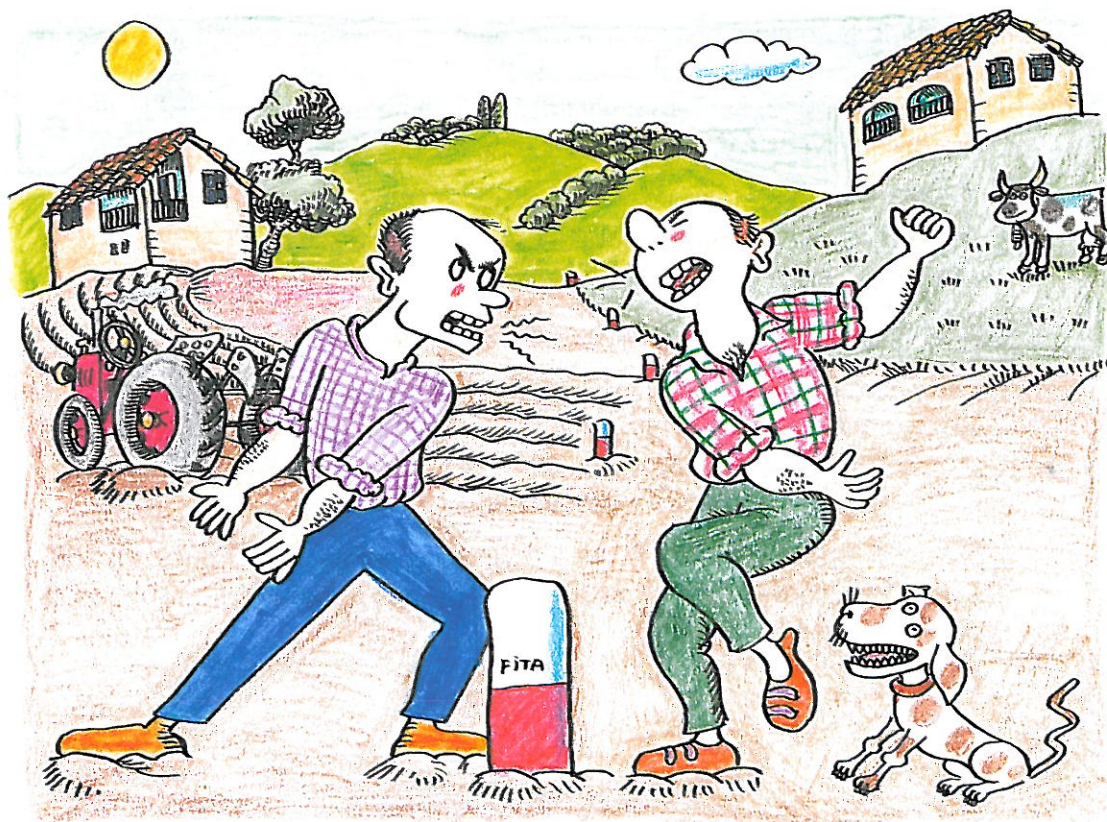
Si ens fixem en els protagonistes, també ens trobarem amb diverses possibilitats:

- 1. Interiors**, conflictes amb un mateix. Alhora volem i no volem una cosa, o volem dues coses que són incompatibles, o no sabem triar...

- 2. Individu / individu.** Una persona disputa algun afer amb una altra persona.

- 3. Individu / grup.** Els interessos d'una persona entren en conflicte amb els d'un grup.

- 4. Grup / grup.** Un grup, una associació, un poble, un país, etc. contra un altre grup o associació o poble o país, etc. Segons la grandària dels grups implicats, les dimensions del conflicte poden anar des d'un petit incident, fins a un conflicte internacional.

Activitats

- 8.** Determina l'objecte de la disputa i el tipus de protagonistes de cadascun dels conflictes següents:
- a)** El poble de Bolets de Dalt i el de Bolets de Baix es disputen la seu del dispensari comarcal.
 - b)** En Pere i en Pau es barallen perquè tots dos volen jugar alhora amb el mateix cotxe.
 - c)** El senyor Xavier treballa de comptable en una empresa i el seu cap li mana que falsifiqui alguns documents. En Xavier no vol però sap que si no ho fa l'acomiararan.
 - d)** La Fina està estudiant música i toca la trompeta. Els veïns de la seva escala estan enfadats pel «soroll» que fa.
 - e)** Dues nacions estan en guerra perquè una ambiciona les mines de coure que té l'altra.
 - f)** La Maria ha quedat per anar al cine amb les seves amigues aquesta tarda. Fan una pel·lícula que vol veure i és l'última oportunitat, perquè demà canvien el programa. Però justament al migdia li ha trucat el seu cosí Jordi, que celebra l'aniversari anticipadament aquesta tarda, per convidar-la. La Maria no sap què fer.
 - g)** Els empresaris i els treballadors del sector miner discuteixen el sou i les mesures de seguretat per a l'any vinent.
 - h)** Dos veïns es disputen la propietat d'una part de terreny.
 - i)** Una part dels habitants d'un poble volen tallar un bosc per a fer-hi una zona turística que portarà visitants i beneficis al poble. Uns altres volen aturar la progressiva desforestació i urbanització de la comarca i mantenir el bosc que forma part del paisatge característic del poble.
 - j)** El senyor Ventura té un hort que li dóna unes patates molt bones. Però justament pel mig de l'hort ha de passar la via de la nova línia de tren tan esperada pel poble.

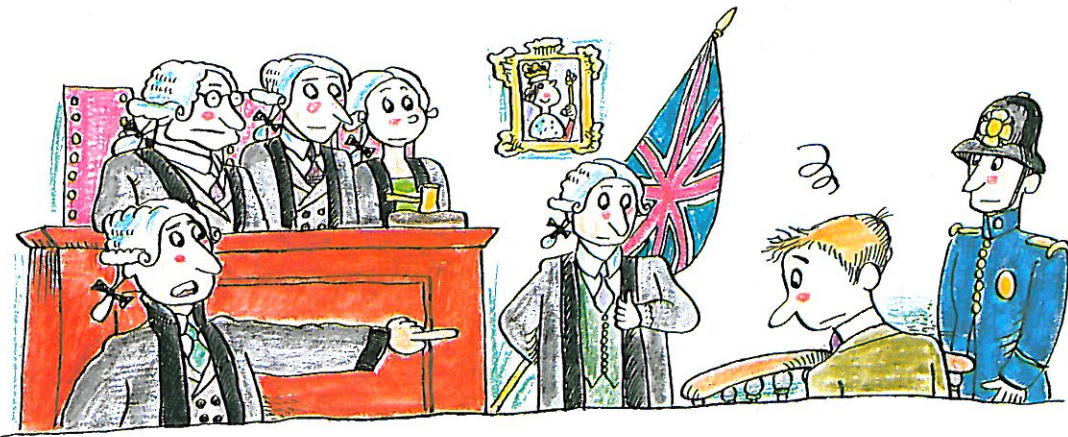
Conflicte i violència

Els conflictes són inevitables, però això no ens ha d'esverar ni ens ha de fer por: Gràcies als conflictes ens veiem forçats a buscar solucions noves i això és una ocasió de progrés personal i col·lectiu. El que sí que és important és encertar la manera de tractar-los, a fi que la nova situació resulti més equilibrada i justa que l'anterior. Perquè un conflicte mal portat pot originar també una regressió i fins i tot una catàstrofe.

De vegades, però, confonem conflicte amb violència. Hem de deixar clar que **conflicte i violència no són la mateixa cosa**. Sovint, davant un problema, davant una diferència de parer, en cas d'interessos confrontats, etc. la primera recepta que se'ns

acut és la de la violència i no ens sembla possible renunciar-hi, com si no coneguéssim altra cosa. Però, de fet, la majoria de conflictes que veiem al voltant nostre no acaben amb sang, ferits i morts; ni tan sols amb cap ull inflat. Normalment s'intenta parlar i arribar a un acord. En algun cas extrem la causa és portada als tribunals, que són una bona alternativa a la violència.

Els conflictes són inevitables. Però això no és cap dificultat, perquè els conflictes, per si mateixos, no són ni bons ni dolents. La violència sí que és destructiva i causa de molts mals i sofriments. Però, per sort, la violència sí que podem evitar-la. Aquest és el desafiament.

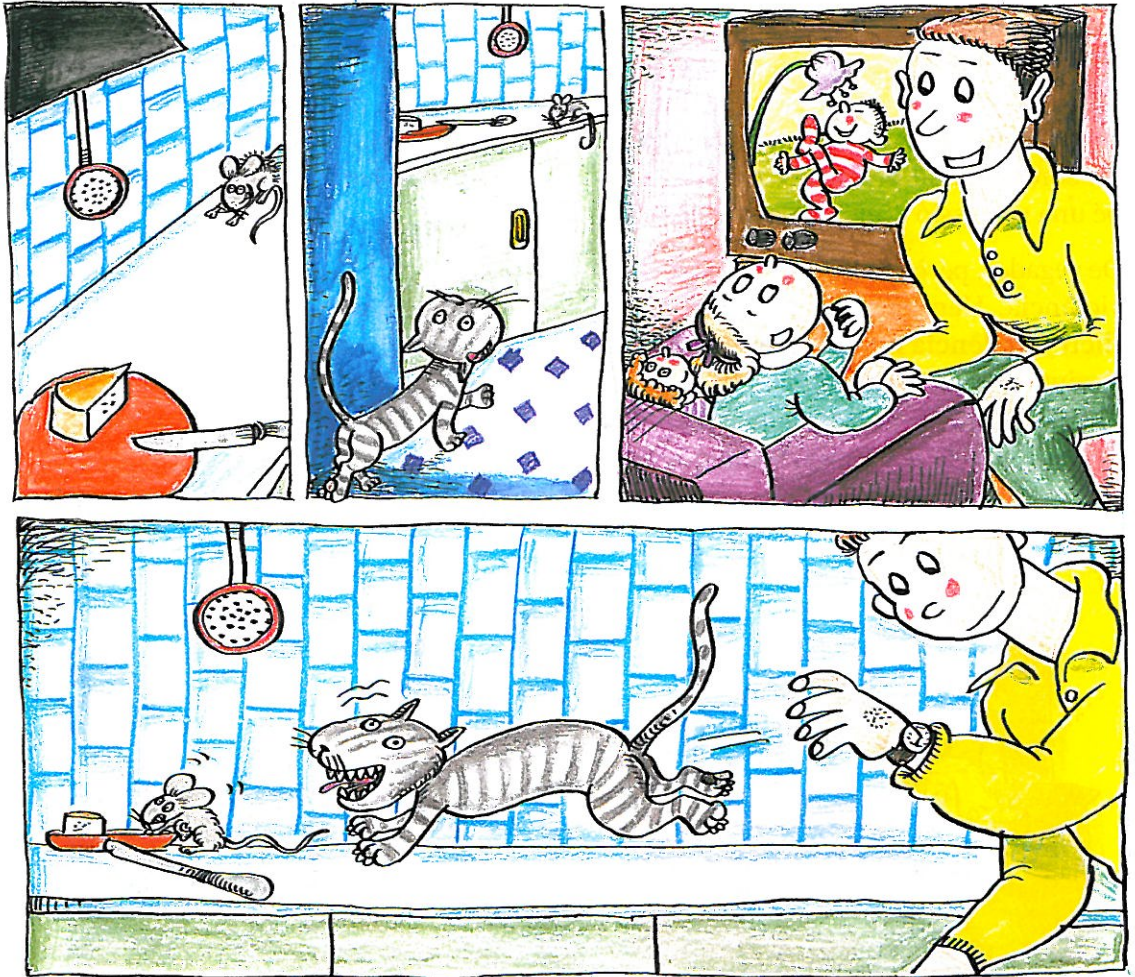

Activitats

9. Inventa dues històries breus amb un conflicte. La primera ha de contenir la violència com a forma de resoldre el conflicte. La segona ha de triar un altre camí.

Punt final

Llegeix aquest còmic i respon les preguntes:

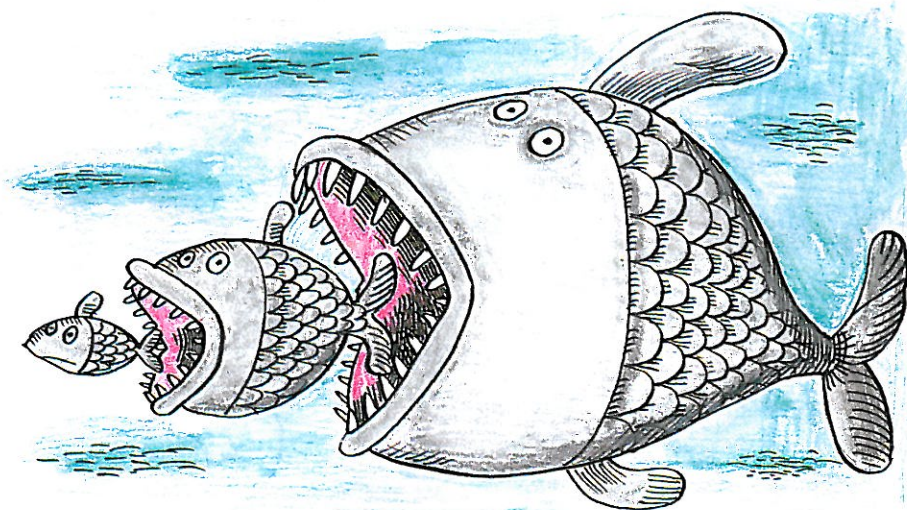

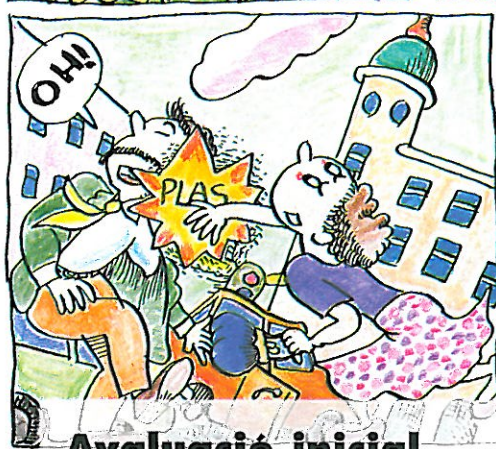
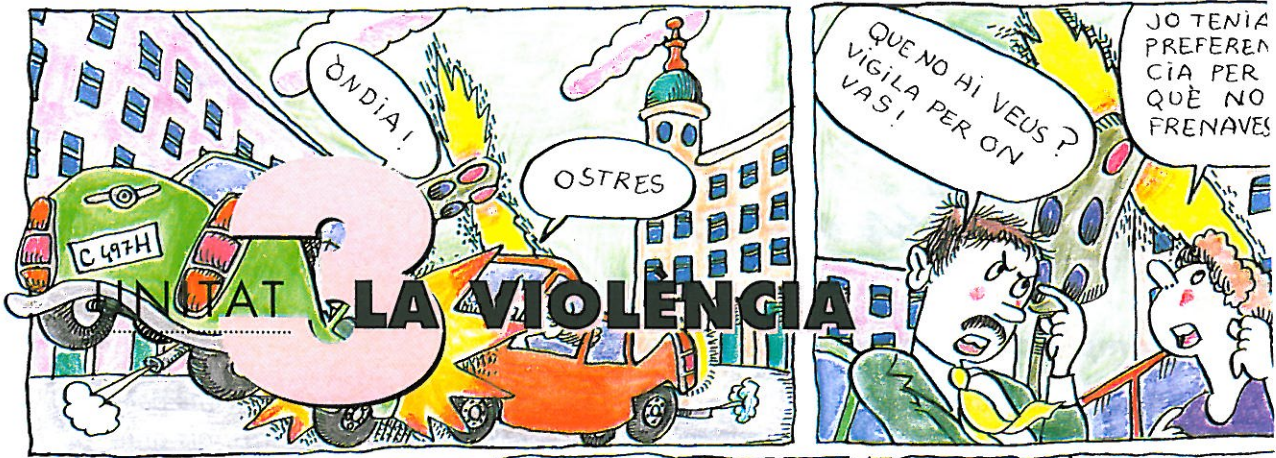
- Quin serà el final d'aquesta història? Com reaccionarà l'amo de la casa?
- Quins són els interessos de cadascun dels personatges?
- Quines són les necessitats?
- Quins conflictes veus?

◀ Què has après?

Completa aquest text en la teva llibreta:

- Els éssers vius tenim De vegades les necessitats d'uns perjudiquen els altres i fins i tot poden estar en contra de la vida d'altres: els animals maten altres animals per a poder viure, els animals s'alimenten de plantes.
- Les persones humanes ens alimentem de i d'..... que són éssers vius. A més a més de necessitats de subsistència, per viure plenament tenim necessitats i
- Quan els nostres interessos i els dels altres són incompatibles pot haver-hi un
- On hi hagi persones fàcilment hi haurà, els quals no hem de considerar, ja que són un element que estimula a individualment i Podem aspirar a un món on els conflictes es resolguin de forma i estudiar la manera de poder afrontar-los així.

Avaluació inicial

En aquest còmic hi ha dues persones que s'enfronten: per què? Quin mètode utilitzen? Solucionen el problema?
 Has presenciat mai una escena semblant a aquesta? Quan? On? Quin era el problema? Es va solucionar? Per què?

QUI HA GUANYAT?

Violència i agressivitat

A vegades es diu que la violència és inevitable, perquè en totes les persones hi ha una agressivitat instintiva i innata.

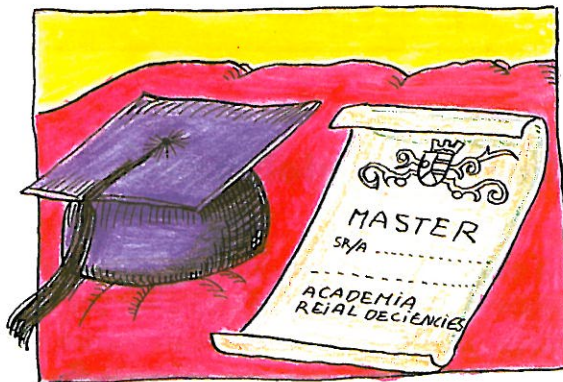
Això és veritat, però **no hem de confondre violència amb agressivitat.**

L'agressivitat, efectivament, és un instint innat en tota persona. És l'impuls, l'empenya interior imprescindible per aconseguir allò que necessitem i per millorar les condicions de vida personals i col·lectives. Sense ella seríem persones passives, sense esma de fer res.

És veritat que, de vegades, aquest impuls pot portar a accions destructives i a la violència, però no ha de ser necessàriament així. L'agressivitat és també l'energia imprescindible per a la construcció, la creativitat, el treball, l'esforç, etc. Sense ella no hi hauria art, ni ciència, ni progrés de cap tipus, ni treball per la justícia, ni lluita per la pau...

No és l'agressivitat el que cal combatre i eliminar, sinó la violència, que és la seva manifestació destructiva. I una bona manera de fer-ho és emprar aquest impuls en tasques més profitoses per a un mateix i per als altres.

AGRESSIVITAT PER...

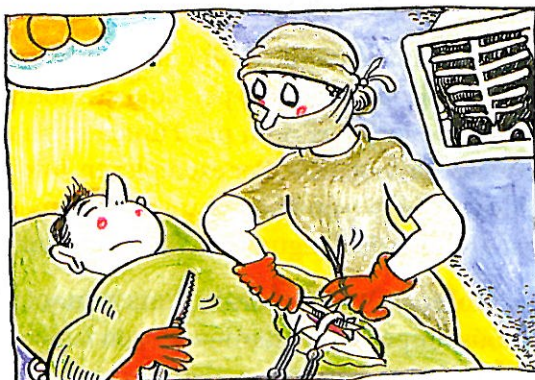
...posar tenacitat per acabar els estudis.

...reaccionar a temps.

...assolir un objectiu.

...lluitar per salvar una vida.

Activitats

1. Dibuixa un exemple d'una acció que sigui fruit de l'agressivitat, però que no sigui violenta. Escriu-hi un «peu de foto».

Què és la violència?

La paraula violència té un sentit barreja de violació i de brutalitat. És un abús per la força, que ignora els drets de l'altre i atempta contra la seva integritat o la seva dignitat.

Quan fem ús de la violència, de manera més o menys conscient, hem acceptat la

idea que l'altre no té els mateixos drets que jo i, per tant, li podem imposar la nostra voluntat, encara que això representi fer-li mal. Per això la violència sempre és destructiva.

Aquesta és la seva característica diferencial: destrueix i fa mal.

Violència directa i violència estructural

Convé diferenciar la violència directa i la violència estructural.

La violència directa és una **acció** concreta, comesa materialment contra la integritat física o moral d'algú.

La violència directa resulta evident per a qualsevol observador, i per aquest motiu moltes vegades es pren per l'única forma possible de violència. Per exemple: en Jordi clava un bolet a en Marc perquè li ha amagat el llibre de llengua i no l'hi vol tornar.

La violència estructural és una **situació** d'abús, imposada i mantinguda, en la qual hi ha alguna persona o algun grup greument perjudicat. Per exemple: en un país,

unes poques famílies acumulen tota la riquesa i viuen enmig de grans luxes, mentre la majoria de la població està en la misèria, morint de fam i malalties.

La violència estructural no és una acció concreta, i per això és més difícil de detectar, però pot causar molt més mal i a molta més gent que la violència directa. A vegades, a primer cop d'ull, tot sembla una bassa d'oli, ja que ningú s'atreveix a queixar-se per por de les represàlies. Però les situacions de violència estructural són un autèntic polvorí a punt d'esclatar que poden originar un encadenament d'actes de violència directa molt greus i difícils d'aturar.

Activitats

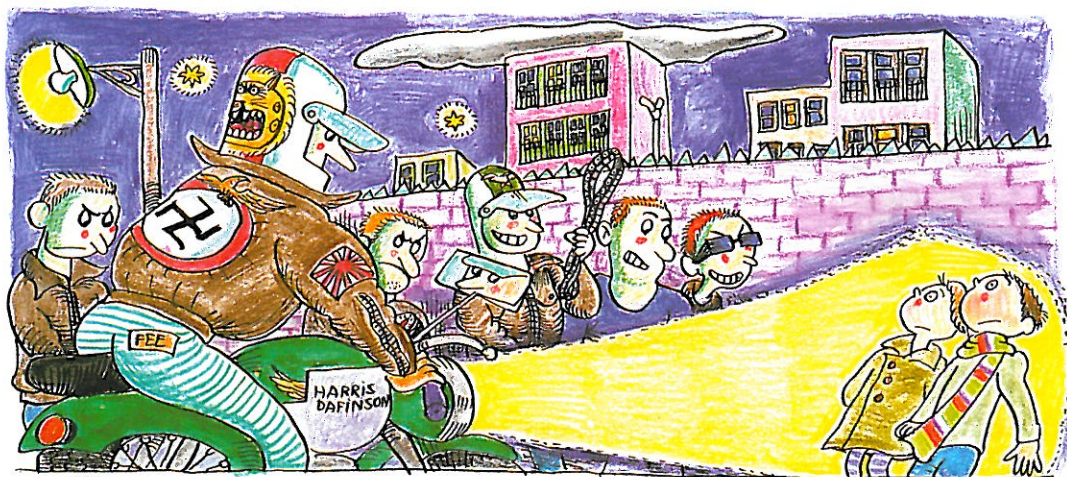
2. Ets un/a periodista que et trobes com a corresponçal en un país on la calma aparent tapa situacions que poden desembocar en un esclat de violència.
 - a) Posa nom al teu diari o canal de TV i al país on ets.
 - b) Redacta una notícia que succeeixi com a fruit de la violència estructural en què viuen els habitants d'aquest país. Explica'n les causes, la resposta dels qui representin el poder abusiu, els efectes d'aquesta resposta en els qui pateixen l'abús, etc.
 - c) Dibuixa la plana del diari on surt la teva crònica, amb dibuixos que representin les fotografies de la notícia. Si ets corresponçal de TV, dibuixa les imatges de la teva notícia i la caràtula que sortiran emesos per la TV, amb el nom del programa.
3. Respon:
 - a) Quin tipus de violència et sembla més greu, la violència directa o l'estructural? Per què?
 - b) Coneixes algun cas actual de violència estructural? Quin? En cas de resposta negativa, informa-te'n.
4. Pensa una mica...
 - a) Parlant d'un mateix fet, el podem adjectivar indistintament de legal o just; és a dir, legal = just?
 - b) Pot donar-se el cas que per a actuar amb justícia sigui necessari saltar-se la llei? Per què?
 - c) En una situació de violència estructural, hem de complir les lleis? Per què?

Violència espontània i violència organitzada

La violència espontània és aquella que sorgeix sense premeditació, a cop calent, fruit de la por o bé d'una enrabiada momentània que hom no pot reprimir. Per naturalesa és imprevisible i, per tant, és molt difícil pensar en la seva eradicació total. De totes maneres, sí que podem mirar d'educar-nos i entrenar-nos, de manera que dominem els nostres impulsos i evitem la resposta violenta.

La violència organitzada és aquella que està preparada amb temps, fins i tot quan encara no hi ha cap conflicte ni cap motiu. Hom hi dedica temps i mitjans; és promoguda la fabricació d'armament i la seva com-

pra, així com els entrenaments; hom planifica les accions, que seran dutes a terme, fredament, en el moment que toca. Això fa que sigui molt més destructiva que la violència espontània. Els actes terroristes, les guerres i tota la seva preparació són exemples de violència organitzada. Com que aquesta sí que es pot preveure, sembla que hauria de ser més fàcil d'evitar. Malauradament, sembla que en la consciència de la humanitat encara no hi ha la voluntat de fer-ho i es continua la fabricació d'armes així com l'entrenament de persones per a la guerra i el malbaratament de recursos i esforços ingents dedicats a aquest fi.

Activitats

5. Posa dos exemples de violència espontània i dos de violència organitzada.
6. Respon: què és el que a tu et treu de polleguera?

L'espiral de violència

Quan esclata la violència les conseqüències són molt difícils de preveure. Però l'esclat mai no es produeix sobtadament, sense cap causa prèvia. Abans hi ha hagut tot un procés en el qual els ànims s'han anat escalfant. I això passa tant en els conflictes entre persones com en els conflictes entre pobles sencers. L'itinerari sempre és semblant:

1. Fase prèvia: gestació del conflicte.

Abans de l'esclat del conflicte, hi ha un període més o menys llarg en el qual van apareixent-ne les causes: interessos contraposats, rivalitats, actituds d'intolerància, manca de diàleg, injustícia estructural, misèria, abusos, etc. En aquesta fase el conflicte encara no és evident, per bé que moltes vegades ja existeix amb tota la força.

2. Formulació racional del conflicte.

El conflicte dins del cap. Un dia o altre, més tard o més d'hora, les dues parts en joc s'adonen de l'existència d'interessos contraposats. El conflicte pren cos als ulls de les parts i comença la formació d'opinions: anàlisi de les causes, descobriment dels propis drets, argumentació dels propis interessos... En aquesta fase és molt fàcil enganyar-se i confondre el pensament amb el desig. Pensaments com: «jo tinc raó, tota la raó» i «l'altre és dolent, és interessat i no té dret a defensar el que defensa», en són un exemple. Aquesta fase és cabdal en la marxa del conflicte perquè crea tancament i condiciona l'actitud futura.

3. Presa de contacte. Diàleg de sords.

Normalment la confrontació comença amb la presentació a l'altra part de les nostres reivindicacions i argumentacions. Però les raons de l'adversari no m'interessen, jo vull allò que vull. Si és així no hi ha diàleg, ja que cadascú només s'escolta a ell mateix. A poc a poc la conversa va pujant de to. Als arguments segueixen les desqualificacions o els insults. El diàleg s'ha trencat.

4. Pas a l'acció. Apareix la violència.

Es parteix de la base que l'altre no escolta i no té raó; per tant, cal passar a l'acció: aconseguir per la força allò que no s'ha obtingut pel diàleg. De mica en mica les accions tindran menys relació amb el problema original i es dirigiran més contra la persona de l'adversari. En algun moment s'escapa el primer cop. A partir d'ara la solució cada vegada és més lluny, cada cop l'un i l'altre tenen més coses que els separen i el problema es complica més i més.

5. Fase irracional: odi, afany destructiu, pèrdua de vista del motiu inicial del conflicte...

Quan hom se sent físicament agredit, la humiliació es barreja amb el dolor físic. La ràbia i la passió ceguen els contendents. Neixen les ganes de fer mal per fer mal, perquè l'altre me n'ha fet a mi, va creixent l'odi i l'afany de venjança. Aquest desig acaba predominant per sobre del mateix objecte del conflicte que acaba per no comptar gaire. S'ha arribat a la irracionalitat absoluta. Tot s'hi val.

6. Destrucció, dolor, mort. L'espiral violenta ha arribat a les seves darreres conseqüències. El mal és irreparable i segurament molt més greu que la sola pèrdua de l'objecte del conflicte. Aquest

és el final, si res no ho interromp, que hi ha al final de l'espiral de violència.

Afortunadament no tots els conflictes, ni tan sols els violents, arriben al darrer estadi.

Activitats

- 7.** Dibuixa en tres vinyetes la cara d'una persona que s'està enfadant, on es mostri la progressió del seu estat. Escriu a sota un eslògan.
- 8.** Pensa en el darrer cop que t'has enfadat amb algú. Respon per escrit: quin era el motiu? En quins aspectes t'identifiques amb les fases descrites? En quins aspectes no t'hi identifies? Raona les respostes.
- 9.** Retalla del diari d'avui una notícia que parli d'algun conflicte violent (pot ser interpersonal, intercultural, internacional, entre veïns, etc.) i enganxa-la en el teu quadern. Identifiques alguna de les sis fases apreses? Quina?

I després, què?

En un moment o altre les hostilitats cessaran. Sempre hi haurà una darrera acció. De vegades s'atura el procés simplement per esgotament, perquè el mal que s'ha causat és tan elevat que no queden mitjans humans ni materials per a poder continuar.

Les conseqüències de la violència sempre són dolor i destrucció. Moltes vegades la desproporció entre el bé pretès i el mal ocasionat és molt gran. **La violència és un mètode cruel i inhumà d'afrontar els conflictes. Degrada i deshumanitza**

aquell qui la pateix i, potser encara més, aquell qui la practica. A més, convé tenir en compte que sovint algunes de les persones que pateixen els efectes de la violència no han pogut triar: és el cas de les guerres i del terrorisme.

Com més aviat hi posem seny, racionalitat i sentit comú, abans s'aturarà l'escalada violenta i amb ella el dolor i la destrucció. I d'altra banda, com més avançat està l'enfrontament, més difícil resulta retrocedir en les postures fortes. I llavors, què? Llavors, malament rai!

Activitats

- 10.** Torna a llegir el còmic de la primera pàgina d'aquesta unitat. Compara les situacions dels dos protagonistes en la primera vinyeta i en l'última: han millorat? Per què? Què n'han tret de tot plegat?

Violència o racionalitat?

La violència és la cosa més allunyada de la racionalitat. De fet és la raó d'aquells que no en tenen cap altra.

La violència és la llei dels animals. És la seva forma de resoldre els conflictes. No en tenen d'altra. Els humans, però, disposem de la intel·ligència, de la capacitat de raonar. És la intel·ligència el que ens diferencia dels animals i hauria de servir-nos per a enfocar els problemes d'altres maneres. Malauradament, moltes vegades, en lloc de servir-nos-en per a substituir la

violència, l'emprem per a fer-la molt més destructiva i salvatge: inventem estratègies, preparem ginyes, fabriquem armes, busquem premeditadament on fer mal i com fer més mal.

En moltes pel·lícules, el protagonista és el més violent, el més «catxes» i això fa que sigui considerat un heroi, un model. Però l'ús de la violència no pot mesurar el valor de les persones; en tot cas poden mesurar-ne la «bestialitat». El més violent no és més persona, és més animal!

Activitats

- 11.** En el nostre llenguatge habitual utilitzem la paraula «violència» en un sentit negatiu: una tempesta violenta, un caràcter violent, un esforç violent. Quan diem que tal persona o tal situació ens fa sentir violents, no ens referim a res d'agradable. Com és que, en canvi, utilitzem la violència? Elabora una resposta i escriu-la.
- 12. a)** Tria un film que hagi vist darrerament on el protagonista compleixi les característiques descrites més amunt. Et va agradar? Per què? Resultava atractiu el personatge principal? Per què?
- b)** Tria un film que hagi vist últimament on el protagonista no segueixi aquests canons. Et va agradar? Per què? Resultava atractiu el personatge principal? Per què?
- c)** Per què creus que es fan tantes pel·lícules violentes?

Victòria o solució?

L'enfrontament s'ha acabat. El balanç pot ser més o menys negatiu, com ja hem vist. El sofriment, el dolor, el mal ocasionat no té remei. Però sembla que almenys el conflicte ha acabat.

Però, vols dir que és així? Fixem-nos-hi bé.

Potser hi ha calma aparent i han cessat les accions violentes. Però les causes que van originar el conflicte continuen existint i, a més a més, els enfrontaments han augmentat els odis i les diferències entre els contendents. Aquests sentiments d'odi i desig de venjança, a vegades duren generacions i generacions. El conflicte, lluny de quedar resolt, se'ns ha complicat més. A la llarga, tornarà a sorgir. Quan el der-

rotat recuperi les forces, quan les circumstàncies canviïn, tornarà a plantejar-se. En la història dels pobles hi ha nombrosos exemples de sotmetiments, d'injustícies, etc. que es fan callar a base d'actuacions violentes i que al cap del temps rebroten perquè el conflicte està només amagat. Els conflictes ofegats per la força reneixen en el moment que la relació de forces canvia. **Allò que s'aconsegueix per la força, només es pot mantenir per la força.** El conflicte no està resolt. **Victòria no és sinònim de solució.**

Aleshores podem preguntar-nos: Calma, fins quan? I si de fet el conflicte no s'ha resolt, de què ha servit tant de dolor?

Activitats

- 15.** Consulta sobre algun conflicte bèl·lic actual que anteriorment ja hagi brotat, és a dir, que vingui de lluny. Respon per escrit:
 - a) De quin conflicte es tracta?
 - b) On té els orígens?
 - c) Quan havia esclatat anteriorment?
 - d) Per què va aturar-se?
 - e) Quant de temps ha estat calmat?
 - f) Per què ha revifat?
- 16.** Crea un cal·ligrama que expressi la següent frase:
«Allò que s'aconsegueix per la força, només es pot mantenir per la força.»

Conclusió

La violència és inhumana, destructiva, ocasiona sofriment, és irracional, és un criteri absurd de resolució dels conflictes i, a més, a sobre, és ineficaç.

Per què, doncs, ens entestem a continuar emprant-la?

Ens caldrà trobar una altra manera d'afrontar i resoldre els conflictes.

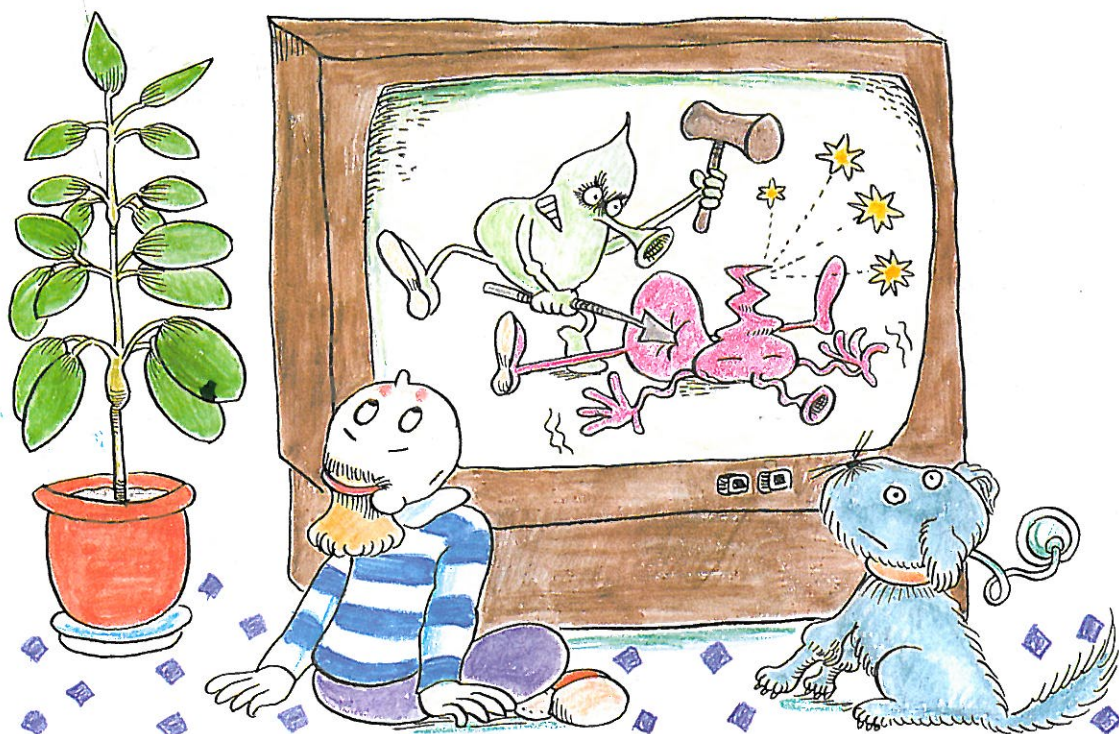
Punt final

1. Busca en aquesta sopa de lletres nou paraules relacionades amb la violència.

2. Investiga sobre la presència de la violència en els dibuixos animats de la TV:

- a) Compta en una seqüència de tres minuts el nombre de cops de puny etc. de tres programes diferents.
- b) Fes un diagrama de barres amb els resultats obtinguts, on consti el títol del programa i el canal.
- c) Són inofensius o no, els dibuixos animats?
- d) Quins són els vostres programes preferits? ¿Es tracta, en general, de programes amb bona dosi de violència?

Què has après?

Completa les frases següents relacionant cada xifra amb la seva lletra:

1. <i>Conflicte i violència</i>	a) <i>la llei dels animals.</i>
2. <i>La violència estructural</i>	b) <i>són inevitables i segons com es resolguin poden ser enriquidors.</i>
3. <i>Els conflictes</i>	c) <i>sempre és destructiu.</i>
4. <i>La violència és</i>	d) <i>alimenta la revolta.</i>
5. <i>La violència espontània</i>	e) <i>ens proporciona empenta per a viure.</i>
6. <i>El que s'aconsegueix per la força</i>	f) <i>es prepara amb temps.</i>
7. <i>No hem de confondre</i>	g) <i>el més fort, no el més just.</i>
8. <i>La violència directa</i>	h) <i>és una situació d'abús imposada i mantinguda.</i>
9. <i>La violència estructural</i>	i) <i>violència amb agressivitat.</i>
10. <i>Victòria</i>	j) <i>no són la mateixa cosa.</i>
11. <i>La violència organitzada</i>	k) <i>sorgeix sense premeditació.</i>
12. <i>L'ús de la violència</i>	l) <i>és una acció concreta contra la integritat física o moral d'algú.</i>
13. <i>L'agressivitat</i>	m) <i>no és igual a solució.</i>
14. <i>Amb la violència guanya</i>	n) <i>s'ha de mantenir a la força.</i>

En l'escalada de violència hi ha diverses fases que cal tenir en compte:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

BRUTUS CITY JOURNAL

Diumenge 14 de setembre del 1884

ES BUSCA AQUEST FORASTER

La nostra ciutat es troba alterada per culpa dels incidents que abans d'ahir van produir-se al saloon. Un foraster va irrompre en el local llançant crits contra James H. Ballard, conegut granger del nostre territori.

Se sap que aquella nit, el foraster –el nom del qual desconeixem– va entrar equivocadament en la finca de James H. Ballard per causa de la tempesta de vent i arena que assotava la regió. Al matí, les tanques de la granja van aparèixer amb els filferros tallats de manera que el bestiar es va escampar per les muntanyes i algunes vaques es van estimbar. El propietari no dubta que el cul-

pable és l'home desconegut.

Quan aquest va saber que el senyor Ballard l'acusava dels fets, va anar a trobar-lo al saloon on va tenir lloc l'escena abans descrita. Els ànims es van escalfar i en la baralla va haver-hi algun ferit i gran destrossa de taules i cadires. El foraster va marxar.

El senyor Ballard va explicar la història als presents i el poble va decidir prendre's la justícia per la seva mà i sortir a buscar el foraster. Van sortir amb ganes d'agafar-lo i linxar-lo entre tots. Què passarà quan el trobin? Això no ho sap ningú però en la boca de tots hi ha la paraula «venjança».

EL TAFANER

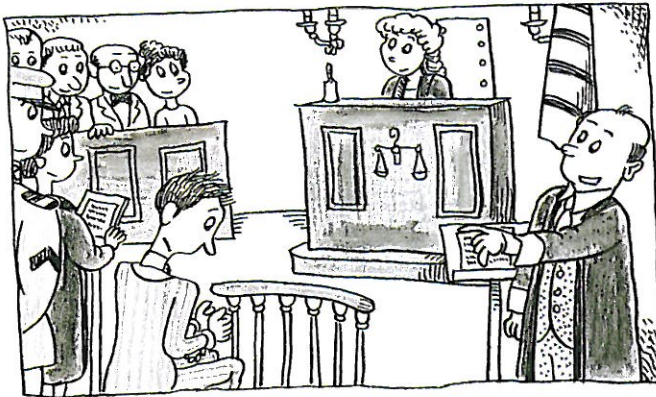
DIVENDRES 1 DE MARÇ DE 1996

Número 33.333 125 ptes.

Comença el judici pel cas Alzina

Ha començat aquest matí el judici del cas Alzina que ha intrigat tota la comarca del Safareig. Fa sis mesos en Josep Alzina i Fornells va perdre gran part del bestiar de la seva granja. La porta de l'estable va ser oberta per algú. Llavors, alguns animals van sortir a l'exterior i, a causa dels aiguats que castigaven el nostre país la passada tardor, van morir ofegats.

Ràpidament es va saber que en aquells dies rondava per la zona una persona desconeguda a la qual van veure el dia dels fets per la propietat d'en Josep Alzina. Després d'una investigació policial i dels tràmits judicials pertinents es va detenir en M. G. S. com a presumpte culpable.

Avui, la jutgessa Rosa Feliu Pipo ha obert la sessió a les 10 hores. El fiscal demana una pena de tretze mesos i un dia de presó i una multa de 2.000.000 de pessetes.

El jurat popular haurà de dictaminar, a partir de les proves obtingudes, la innocència o la culpabilitat d'en M. G. S. L'interrogant queda obert. La justícia té la paraula.

Avaluació inicial

- En què s'assemblen la notícia del Brutus City Journal i la de El Tafarier? Escriu les semblances que hi ha:
 - en els fets: què ha passat?
 - en els personatges.
- En què es diferencien els mètodes emprats en aquests conflictes?

- en el tracte a la persona.
- en el procediment: el tipus d'investigació, els requisits necessaris abans de declarar culpable algú...

- Si tu fossis acusat, amb raó o sense, d'alguna cosa, on t'agradaria trobar-te, a Brutus City l'any 1884 o a la comarca del Safareig a la nostra època? Per què?

Des del Far West...

Des de l'època dels pistolers que feien valer la seva llei per la por, o bé dels qui posaven preu al cap d'algú, ha plogut molt.

Avui, un conflicte com el de Brutus City té altres vies de solució que garanteixen més la justícia, protegeixen l'innocent i respecten la dignitat de la persona, sigui innocent o culpable.

Les societats han desenvolupat una sèrie de mecanismes i mètodes per tal de canalitzar els conflictes evitant la violència, però encara cal enfortir-los i generalitzar-los molt més.

En aquest capítol parlarem d'alguns d'aquests mètodes i de la conveniència de continuar buscant-ne d'altres.

Prevenició

En primer lloc cal prevenir. És molt més fàcil resoldre les dificultats i els problemes abans que es transformin en conflictes.

La prevenició té dues parts: **preveure** i **actuar**.

1. Preveure, és a dir, **veure abans que passi res**. Per això cal tenir bona vista, estudiar les situacions, analitzar-les amb agudesia i detectar tot allò que pot arribar a ser, o que ja és, un conflicte: disputes de propietats, competitivitat excessiva, enemistats, comunicació, por, injustícies, violació de drets humans, uns grups humans sotmesos a uns altres, misèria, rivalitats, interessos contraposats, acumulació d'armes, foment de l'odi, etc. Hem d'aprendre a llegir els símptomes.

2. Actuar, és a dir, **corregir la situació**. No n'hi ha prou de preveure. Si no es-

tem disposats a canviar la situació, a modificar les condicions que originen la tensió, el conflicte esclatarà. Llavors, no tindrem dret a queixar-nos quan ja sigui massa tard.

Per a poder fer una prevenició eficaç dels conflictes, cal tenir possibilitat real d'observació i d'intervenció. Això implica dedicar-hi mitjans, persones, temps i diners. Però sempre seran molts menys que els necessaris per a preparar la destrucció i després reparar-la. També en aquest cas, més val prevenir que guarir.

Malauradament, moltes vegades, l'única prevenició que es fa, quan es preveu algun conflicte, és l'acumulació d'armament. Això és tan ridícul com dir que la medicina preventiva consisteix a omplir-se l'armari de medicaments.

Activitats

1. Respon aquestes preguntes:

- Algun cop has tingut la sensació que alguna cosa està a punt de petar al teu voltant? Què senties? Com sabies el que estava a punt de passar? En què ho notaves?
- Es tractava d'un conflicte en el qual tenies raó? Vas actuar d'alguna forma especial per tal de corregir la situació? Què vas fer?
- Com va acabar? Va tornar a sorgir el conflicte? Per què?

Mediació

No sempre hi som a temps. No sempre som capaços de preveure i evitar el conflicte i moltes vegades ni tan sols ho intentem. Però encara que el conflicte arribi a declarar-se, hi ha maneres d'actuar per fer possible una solució positiva. Una d'aquestes formes és la mediació.

La mediació és la intervenció d'una persona o d'una entitat (mediador) per ajudar a posar d'acord les parts en conflicte.

No és el mediador qui decideix la solució, sinó que són els mateixos litigants que la troben i l'acorden. El mediador és una ajuda per a trencar la incomunicació i fer possible l'inici del diàleg.

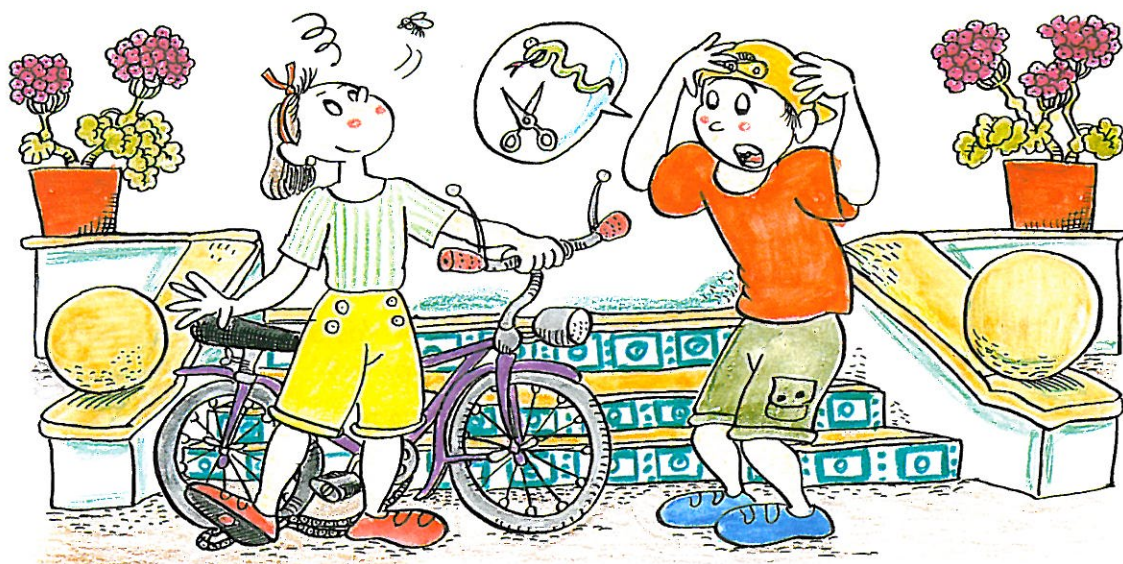
El mediador ha de ser algú de la confiança de les dues parts. Ha de tenir l'habilitat

El president dels EUA, Bill Clinton, va actuar com a mediador en els acords de pau entre palestins i israelians (1993).

d'anar trobant i remarcant, els punts d'acord, començant pels més fàcils, fins a arribar a les concessions mútues.

És un procés difícil; però, si arriba a bon port, la solució és ferma i estable, ja que està fonamentada en un acord global, decidit i acceptat pels propis ex-adversaris, que ara poden esdevenir col·laboradors.

Activitats

2. En la història de la Núria i l'Arnau faràs de mediador/a.

L'Arnau ha deixat la seva «superbicicleta» a la Núria perquè la d'ella està espatllada i fa dies que no pot fer cap tomb en bici. Quan arriba l'hora de tornar-la-li la cadena està trencada i el manillar deslloriat. La Núria es disculpa però no fa cap gest per a solucionar el problema. Llavors l'Arnau s'enfada i decideix no deixar-li mai més la bicicleta i ni tan sols li dirigeix la paraula.

Han passat uns dies i com eren tan amics, se senten molt incòmodes de no parlar-se. Però cap dels dos vol ser el primer a trencar el gel. Així que tots dos, cada un pel seu cantó, et demanen que els ajudis a fer les paus, ja que ets un bon amic.

Escriu en forma de diàleg la conversa que sosteniu per tal de resoldre el conflicte. Indica, al costat de cada guió, el nom de qui parla.

3. Respon:

- Penses que a nivell internacional pot funcionar el sistema de mediació? Per què?
- Coneixes algun cas en què la mediació hagi aturat algun problema important? En cas afirmatiu, descriu-lo breument.

Arbitratge

Si no hi ha manera de posar-se d'acord, encara queda el recurs de l'arbitratge.

L'arbitratge consisteix a deixar la solució del conflicte al criteri i decisió d'una persona, entitat o tribunal (àrbitre), independent i acceptat per les dues parts.

La solidesa d'aquesta forma pacífica de resolució de conflictes depèn, en bona part, de la confiança que ambdues parts tinguin en l'àrbitre. Si no hi ha aquesta confiança, la decisió pot ser viscuda com una imposició i, per tant, no acceptada o acceptada de mala gana. En aquest cas és fàcil que, quan hi hagi algun canvi que ho faci possible, es torni a plantejar el conflicte.

Malgrat això, no hi ha dubte que aquest mètode és molt més racional i civilitza que la violència.

Convé recordar que a l'interior dels estats, aquesta és una manera habitual de resol-

dre molts conflictes, quan no trobem la forma de posar-nos d'acord. Els tribunals de justícia i els jutges són l'òrgan oficial que exerceix aquesta funció d'arbitratge. Malauradament, en els conflictes entre estats, encara és molt poc freqüent i, en cas de fracàs de les converses i mediacions, encara predomina l'ús de la violència amb les conseqüències tan greus que coneixem sobre moltes persones innocents.

Activitats

4. Respon: Qui fa d'àrbitre...

- a casa quan hi ha baralles entre germans?
- a l'escola quan apareix un conflicte entre companys?
- en un partit de futbol?
- en un partit de tenis?
- quan dues persones es disputen una propietat?
- quan dos països tenen problemes entre si?

5. Has actuat alguna vegada d'àrbitre? Què has sentit? T'ha estat fàcil? Per què?

Investigació per a la pau

Gairebé la meitat de la investigació científica que es realitza en el món té finalitats relacionades amb la invenció, perfeccionament i producció d'armament. En tots els estats hi ha acadèmies militars, camps d'instrucció i entrenament i centres d'estudis estratègics on es preparen persones, s'estudia i planifica com fer més eficaç l'acció militar, etc. Els esforços humans i econòmics dedicats a tot això són enormes.

En canvi, els mitjans dedicats a estudiar i a preparar altres formes d'afrontar els conflictes són pràcticament nuls i, la major part d'ells, fruit de la bona voluntat i l'esforç d'alguns ciutadans o associacions particulars.

La investigació per a la pau utilitza els mètodes que té al seu abast per a estudiar els

factors que possibiliten la pau: la justícia, el respecte dels drets humans, la sobirania dels pobles, etc. És a dir, la investigació per a la pau mira més enllà de l'absència de guerres o de conflictes armats i constitueix un eix importantíssim per a la construcció d'un món en pau amb alternatives reals a la violència.

És, doncs, una responsabilitat gran dels governs destinar mitjans importants a investigar sobre els conflictes, la seva prevenció i resolució per camins pacífics. Mentre hi hagi tants recursos emprats a preparar la guerra i tan pocs per a preparar la pau, no ens hem d'estranyar que, quan es produeixi un conflicte seriós, no sapiguem fer altra cosa que recórrer a la intervenció militar.

Activitats

6. Marca les respostes que siguin correctes:

- 6 • La investigació per a la pau:
 - a) estudia com evitar les guerres
 - b) estudia els factors que possibiliten la pau
 - c) estudia els camins de resolució pacífica dels conflictes
- 7 • En el món, gairebé la meitat dels científics es dediquen:
 - a) a la investigació mèdica
 - b) a la investigació militar
 - c) a la investigació per a la pau
- 8 • Els recursos econòmics emprats en la investigació per a la pau:
 - a) són pràcticament nuls
 - b) són una part important dels pressupostos dels estats
 - c) són una part petita dels pressupostos dels estats

Conclusió

Si volem evitar els desastres de la violència, ens cal organitzar i consolidar uns mecanismes:

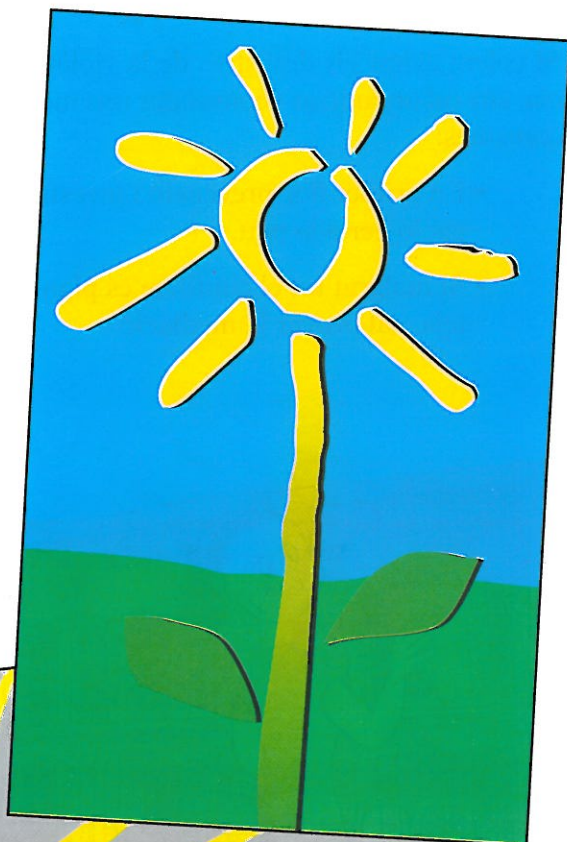
- En primer lloc prevenció i investigació per a la pau.
- Si malgrat tot el conflicte es planteja, cal provar la mediació.
- Si no hi ha manera de posar d'acord els contendents, encara podem recórrer a l'arbitratge.
- I si malgrat tot cal lluitar, ho farem amb les actituds i les eines de la no-violència que coneixerem més endavant.

Punt final

Per grups de quatre o cinc, elaboreu un cartell publicitari que sensibilitzi de la necessitat de la investigació per a la pau, tenint en compte els següents aspectes:

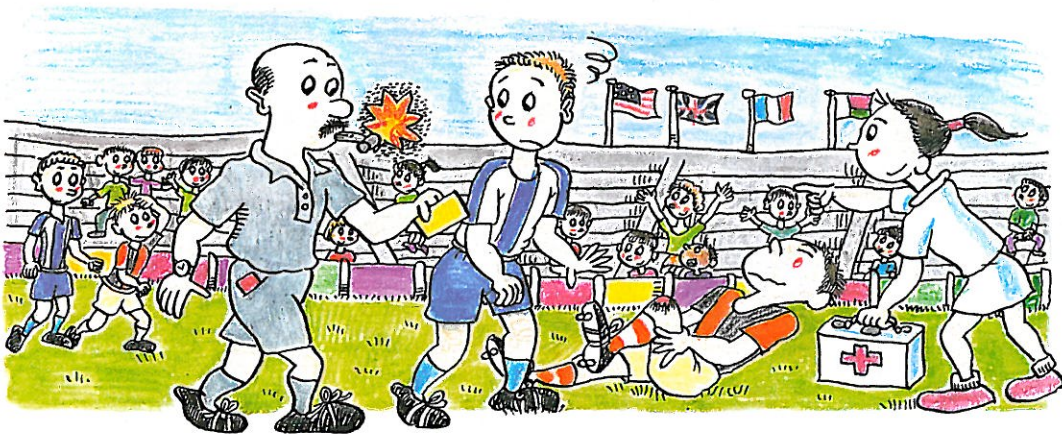
- a) Penseu quina raó voleu donar que justifiqui la conveniència d'aquesta investigació per a la pau.
- b) Escolliu un lema, una frase amb «ganxo», que comuniqui el vostre missatge.
- c) Expresseu-ho amb el suport gràfic adient: tipus de lletres, colors, il·lustracions, fotos, etc.

◀ Què has après?

Veritat o mentida?

- El mediador decideix tot sol què cal fer per tal de resoldre el conflicte.
- Es destinen recursos econòmics suficients a la investigació per a la pau en la majoria de països.
- De la intervenció d'una persona o bé d'una entitat per a ajudar a posar d'acord les parts en conflicte se'n diu mediació.
- L'art de la mediació consisteix a trobar primer els punts en què estan d'acord les dues parts, després allò en què fàcilment es puguin posar d'acord i per últim arribar als intercanvis que puguin fer-se.
- No n'hi ha prou de preveure, també cal actuar i corregir la situació que pot esdevenir conflictiva.
- Gairebé la meitat dels científics del món treballen en investigació militar.
- Els tribunals de justícia són un clar exemple de mediació.

UNITAT 5 LA NO-VIOLÈNCIA

Hi ha persones que creuen que, davant d'un conflicte, únicament poden triar entre violència i passivitat. Això és fals. Hi ha camins que exclouen la passivitat i la violència. Però per a seguir-los cal excloure una altra cosa: la por.

Llegeix aquesta història:

«Tot just acabava de pujar al tren, quan els va veure passar pel passadís: mitja dotzena de fanfarrons amb camises de color marró, amb la creu gammada al braç, a les ordres d'un energumen amb coll de toro, que feia espetegar una vareta contra les seves botes de cuir. Els nazis. (...) Entraren en bloc al compartiment (...) i van subratllar el seu "Heil Hitler!" amb un cop de talons. Albert va aixecar els ulls del seu llibre i els va mirar impassible:
–Ets sord? –va preguntar el que manava.
–No.
–He dit heil Hitler!
–Està en el seu dret. Ningú no li pot prohibir que faci el ridícul.
–Ah, sí? Repeteix: "Mort als jueus!"... Repeteix-ho!
–Per què vol que desitgi la meva pròpia mort? Jo sóc jueu.
(...) El capítost va vacil·lar, i va començar a mirar Albert atentament:
–Podria ... El teu nom?
–Albert Einstein.
Nova vacil·lació. Llarg silenci.
–Et tornarem a trobar!
Tornaren a sortir en bloc amb un cop de porta i es van allunyar cap al fons del passadís.»

(Fragment de «Historia de un niño retrasado o la vida de Albert Einstein» de Jean-François Griblin. Ediciones Versal, S.A., 1984. Traducció dels autors del crèdit.)

Efectivament això és una anècdota de la vida del gran científic alemany i jueu Albert Einstein. Si t'hi fixes, veuràs que no s'acovardeix, no cedeix, però tampoc es baralla ni destrueix. Simplement es manté ferm, sense por. I això desconcerta els fatxendes, que acaben marxant, sense saber ben bé què fer, derrotats per la superioritat moral i humana d'Einstein.

Què és la no-violència?

Aquesta història que acabem de llegir, és un exemple de comportament no-violent.

L'expressió no-violència és la traducció de la paraula índia *ahimsa* emprada per Gandhi. *A-himsa* vol dir no-nociu, que no fa mal. La no-violència, efectivament, exclou la voluntat de fer mal, però és molt més que això.

La no-violència és resistir i lluitar contra el mal i la injustícia, i evitar de causar mal i injustícia. Això exclou l'ús de la violència, però el no-violent no es queda

només en aquesta renúncia. A canvi, desenvolupa tota una sèrie d'actituds i de mecanismes que li permeten, donat el cas, presentar una oposició o una lluita encara més radical que la que es pot oferir amb la violència.

Un comportament com el de l'exemple anterior no s'improvisa, sinó que és fruit de tot un estil de vida que cal haver anat creant. Aquest estil de vida té uns trets característics, alguns dels quals descriurem a continuació.

No-passivitat

La primera cosa que hem de tenir en compte és no badar.

Quan sospitem que hi ha qualsevol situació de conflicte o que pot derivar en un conflicte, la pitjor cosa que podem fer és amagar el cap sota l'ala, dissimular i fer veure que no passa res. En aquest camp la pràctica de «qui dia passa any empeny» és del tot contraproductiu.

Els problemes, deixats lliurement, tendeixen a agreujar-se. Per tant, és molt important intervenir-hi com més aviat millor. Fins i tot moltes vegades és millor despertar un conflicte adormit, remoure'l, per evitar que amb el temps augmen-

ti la pressió i esclati de forma incontrolada.

Hi ha qui confon pacifisme amb passivitat. Segons aquesta idea un pacifista seria una persona passiva, fins i tot una mica «beneïta», que mira de no ficar-se en embolics. Això no és cert. **Buscar la pau no vol dir fugir dels conflictes; al contrari, per aconseguir la pau és imprescindible afrontar-los amb decisió.**

La passivitat sempre és un desastre. El mateix Gandhi, un dels més notables defensors de la pau i la no-violència, deia que és preferible la violència a la passivitat o a la indiferència.

Activitats

1. Et consideres una persona passiva davant els problemes? Per què? I, en general, els nois i noies actuals, sou passius o rebels?
2. Digues una cosa davant la qual no ets indiferent.
3. En l'anècdota d'Einstein, on veus la *no-passivitat* de la seva actitud?
4. Relaciona amb una fletxa segons correspongui.

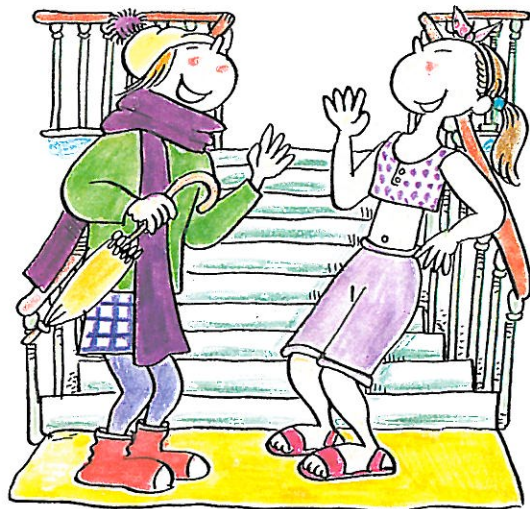
Com reacciones quan...?

a) Un company es baralla amb un altre	
b) A casa hi ha una situació difícil.	1. Passes de tot.
c) Alguna companya et demana ajuda.	
d) Es debat sobre la marxa de la classe.	2. T'interesses i fas el que pots.
e) Observes alguna injustícia al teu voltant.	

Objectivitat. Recerca de la veritat

Ho explicarem amb un exemple: la Marta i la Mercè viuen en la mateixa escala, però les finestres de l'una i de l'altra donen a cantons diferents de la casa. Cada dia quan es lleven miren per la seva finestra per veure si fa calor o si han d'agafar el paraigua, etc. Un dia, quan es troben per l'escala, la Marta porta paraigua i jersei, mentre que la Mercè va amb màniga curta i espadenyes. Sorpreses, comencen a riure's l'una de l'altra i a discutir sobre el temps que fa.

Què et sembla que ha passat? Qui té raó?
Què seria raonable que fessin?

Cada persona veu les coses d'una manera diferent, segons el lloc des d'on les mira. Tots veiem una part de la realitat, però ningú la veu tota. Aquesta és una limitació que no hem d'oblidar mai.

Voler ser objectiu vol dir voler trobar tota la veritat. Una part de la veritat ja la sabem, però no es tracta d'això, sinó de conèixer-ne tanta com puguem, amb independència del nostre punt de vista. Hem

d'eixamplar la mirada, treure el cap per les finestres dels altres per veure allò que ells veuen.

L'apassionament és el contrari de l'objectivitat. Som apassionats quan el desig ens cega i ens tapa la veritat. Amb apassionament és impossible evitar els conflictes ni resoldre'ls de manera racional. Amb apassionament volem guanyar i no resoldre el conflicte.

Universalitat. Recerca de la justícia

Quan ens enfadem, ens fem un fart de cridar demanant justícia. Abans de cridar gaire fort ens convindria pensar que, si es fes de debò justícia, moltes vegades podríem allò que reclamem. Si som sincers amb nosaltres mateixos, veurem que a vegades més que voler justícia volem privilegis, és a dir, injustícia a favor nostre.

Ens cal comprendre que **el bé comú, a la llarga, també és el bé més convenient per a nosaltres.** No podrem gaudir plenament en un entorn on els altres no poden sobreviure amb dignitat. Això serà una font de tensions que no ens permetrà viure en pau.

Activitats

5. Imagina un partit de futbol entre el teu equip i el rival. En un moment hi ha una jugada confusa i el teu equip marca un gol.
 - Què opinen els jugadors i els seguidors del teu equip?
 - Què opinen els jugadors i els seguidors de l'altre equip?
 - Què opines tu de l'objectivitat o l'apassionament de les opinions expressades?
 - Et sembla que reclamen justícia o favoritisme?
6. Fes memòria:
 - a) ¿Recordes algun cas en el qual t'hagis barallat o discutit per alguna cosa i ara vegis que no tenies raó? En aquell moment, com ho veies?
 - b) Dibuixa el que veies des de la «teva finestra». Dibuixa també la «finestra» de l'altra persona.

Tolerància

Per tolerància entenem dues coses:

1. **Una actitud oberta**, capaç d'acceptar les diferències i de saber conviure en la discrepància.
2. **Una actitud dialogant i transigent**, que sap escoltar i és capaç d'arribar a una entesa, cedint en unes coses per obtenir-ne d'altres, sense encastellar-se en les pròpies posicions.

Només les persones interiorment formades i madures poden ser tolerants. A les persones insegures i febles, les diferències els

resulten incòmodes perquè augmenten la seva inseguretad. En conseqüència, originen actituds defensives, tancades i intransigents. La violència i els crits són els arguments nerviosos dels qui, amb la força exterior, intenten dissimular una extraordinària inseguretad interior.

No hem de confondre la tolerància amb la indiferència d'aquell a qui tot li és igual. En general, aquestes persones només es despreocupen del que no els afecta directament, però quan senten amenaçats els seus interessos són d'allò més intolerants.

Respecte

Però el no-violent encara va una mica més enllà: el respecte és una condició essencial a la no-violència.

Totes les persones, fins i tot les més malvades, són dignes de respecte. No diem de respectar totes les actuacions –n’hi ha d’injustes que cal denunciar i combatre– sinó de respectar totes les persones. **Tothom té els mateixos drets i la mateixa dignitat que jo. I aquest tothom inclou l’adver-**

sari. Si dubtem d’aquesta afirmació ens sentirem en el dret de fer qualsevol disbarat.

Si mantenim el respecte a les persones, encara que no estiguem d’acord amb les seves idees o amb les seves actuacions, el final del conflicte no serà la victòria o la imposició, sinó la reconciliació. Podrem ser amics dels nostres adversaris. I aquest sí que és el final definitiu.

Activitats

7. Respon aquestes qüestions:

- a) Et sents respectat/ada... A casa? A l’escola? Amb els amics?
- b) En què ho notes?
- c) Creus que respectes els altres? Per què?
- d) Pregunta a un/a amic/ga si se sent respectat/ada per tu.
- e) Pregunta-ho també a algú altre amb qui no tinguis amistat.

8. L’Albert Einstein, en el cas que coneixem, actua amb respecte envers l’altre? En què ho notes?

No odiar, no fer mal

L’odi és incompatible amb el respecte. No puc sentir gaire respecte per aquella persona que vull destruir.

Això no vol dir que el no-violent hagi de ser sempre suau i dòcil. Al contrari, la capacitat d’indignació contra el mal i la injustícia és indispensable. Les formes, més suaus o més dures, dependran de cada si-

tuació, però **el no-violent s’esforçarà sempre a evitar que l’odi i el desig de fer mal guiïn les seves actuacions.**

Aquesta és la característica diferencial de la no-violència (de la mateixa manera que la voluntat de fer mal és la característica fonamental de la violència). El mateix nom de no-violència i el seu origen, *ahimsa*, fan referència a això: no fer mal.

Fixa't en aquest text de Lanza del Vasto (un deixeble de Gandhi, propagador de la no-violència per Occident):

«En què es distingeix el no-violent? En el fet que és amable i dolç? Que diu sempre que sí?

No!

En la seva paciència i la seva calma impertorbable?

No, que per a ésser no-violent no n'hi ha prou de no ésser violent. El no-violent és el que s'adreça a la consciència.

Si per tal de desvetllar la consciència dels furiosos convé la calma, els sorprendrà amb la seva humil serenitat davant els insults, i si per a sacsejar els inerts són millors els crits, les injúries i els cops, trobarà el coratge de la ira.

És capaç de fer riota de l'adversari o de provocar-lo si s'adona que el respecte que li té pot ésser interpretat com a adulació o habilitat.

És capaç d'agredir. La no-violència que no és defensiva és àdhuc la més legítima i la més pura. El no-violent premedita l'atac, i es posa a la carretera o agafa el tren o s'embarca per anar on s'està realitzant l'atrocitat o l'abús i, per donar testimoniatge, eleva la seva protesta i crea l'incident i l'escàndol.

Combatre l'enemic és la manera de servir-lo, honorar-lo i salvar-lo.

I aquest combat s'ha de dur fins al final, que no és la victòria ni el botí, sinó la Reconciliació.»

LANZA DEL VASTO

Vida interior i no-violència

Activitats

9. Fes memòria:

- Algun cop t'has trobat que algú volia fer-te mal? Com t'has sentit?
- Quan has sentit que algú et volia fer bé, com t'has sentit?
- Algun cop has volgut fer mal a algú? Com t'has sentit?

Força interior

Si el no-violent renuncia a fer mal, a emprar la força física i la violència, ens podem preguntar: quines eines li queden?

El mateix Napoleó, en certa ocasió, va dir: «Hi ha dues forces al món, la força de l'espasa i la força de l'esperit. La força de l'esperit acabarà sempre vençant la força de l'espasa.»

La força del no-violent és aquesta força de l'esperit. És una força interior que proporciona solidesa i seguretat, que permet romandre ferm i serè en el conflicte, sense agredir, però sense retrocedir ni un pam. Aquesta fortalesa interior desconcerta i irrita els violents, perquè posa de manifest la seva fragilitat interior. El violent busca provocar la por i, si es troba amb la ferma, acaba per sentir-se ridícul. Li han canviat el terreny de joc: d'un terreny en el qual se sentia fort l'han transportat a un altre en el qual no sap moure's.

Però la no-violència no serveix per a defensar una causa injusta, perquè **la no-violència és la força de la Raó, de la Veritat i de la Justícia.** Només amb aquesta força és possible desvetllar la consciència de l'altre alhora que es desvetlla la pròpia.

Tots hem conegut persones que sense necessitat d'alçar la veu es fan respectar. La seva mirada, el seu posat, tot el seu gest transmet pau i fortalesa. Són persones treballades per dins. De la mateixa manera que amb esforç i entrenament és possible desenvolupar la força física, també és possible desenvolupar la força interior, si hom hi dedica temps i esforç.

Les persones frívoles i superficials mai no poden emprar la no-violència, de la mateixa manera que una persona físicament feble no pot emprar la violència física.

Activitats

10. Completa les següents frases:

- La força de la no-violència és la força de la
..... i
- El no-violent oposa a la força física
- La no-violència no té cap força per defensar una causa
- «La força de l'esperit acabarà sempre vençant
- Les persones i mai poden emprar la

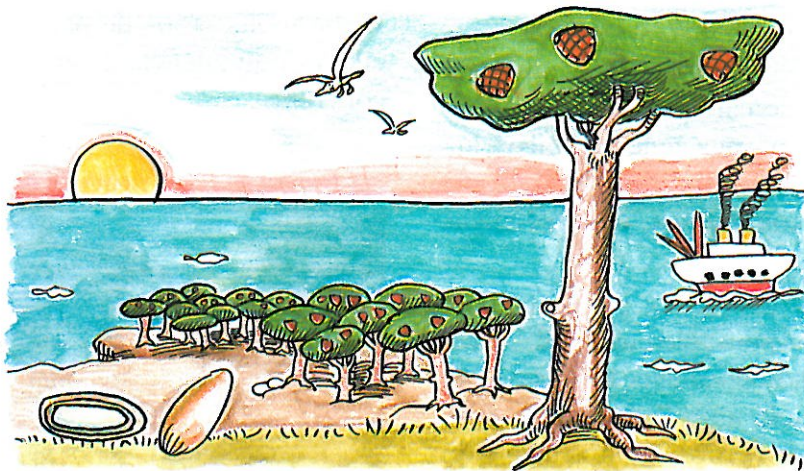
Coherència entre mitjans i finalitats

Mai encendrem un foc tirant aigua a la llenya. Si vols penjar un quadre a la paret, no se t'acudirà emprar una destrala. Què diries d'algú que pretengués recollir aigua amb un colador?

Allò que obtenim de qualsevol treball sempre depèn dels mitjans emprats per a aconseguir-ho. **Els mitjans condicionen els resultats.** Gandhi els comparava amb la llavor que ja conté l'arbre que en resultarà.

Mai podem obtenir un bé emprant un mitjà dolent i destructiu. Difícilment obtindrem una pau duradora i estable si la cerquem amb la imposició i la violència. Allò que s'obté per la violència només amb la violència es pot mantenir. L'eficàcia a qualsevol preu porta a fer molts disbarats i els disbarats esguerren l'eficàcia.

El no-violent és aquell que lluita per finalitats bones i justes amb mitjans bons i justos.

La finalitat està inclosa en els mitjans de la mateixa manera que l'arbre està contingut en la llavor.

Activitats

11. Comenta la coherència dels següents mitjans amb les finalitats proposades:

- Posar la «tele» per a estudiar.
- Fer diners per a ajudar els pobres.
- Llegir el diari per a informar-se.
- Bombardejar un país per a aconseguir la pau.
- Gastar molts diners a les rebaixes per a estalviar.
- La pena de mort per a combatre els assassinats.

Les accions no-violentes

Són moltíssimes les formes d'acció compatibles amb les actituds que acabem d'esmentar. Només cal pensar que, de fet, són una petitíssima minoria els conflictes que acaben amb sang. Amb una mica d'imaginació trobarem per a cada conflicte l'acció que li convé. A tall d'exemple, podem esmentar-ne algunes per ordre de duresa:

1. Diàleg amb l'adversari, negociacions.
2. Crida a l'opinió pública: denúncia pública, fulls volants, pancartes, pòsters, manifestacions, desfilades, ús dels mitjans de comunicació...
3. Mesures de no-cooperació: dimissions, devolució de carnets, condecoracions o títols, vaga, vaga general, boicot, impagament de rebuts, impostos, etc., objectió de consciència, desobediència, ignorar el poder...
4. Mesures d'obstrucció: seguiments de persones responsables, assegudes, ocupacions, encadenaments, tancades, confraternització amb l'adversari o amb les forces de l'ordre, organització d'un poder paral·lel... i qualsevol acció divertida i imaginativa.

De possibilitats n'hi ha moltes, però la no-violència no està tant en les accions com en les intencions.

És clar que moltes vegades aquestes accions no-violentes despertaran una resposta violenta de l'altra part. És llavors quan cal resistir, no fugir ni amagar-se, sinó continuar mantenint la postura a cara descoberta. És en aquest moment quan la no-violència és posada a prova. Llavors és quan la força interior serà imprescindible.

Pacifisme i no-violència

Pacifisme i no-violència no són exactament la mateixa cosa. El pacifista és el qui treballa per la pau, el qui desitja la pau. El no-violent, a més, la busca amb les eines i les actituds de la no-violència que acabem de descriure.

Podríem dir que tot no-violent és un pacifista, però que no tots els pacifistes són no-violents. Hi ha persones que desitgen sincerament la pau i no s'han plantejat de modificar les seves actituds, o que pensen que la pau s'ha d'imposar per la força.

Hi ha molts graus de pacifisme. De tots ells, la no-violència és el més profund i coherent.

Punt final

1. En un cal·ligrama, expressa el que per a tu és la no-violència.
2. Escriu un conte en què el protagonista tingui un comportament no-violent.

◀ Què has après?

Separa la següent llista de paraules en dues columnes: una per a les que representin actituds no-violentes i una altra per a les contràries a la no-violència.

passivitat	victòria	apassionament	destrucció
fugida	indiferència	odi	objectivitat
respecte	veritat	justícia	privilegi
reconciliació	diàleg	tolerància	fermesa
intransigència	força interior	frivolitat	tancament

Completa l'esquema següent:

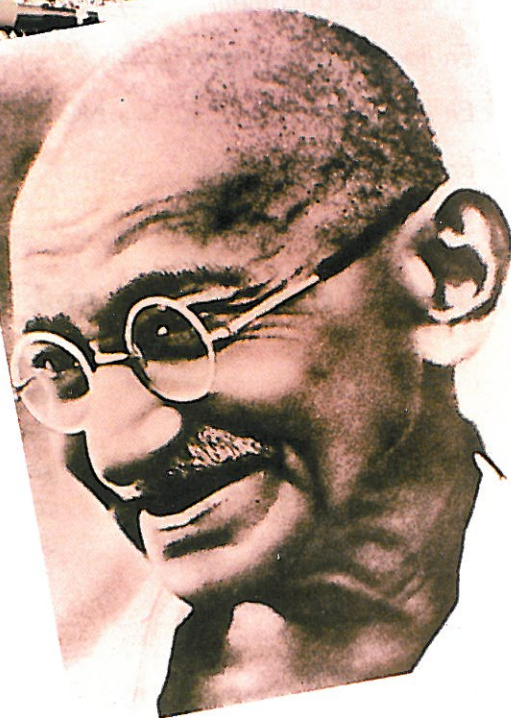
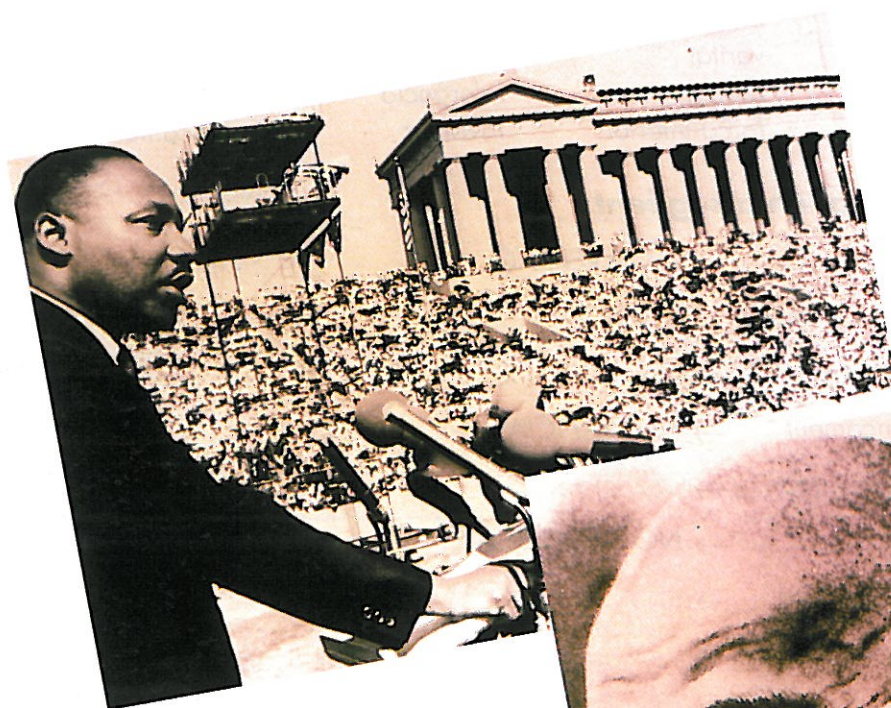
- En lloc de → INTERVENCIÓ
- En lloc d'apassionament →
- En lloc de privilegi →
- En lloc de tancament → TOLERÀNCIA
- En lloc de menyspreu →
- En lloc de → NO-VIOLÈNCIA
- En lloc de força física →
- En lloc de victòria →

Relaciona cada paraula amb el seu sinònim:

objectivitat	pacificació
universal	fermesa
respecte	imparcialitat
fortalesa	general
coherència	congruència
reconciliació	consideració

UNITAT

6 DOS EJEMPLOS: GANDHI I LUTHER KING

Avaluació inicial

- *Coneixes aquests personatges?*
- *Qui són? Quan van viure? On van viure?*
- *Quina causa defensaven? Com la defensaven?*

Tant de gust de conèixer-los!

Volem presentar-te dues persones que de segur t'agradarà de conèixer. Van fonamentar la seva vida en la no-violència. No has de memoritzar les dades sobre ells, ni has de saber perfectament les seves accions. No, aques-

ta unitat no és com altres. Es tracta que els coneguis com qui coneix un amic, mirant de captar allò de màgic que tenen, desxifrant el sentit del que feien i deixant-te impactar per aquestes personalitats. Te'ls presentem.

Gandhi, la força de la veritat

■ Un abans i un després

L'Índia. Uns 400 milions d'habitants. Un mosaic de llengües: en total 15 amb més de 800 dialectes. Un mosaic de religions: 280 milions d'hindús, 115 milions de musulmans, 7 milions de cristians i 6 milions de sikhs. Un mosaic de castes, 3000, que determinaven la manera de viure de les persones de cadascuna d'elles (7 milions d'indis eren considerats pàries o intocables). Cinc-cents estats principescos.

Des de feia tres segles els anglesos s'hi havien instal·lat de ple. La majoria d'ells vivien en un món a part, creat només per a anglesos, i d'esquena a la realitat dels indis (per exemple, comptaven amb clubs només per a britànics en els quals els indis no podien entrar). Obtenien de l'Índia matèries primeres (cotó, te, cafè, canya de sucre, etc.) a baix preu. Aquests conreus augmentaven mentre que el de cereals minvava i amb això la fam s'estenia pel territori. A més, l'Índia era un bon mercat per als productes anglesos: negoci rodó. Però de mica en mica, en els indis, va aparèixer una consciència nacional.

Aquesta era l'Índia que Gandhi va portar fins a la llibertat.

■ Les primeres passes

Havia nascut l'any 1869 a Porbandar, ciutat de pescadors a la costa del mar d'Omar. Era el quart fill i últim d'una família acomodada.

Als catorze anys es casa amb Kasturbai segons els costums. Després se'n va a Anglaterra a estudiar dret. Durant aquesta època descobreix en profunditat la seva arrel índia, i conrea el seu interior amb la lectura del *Bhagavad-Gîtâ* (textos sagrats de l'hinduisme) i de l'Evangelí. De tornada exerceix sense èxit com a advocat a Bombai. Li ofereixen un treball a Sud-àfrica i se n'hi va. És a Sud-àfrica on pren consciència de la discriminació que pateixen els indis i els musulmans per part dels britànics que són els qui governen allí. A partir d'aquell moment, la vida de Gandhi pren una direcció sense retorn.

Abandona la seva indumentària refinada d'advocat a l'anglesa per trobar la seva pròpia imatge d'indi. Comença a organitzar un moviment en defensa dels indis emigrats basat en la resistència no-violenta o *satyagraha* (*satya* = veritat, *agraha* = força; la força de la veritat). L'empresonen di-

verses vegades. L'any 1904 funda el diari *Indian Opinion* per a difondre les seves idees. Crea unes granges cooperatives (*ashram*) on la vida està en harmonia amb l'essència de la no-violència: no hi ha distinció de castes, tots tenen els mateixos drets i deures, i es dóna una especial importància a la pregària. Una d'aquestes granges portava el nom de Tolstoi, l'escriptor rus a qui Gandhi admirava pel seu estil de vida i els seus ideals.

L'any 1914, després de vint anys de lluita pacífica, el govern deroga les principals lleis discriminatòries i Gandhi torna a l'Índia.

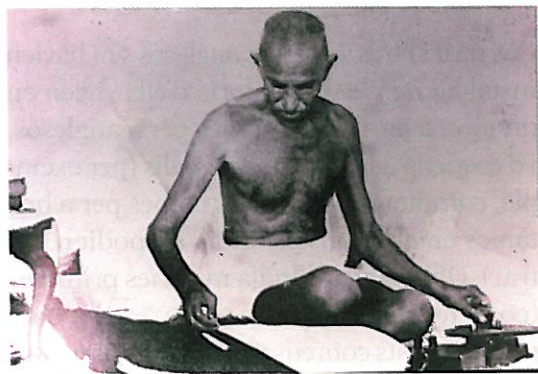
■ De nou a casa

En arribar pren un any de silenci i es dedica a recórrer el país per tal de conèixer-lo bé. És llavors quan coneix el poeta Tagore, el qual li va posar el nom de *Mahatma* (l'Ànima Gran).

Un cop acabada la Primera Guerra Mundial, l'any 1919, Gandhi inicia la primera gran campanya de desobediència civil (el govern britànic havia promès l'autonomia i després l'havia negada). La campanya s'atura sobtadament quan, en la matança d'Amristar, moren prop de 400 persones i més de 1.000 queden ferides a mans de l'exèrcit britànic. Es trobaven reunits pacíficament quan l'exèrcit va obrir foc, sense avisar, fins a acabar les municions.

Gandhi se sent profundament consternat, creu que s'ha equivocat i ordena la suspensió de la campanya.

L'any 1920 té lloc una altra acció no-violenta, de desobediència civil i no-cooperació amb el govern britànic. Els camperols deixen de pagar impostos. Es declara un boicot i després dels mítings del *Mahatma*, els assistents fan una pila amb la roba que duen posada fabricada a Anglaterra, i la cremen. És injust que el cotó que ells conreen sigui comprat pels anglesos a baix preu i després els venguin cars els teixits. Ha arribat l'hora de fer-se la pròpia roba i comencen a filar-se-la i a teixir-se-la, cadascú la seva. La filosa es transforma en un signe més enllà de la tradició. A partir d'aquell moment apareix a la bandera del Partit del Congrés que agrupava tots els nacionalistes indis.

Gandhi amb la filosa.

CRONOLOGIA		1869	1879	1881
● Gandhi	● Neix a Porbandar			
■ M. Luther King	▲ Canal de Suez		▲ Neix Albert Einstein	▲ Neix Pablo Ruiz Picasso
▲ Altres esdeveniments	Tolstoi: <i>Guerra i Pau</i>			

■ Una lluita incessant

Des de llavors hi ha un seguit de campanyes, de detencions i d'empresonaments de Gandhi. El *Mahatma* dejuna per a la reconciliació de les dues comunitats religioses més nombroses de l'Índia: la musulmana i la hindú. El dejuni és la seva eina quan les coses no van bé entre la gent del seu poble. Ell creu que aquesta és una arma contra els amics, no contra els enemics. És ben bé així. Quan Gandhi dejuna, la gent que se l'estima tant no ho pot resistir i cessen les hostilitats.

Cada cop hi ha més persones que volen la independència de l'Índia i que segueixen la no-cooperació, la desobediència civil i la resistència no-violenta. Com una taca d'oli s'estén aquesta lluita que recull el desig de llibertat.

■ Un grapat de sal...

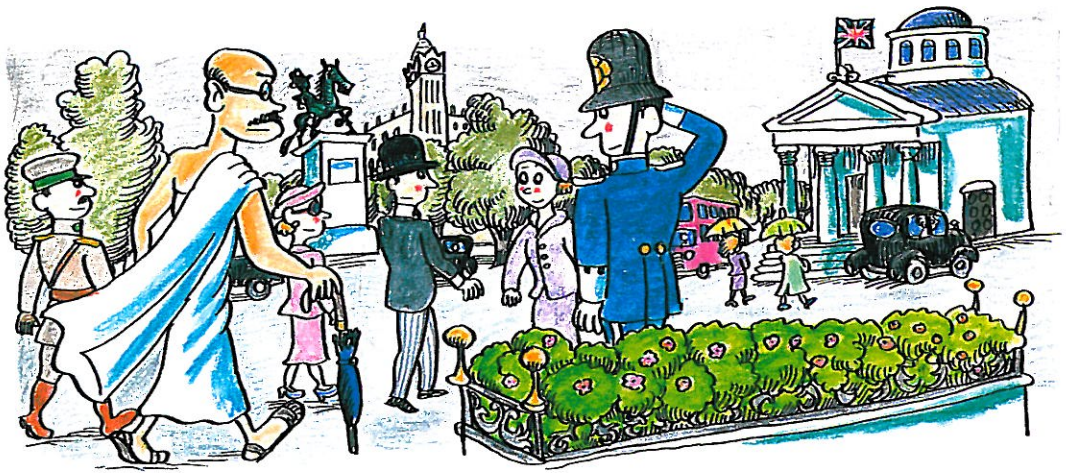
Gandhi en la *Marxa de la sal*.

La sal, tan imprescindible per a la vida dels indis a causa del clima, era monopoli dels anglesos. Ells eren els únics a poder-la obtenir i en feien negoci. Gandhi inicia una marxa de 300 km en desafiament a aquesta situació. Al seu pas pels pobles, la gent el saluda, l'aclama, estenen banderes de la futura nació, filen a la vora del camí en senyal solidari i alguns s'incorporen a la marxa. Finalment, el dia 5 d'abril de 1930, arriben al destí i Gandhi, acompanyat de milers de manifestants pacífics, comencen a recollir sal de l'aigua marina. El monopoli anglès trontolla. Són molts els qui a partir d'aquell moment ja no compren la sal als anglesos. Comencen les detencions per l'obtenció il·legal de la sal i aviat arriba a 60.000 el nombre de detinguts, entre ells, Gandhi.

Des de Londres els esdeveniments es viuen amb preocupació. Cada cop és més difícil governar un país on les persones no cooperen, desobeeixen i a més, no tenen por d'anar a la presó. El virrei es veu obligat a signar un pacte: modificacions a la llei de la sal, llibertat als detinguts polítics i inici de negociacions per a una nova constitució. Gandhi surt de la presó el gener de 1931 i és convidat a la conferència de la Taula Rodona sobre la reforma constitucional índia, a Londres.

En arribar a la capital anglesa, Gandhi és seguit pels periodistes, als quals sorprenen pel seu bon humor i la seva personalitat. Ni

1885	1888	1889	1891
grés Indi	● Estudia dret ▲ Exposició Universal a Barcelona	▲ Neix Nehru Tour Eiffel Neix Charles Chaplin	● Advocat a Bombai

la visita a la capital de l'imperi ni la pluja han impedit que el *Mahatma* vesteixi com sempre. S'entrevista amb obrers del tèxtil (dels quals n'havia rebutjat els productes), amb Charles Chaplin, amb el rei i la reina.

Participa en la conferència, però torna a casa amb poques esperances.

■ **Bapu**

A la tornada troba Nehru a la presó. Nehru, el seu amic incondicional, havia estat elegit president del Partit del Congrés l'any 1929. La situació a l'Índia havia empitjorat: les llibertats retallades, prohibides les associacions polítiques, etc. Poc després, el gener de 1932, el mateix *Mahatma* entra a la presó amb seixanta mil militants del Congrés que volen la llibertat del seu país.

Nehru

CRONOLOGIA		1893	1895	1896
● Gandhi	● M. Luther King	● Marxa a Sud-àfrica	▲ Naixement del cinema	▲ Restauració dels Jocs Olímpics
▲ Altres esdeveniments				

A la presó comença un dejuni en favor dels drets electorals dels intocables que per poc el porta a la mort, ja que no el trenca fins que no arriba de Londres l'acceptació formal. Aquest passarà a la història com el «dejuni èpic», però en la vida del *Mahatma* n'hi haurà d'altres en els quals també posarà la seva vida en perill pels seus. Quan el poble sap que Gandhi està dejunant, es mobilitza i tot el país es posa a pregar. Ara li diuen afectuosament «*Bapu*», avi.

Després, arriba un període en què el *Bapu* abandona l'activitat política directa. Camina, reflexiona, parla i pensa en la reforma de la vida quotidiana de l'Índia. No són grans canvis. Vol aprofundir en les arrels i en la identitat de la seva terra. És la preparació interna de l'Índia per a la independència.

■ La guerra pel mig

Quan esclata la Segona Guerra Mundial, Gandhi proposa ajudar els anglesos a canvi de la independència. La resposta és negativa i Gandhi continua amb la no-col·laboració i la desobediència civil.

Més tard, l'any 1942, a causa de l'evolució de la guerra a Àsia i als interessos de la Corona anglesa, el govern britànic ofereix la independència quan la guerra acabi, a canvi d'ajuda. Gandhi vol la independència total immediatament. De nou són empre-

sonats, ell i els líders congressistes. Poc després detenen i empresonen la seva dona, Kasturbai. El dia 22 de febrer de 1944, quan encara són a la presó, Kasturbai mor sobre els genolls de Gandhi.

■ La recta final

Alliberat de nou, participa en les negociacions per a la independència de l'Índia. Són dures. Es parla de la partició de les Índies en dos estats, un hindú i un altre musulmà. El *Mahatma* no vol la partició, creu que serà font de conflictes i que els hindús i els musulmans poden entendre's. Lluita amb tot el seu cor, però aquest cop no guanya.

Finalment, el 15 d'agost de 1947 és proclamada la independència de les Índies en dos estats, la Unió Índia amb Nehru com a president i Pakistan, amb Jinnah de president. Gandhi no s'identifica amb cap dels dos països.

■ La darrera passa

Entre hindús i musulmans han sorgit conflictes sagnants i el *Mahatma* dejuna. La violència cessa i llavors dejuna per la unió entre les dues comunitats. Aquest cop també ha estat a punt de morir.

Es troba a Delhi recuperant-se del darrer dejuni. Arriba l'hora de la pregària públi-

1897	1898	1904	1909
Orfografia sense fils	▲ Guerra de Cuba	● Funda <i>Indian Opinion</i>	▲ Setmana Tràgica a Barcelona

ca d'aquell 30 de gener. Amb uns minuts de retard s'hi dirigeix. Quan travessa el jardí de la casa on s'allotja, un fanàtic hindú li dispara tres trets mortals. Alguns hindús no suporten que Gandhi defensi també els drets dels musulmans. Gandhi cau abatut a terra i les seves darreres paraules són: «Déu meu, Déu meu!». L'Índia plora.

El seu cos és incinerat segons la tradició. Nehru llença des d'una barca les cendres en la confluència dels rius Ganges i Jamna, els rius sagrats de l'Índia. Juntament amb les cendres, es deixen en l'aigua vaixelles fets de fulles amb flors, fruits i llet. És el comiat afectuós al *Bapu*.

Enterrament de Gandhi.

CRONOLOGIA		1914	1917	1918
● Gandhi	■ M. Luther King	● Derogació de lleis discriminatòries/Torna a l'Índia	▲ Revolució Russa	▲ Fi de la I Guerra Mundial
▲ Altres esdeveniments		▲ I Guerra Mundial		

Activitats

1. El nom de Gandhi era Mohandas Karamchand Gandhi.
 - a) Què significa el nom *Mahatma*?
 - b) Per què creus que Tagore va donar aquest nom a Gandhi?
 - c) El trobes adequat? Per què?
2. Pensa una mica i digues:
 - a) A què va dedicar la seva vida?
 - b) Què volia per al seu país? Per què?
3. Gandhi utilitzava la força de la veritat.
 - a) Creus que cal ser valent per a emprar aquesta força? Per què?
 - b) Per què el van matar?
4. Tria el fet de la vida de Gandhi que més t'hagi agradat i descriu-lo breument. Explica per què t'agrada.
5. En un mapamundi assenyalat els diversos llocs on s'esdevingué la vida de Gandhi.
6. Fes una auca de la vida de Gandhi.
7. Saps quan se celebra el Dia Escolar de la No-violència? Per què és justament aquest dia? Ho celebren a la vostra escola?
8. Amb ocasió del setanta aniversari del naixement de Gandhi, el famós físic Albert Einstein va fer el següent comentari:

«Potser les futures generacions no seran capaces de creure que un home com aquest hagi passejat algun cop per aquesta terra en carn i ossos.»

I tu, què diries de Gandhi?

1919	1921	1922	1924
Campanya de desobediència no violenta a la marxa d'Amritsar	▲ Einstein, Nobel de Física Fleming descobreix la penicil·lina	● Empresonat ▲ Neix l'URSS	● Surt de la presó ▲ Mor Lenin

Luther King, la força d'estimar

■ Fill d'un pastor

Neix l'any 1929, a Atlanta (Geòrgia), fill d'un pastor baptista negre. Als EUA d'aquells temps, la població negra, que suposa el 10% del total, és discriminada i pateix segregació sobretot a l'hora d'a-

conseguir un habitatge, en els serveis públics, en els transports i en l'ensenyament.

Martin Luther King es gradua en Teologia l'any 1951 i dos anys més tard es casa amb Coretta Scott.

CRONOLOGIA		1929	1930	1931
● Gandhi	■ Neix a Atlanta	● Marxa de la sal	● Taula Rodona de Lond	
■ M. Luther King	▲ Exposició Universal a Barcelona/Crac a Wall Street	▲ 1r. programa de la BBC	▲ República Espanyola	
▲ Altres esdeveniments		Neix Anna Frank		

■ Si no em trobes darrere l'autobús...

A partir de l'any 1954 exerceix com a pastor baptista d'una església a Montgomery. La seva lluita no-violenta en contra de la segregació pren força l'any 1955, arran del judici d'una dona negra, Rosa Parks. En sortir de treballar havia agafat l'autobús per tornar a casa i havia ocupat un seient dels reservats als blancs (els transports públics tenien una zona exclusivament per als blancs). Quan el conductor la va advertir ella no va voler aixecar-se. Va anar-hi la policia i ella continuava sense moure's perquè es considerava amb el mateix dret que un blanc a seure-hi. Finalment va ser detinguda per resistència a l'autoritat.

Luther King coneix la notícia i comença la campanya en defensa dels drets dels negres. Els viatgers negres i els viatgers blancs tenen el mateix dret a seure i mentre aquest dret no estigui reconegut, no utilitzaran el transport públic. /

La resposta és unànime. Els negres deixen d'utilitzar el transport públic. Les autoritats no s'ho acaben de creure perquè saben que els negres necessiten l'autobús per anar a treballar i, a més, pocs d'ells disposen d'automòbil. Però la solidaritat fa que es puguin mantenir fermes en el boicot. Qui té cotxe, ofereix les places lliures als qui ho necessiten i si veuen algun d'ells ca-

minat pel carrer, s'aturen i el fan pujar. Agafen un taxi entre uns quants. El boicot és ferm.

■ 381 dies

Les autoritats municipals, que en un primer moment no han donat importància a la campanya, es preocupen i donen ordres a la policia. Aquests comencen a inspeccionar els cotxes dels negres. Qualsevol petit detall que no està del tot en regla és motiu suficient per a retirar el vehicle de la circulació. Llavors, la lluita pren més força encara. Els pocs cotxes que queden en ús fan tants viatges com cal, els qui tenen el treball lluny de casa seva són allotjats per algú altre que visqui a prop de la feina. S'ajuden, i així el boicot pot continuar. La premsa se'n fa ressò i pren partit en favor dels negres. El país està quedant malament als ulls de la resta del món, i això, que ha començat com a un problema local, arriba a preocupar el mateix president Eisenhower, el qual pressiona l'ajuntament de Montgomery.

Després de 381 dies de lluita, l'ajuntament de Montgomery ha de cedir i declara inconstitucional la segregació dels negres en els autobusos. Des d'ara, Martin Luther King és considerat el líder de la lluita contra la discriminació racial.

1932	1933	1936	1937
Campanya pro-república	▲ Hitler, canceller d'Alemanya	▲ Guerra Civil espanyola	▲ Bombardeig de Guernica Picasso: <i>Guernica</i>

■ Un mètode que ve de lluny

L'èxit obtingut no és suficient. La situació per a la població negra resulta molt dura: el sou mitjà dels blancs és aproximadament el doble que el dels negres; un blanc i un negre no poden agafar un taxi junts; a les botigues, sovint, els negres han d'esperar fins que tots els blancs estan despatxats abans de ser atesos, alguns establiments venen begudes als negres, però aquests han de prendre la consumició al carrer...

Luther King dedica la seva vida pública a les tasques com a pastor de l'església baptista i la lluita no-violenta en favor dels negres. L'any 1957 col·labora en la fundació de la SCLC (*Southern Christian Leadership Conference*) per tal de coordinar la lluita antisegregacionista.

Martin Luther King ha sabut aplegar les inquietuds dels oprimits per la segregació i conduir-los, pel camí no-violent, a la lluita. Des de petit havia estat impactat per la figura de Gandhi i és un fidel seguidor de la doctrina de la no-violència. Així com el *Mahatma* havia sabut vèncer tot un imperi, els negres han d'enfrontar-se al poder blanc que els discrimina. Luther King afirma: «Jesús m'ha donat l'esperit i Gandhi el mètode.»

■ I have a dream

Luther King a la Marxa sobre Washington.

Un cop traslladat a Atlanta l'any 1960, continua amb la seva tònica reivindicativa. Anima els estudiants perquè facin *sit-in* (assegudes) en els establiments on hi ha segregació. Dirigeix diverses campanyes i marxes, també col·labora en l'organització de grups de lluita no-violenta.

Durant l'agost de 1963 té lloc la *Marxa sobre Washington*. L'objectiu és pressionar el Congrés en la votació de la llei per la igualtat de drets. Aplegades més de 200.000 persones en el Lincoln Memorial, pronuncia el famós discurs: *I have a dream* (Jo tinc un somni). En ell expressa l'esperança que té d'aconseguir la igualtat i d'arribar a seure plegats a taula negres i blancs.

CRONOLOGIA		1939	1942	1944
● Gandhi	▲ Fi de la Guerra Civil espanyola	● Empresonat Mor Kasturbai	● Surt de la presó	
■ M. Luther King	▲ II Guerra Mundial		▲ Desembarcament de Normandia	
▲ Altres esdeveniments				

El mateix any publica el seu llibre més conegut: *La força d'estimar*. Però el doctor King no agrada a tothom. Als blancs segregacionistes perquè els està desafiant, als negres partidaris de la violència perquè els mètodes de King no són els seus. Ell posa la seva vida en joc, ho sap, i no té por. Aquesta és la força del seu somni.

■ Viatge a Oslo

L'any 1964 és aprovada la llei per la qual es prohibeix la segregació en els locals oficials.

El mateix any rep el premi Nobel de la Pau. Per a ell és una dosi d'esperança aquest reconeixement públic del seu treball. Viatja a Europa amb la seva família i rep el premi a Oslo. El món sencer coneix el pastor d'Atlanta que amb les seves paraules fermes i les accions inspirades en el *Mahatma* està fent possible la llibertat de les dones i homes, de les nenes i els nens de pell negra.

■ Una de freda i una de calenta

A Selma (Alabama), l'any 1965, hi ha diverses marxes en favor d'una llei que per-

meti el vot dels negres. En King hi participa i és detingut amb milers de manifestants. Però el 6 d'agost, el president Johnson firma la llei. A partir d'ara, els negres votaran.

Les marxes se succeeixen. Els atacs també. Fins i tot té enemics en l'FBI. El mateix president Johnson li retira l'amistat i el suport quan Luther King es declara contrari a la guerra del Vietnam i antibel·licista. Però la seva trajectòria no varia. Lluitarà sense violència i sense defallir.

■ Per fi lliure...

El dia 4 d'abril de 1968 a la ciutat de Memphis (Tennessee) un tret sega la seva vida. Té trenta-nou anys. Deixa la seva dona Coretta i quatre fills.

L'enterrament a Atlanta. El fèretre és conduït en un carro estirat per dos ases. La imatge evoca els carros plens de cotó que els avantpassats havien dut en les plantacions. És l'homenatge del treball de la seva gent.

A la tomba, una inscripció: «Lliure, per fi sóc lliure. Gran Déu totpoderós, a la fi sóc lliure.» Paraules preses del seu discurs a Washington, paraules del seu somni.

1945	1947	1948	1949
<p>● Mor Anna Frank/Bomba atòmica/Fi de la II Guerra Mundial/Es crea l'ONU</p>	<p>▲ Independència de l'Índia</p>	<p>● Assassinat a Delhi ▲ Neix l'Estat d'Israel/Declaració dels Drets Humans</p>	<p>▲ Creació de l'OTAN</p>

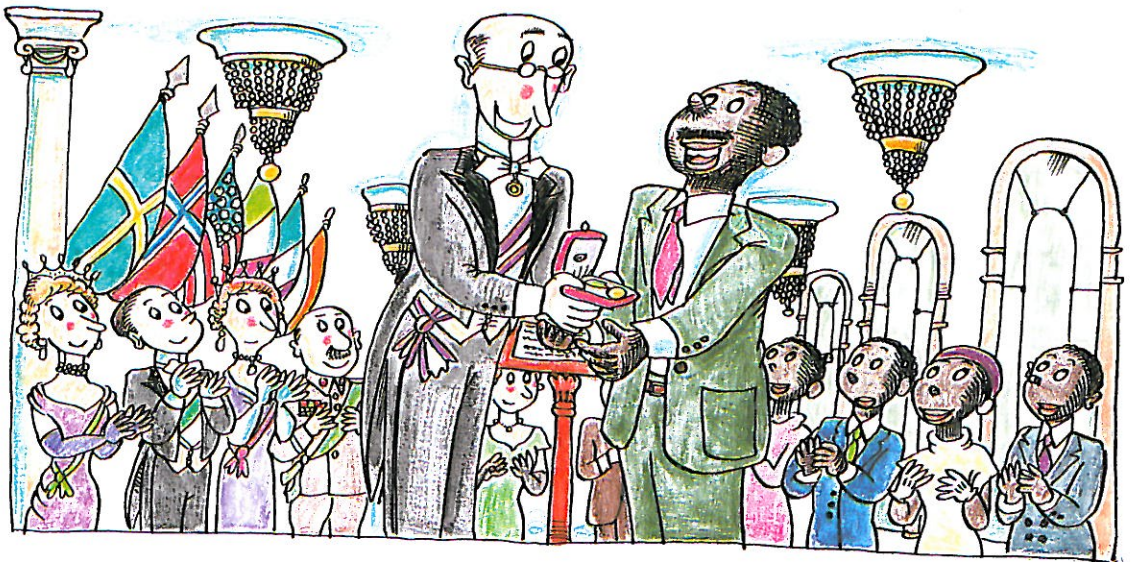
Activitats

9. Després de llegir la biografia de Luther King, digues:

- a) En quina situació es trobava la població negra en l'època de Luther King?
- b) Quina resposta va donar Luther King a aquests problemes? Què va fer?
- c) Els seus mètodes, eren no-violents? Per què?
- d) Què va aconseguir amb la seva lluita?

10. Luther King parlava de la força d'estimar.

- a) Quines condicions creus que cal tenir per a poder utilitzar aquesta força? Per què?
- b) Luther King estava disposat a donar la vida pels seus? Per què?
- c) Per què el van matar?

CRONOLOGIA		1951	1953	1954
● Gandhi	■ M. Luther King	■ Graduació a Chester	■ Casament amb Coretta	■ Pastor a Montgomery
▲ Altres esdeveniments			▲ 1a. ascensió a l'Everest	▲ 1r. cervell electrònic
			1r. vehicle SEAT	

- 11.** Tria el fet de la vida de Martin Luther King que més t'agradi i descriu-lo breument. Explica per què t'agrada.
- 12.** En un mapa dels EUA assenyala els llocs més significatius de moments de la vida de Luther King.
- 13.** Llegeix amb atenció la lletra d'aquesta cançó que fa referència a la lluita contra la segregació dels negres nord-americans.

*Si no em trobes darrere l'autobús,
i no em trobes pas enlloc. Oh, oh, oh.
Vine cap al davant de l'autobús.
Tu em trobaràs allà.*

*Tu em trobaràs allà.
Vine cap al davant de l'autobús.
Tu em trobaràs allà.*

*Si no em trobes a la concentració,
i no em trobes pas enlloc. Oh, oh, oh.
Vine cap a la presó de la ciutat.
Tu em trobaràs allà.*

*Si no em trobes al riu Mississipí,
i no em trobes pas enlloc. Oh, oh, oh.
Vine cap a la piscina amb mi.
Jo estaré banyant-me allà.*

*Si no em trobes als camps de cotó,
i no em trobes pas enlloc. Oh, oh, oh.
Vine amb mi a l'Ajuntament.
Jo seré allà votant.*

- a)** Quina reivindicació s'amaga darrere cada estrofa?
- b)** T'animes a afegir-hi una estrofa amb una reivindicació actual?

1955	1957	1958	1960
<p>■ Cotxe als transports ■ Signat el Pacte de Varsòvia ■ Or Albert Einstein</p>	<p>■ Funda SCLC ▲ Creació de la CEE 1r. satèl·lit espacial</p>	<p>■ 1r. atemptat ▲ Neix la UNESCO</p>	<p>▲ John F. Kennedy, president dels EUA</p>

Punt final

1. Sopa de lletres: localitza catorze noms de persones o de llocs relacionats amb els dos personatges que has conegut.

2. Escriu l'any en què van ocórrer aquests fets i ordena'ls cronològicament:
- Independència de l'Índia.
 - Naixement de Luther King.
 - Gandhi va a Londres a la Conferència de la Taula Rodona.
 - Marxa sobre Washington.
 - Marxa de la Sal.
 - Premi Nobel de la Pau a M. L. King.
 - Naixement de Gandhi.
 - Boicot als autobusos de Montgomery.
 - Gandhi retorna a l'Índia després de vint anys a Sud-àfrica.
 - Mort de Luther King.
 - Gandhi funda el diari *Indian Opinion* a Sud-àfrica.

3. Treballeu en grup:

- a) Formeu deu grups entre tots els companys de la classe. Cada grup triarà i elaborarà un mural referent a un fet de la vida de Gandhi o de L. King de manera que cinc grups treballaran un personatge i els altres cinc grups, l'altre.
- b) Presenteu a la resta de la classe els vostres murals i feu una exposició amb tots ells.

CRONOLOGIA		1961	1962	1963
● Gandhi	■ M. Luther King	▲ S'aixeca el Mur de Berlín 1r. viatge espacial Neix ETA	▲ Concili Vaticà II 1r. disc dels Beatles	■ Marxa sobre Washin <i>La força d'estimar</i> ▲ Assassinat de J. F. Ken

Què has après?

- Escriu tres fets de la vida de Gandhi i de la vida de Luther King que s'assemblin.
- Què veus en comú entre Gandhi i Luther King?
- Què hi veus de diferent?
- Explica què significa per a tu «la força de la veritat» i «la força d'estimar». Respon per escrit: creus que són la mateixa cosa? Per què? Què tenen en comú?

1964

obel de la Pau
or Nehru
guerra del Vietnam

1965

■ Campanya a Alabama
▲ Guerra Índia-Pakistan

1967

■ Empresonament/Manifes-
tació a Nova York
▲ Guerra dels Sis Dies

1968

■ Assassinat a Memphis
▲ Revolta estudiantil a París
Primavera de Praga

Què és la pau per a tu?

- absència de guerra
- poder expressar l'opinió
- confiar en un amic
- ordre al carrer
- estar en plena natura
- saber que t'estimen
- escoltar la música preferida
- absència de violència
- no tenir por
- trobar sentit al que fas
- sentir-te tranquil
- respectar els altres
- tenir l'essencial per a viure
- ...

Avaluació inicial

- Recorda quan t'has sentit en pau: on eres, amb qui, què feies... Pensa què és la pau per a tu; copia en el teu quadern les dues situacions amb què t'identifiquis més.
- Escriu en un màxim de dues línies una definició de pau.
- Poseu en comú les definicions de tots els companys de classe. Agrupeu les que s'assemblin molt i mireu de posar-vos d'acord per triar-ne una.

Dues maneres de definir la pau

Si ens entretinguéssim a fer una enquesta sobre el significat de la paraula pau, segurament obtindríem dos grans grups de respostes. Potser també ha passat així entre vosaltres en fer l'activitat inicial.

Un primer grup de respostes intenten explicar quines són les coses incompatibles o contràries a la pau, què és el que no hi pot haver en una situació per considerar-la de pau. Defineixen allò que en diem «**pau negativa**». Rep aquest nom perquè

ve expressada amb frases negatives, és a dir, que contenen una negació.

El segon grup utilitza afirmacions en lloc de negacions. Intenta explicar aquelles condicions que fan possible la pau. Afirmen allò que la pau és, allò que la forma. Per això diem que defineixen la «**pau positiva**».

Cap de les dues definicions per si sola és suficient. Totes dues definicions són necessàries. Si les estudiem, ens farem una idea ben clara de què volem dir quan parlem de pau.

Activitats

1. El colom és un dels símbols de la pau. Saps quin és l'origen del símbol?
2. Investiga com es diu «pau» en altres idiomes: castellà, èuscar, gallec, anglès, francès, alemany, italià, rus... Confecciona el diccionari de la pau amb aquestes paraules i d'altres que s'hi relacionin.
3. Saps què significa el nom «Irene»?

Pau negativa

D'entre les definicions negatives que podríem recollir en aquella enquesta imaginària, en podríem fer dos grups.

En primer lloc, en trobaríem algunes de molt ambicioses, que dirien coses semblants a aquesta: «La pau és l'absència de conflictes.»

Un segon grup no serien tan exigents i es conformarien amb una cosa com ara aquesta altra: «La pau és l'absència de violència.»

Veus la diferència que hi ha entre l'una i l'altra? Quina t'agrada més? Quina et sembla més adequada?

Ja saps que no és el mateix conflicte que violència i que hi ha molts conflictes que no degeneren en violència.

Fixem-nos en la primera frase: «La pau és l'absència de conflictes.» Descriu un estat

ideal que a tots ens agradaria i que correspon, certament, a una situació de pau. Però si la pau únicament fos això, hauríem d'acceptar que només la tindríem alguna estoneta, de tant en tant, entre conflicte i conflicte (ja sabem que els conflictes són un fet constant entre els éssers humans).

Observem ara la segona: «La pau és l'absència de violència». Això ja sembla més possible. De fet tots vivim períodes de temps més o menys llargs, en els quals no fa aparició la violència, encara que sorgeixi algun conflicte. Si quan n'apareixen els anem tractant sense caure en la violència, podem dir també que vivim en pau.

Les dues expressions unides en una de sola ens serviran per a definir la **pau negativa**:

«La pau és una situació en la qual no hi ha conflictes o, si n'hi ha, es resolen sense violència.»

Pau positiva

Tanmateix, no ens podem conformar a definir la pau només amb unes negacions, sense afirmar res. La definició ens quedaria coixa. Hi hem d'afegir les característiques positives de la pau, és a dir, hem de definir també la pau positiva. Ho intentarem per dos camins complementaris.

El primer consisteix a buscar sinònims de la paraula pau. Per què no ho intentes? No és gaire fàcil, però segur que entre tots en trobareu alguns. Totes aquestes paraules juntes donaran una idea aproximada de les sensacions que ens produeix la pau.

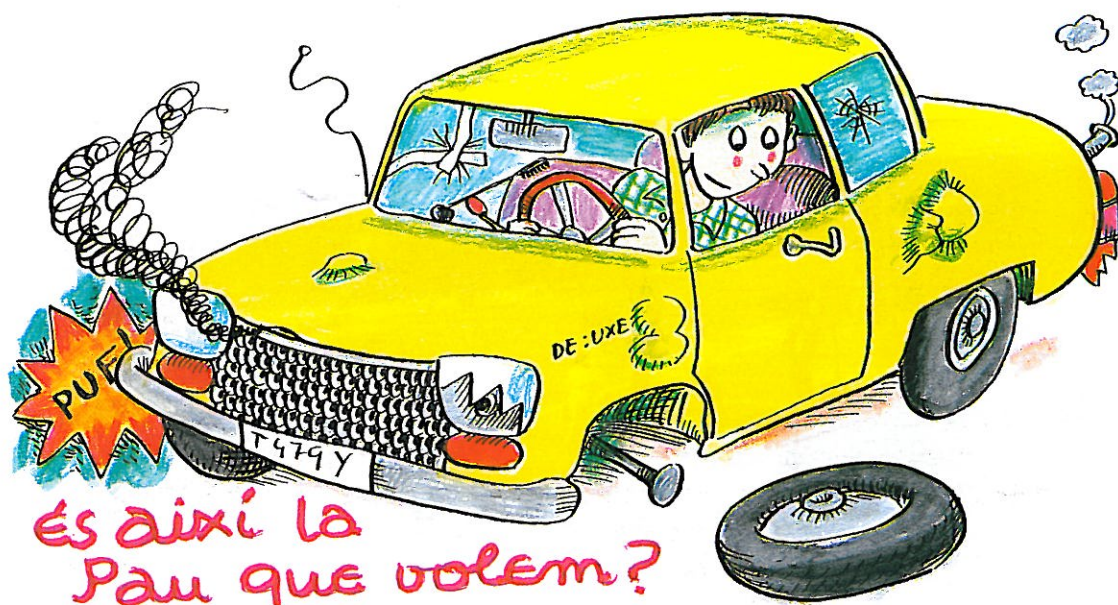
El segon, serà fer una llista de les condicions necessàries perquè hi hagi pau. Saps que perquè un cotxe pugui córrer, cal que tingui molts elements: motor, bateria, rodes, gasolina... Sense aquests elements no hi

haurà moviment. Semblantment passa amb la pau: només l'obtenim si hi posem unes condicions que no ens podem estalviar. Quins són aquests elements necessaris perquè hi hagi una pau sòlida i que funcioni?

Paraules com harmonia, placidesa, quietud, tranquil·litat, benestar, calma, etc., defineixen les sensacions que acompanyen la pau. Totes juntes ens donen ja una part del significat de la pau positiva.

Justícia, llibertat, respecte, veritat, drets humans, recursos suficients, etc., són alguns d'aquells elements imprescindibles per a l'existència de la pau.

Si mirem de reunir les informacions que ens proporcionen els dos camins, obtindrem una bona definició de la **pau positiva**:

La pau és una situació de benestar i tranquil·litat, fruit d'unes condicions de vida dignes i justes per a tothom.

Recordes el concepte de violència estructural? Si no el tens present, busca'l a la unitat número tres. Veuràs que el concepte de pau positiva que acabem d'elaborar és just l'oposat al de violència estructural. De la mateixa manera que hi ha condicions (injustícia, manca de llibertat, intolerància...) que porten a la violència, hi ha condicions (justícia, llibertat, solidaritat...) que porten a la pau. Així, doncs, si volem la pau, haurem d'esforçar-nos també a eliminar tots els vestigis de violència estructural del nostre entorn. No hi ha altra manera de fer

possible la pau. Per cada ingredient que ens estalviem, obtindrem una pau de més mala qualitat i més fràgil. Tornant al cotxe de l'exemple anterior, si li anem traient peces, més que un cotxe, tindrem una tartana que se'ns pot desmuntar al primer sot del camí, si és que aconseguim que comenci a caminar.

Sovint ens passa com a aquell qui voldria arribar a dalt d'una muntanya per gaudir del paisatge, però que li fa mandra la pujada i no es mou de lloc. No hi ha dreceres cap a la pau que ens estalviïn caminar, però sí que hi ha camins que hi porten. Si de debò volem la pau, haurem de descobrir-los i seguir-los decididament, sense mandra.

Activitats

- 4.** Quins elements de violència estructural, que entrebanquen la pau, trobes
 - a la classe?
 - a casa?
 - al poble o ciutat on vius?
 - al nostre país?
 - al món?
- 5.** Què cal sembrar per a recollir el fruit de la pau
 - a la classe?
 - a casa?
 - al poble o ciutat on vius?
 - al nostre país?
 - al món?
- 6.** Feu un mural col·lectiu. En un paper d'embalatge representareu un colom de la pau. Retallareu papers quadrats de diversos colors per tal d'omplir el colom com un mosaic. En cada paperet escriureu un element necessari per tal que hi hagi pau i els enganxareu en el colom.

L'espiral de la pau

Acabem de veure que pau i violència són conceptes contraris. Però l'oposició entre pau i violència encara va més enllà. Fixa't en aquesta història amb dos finals diferents.

Situació inicial: dos pagesos tenen els seus camps l'un a tocar de l'altre. El rierol que els permet de regar els camps passa primer pel camp d'en Pep i després va cap al d'en Salvador. En canvi, el camí passa primer pel terreny d'en Salvador. El camí és molt estret i és difícil passar-hi amb el tractor. En Pep demana sovint a en Salvador que l'eixampli, però en Salvador, que no vol perdre terreny de conreu, s'hi nega. Un dia, el tractor d'en Pep, quan torna del seu camp amb el remolc carregat, fa caure una tanca de pedra del camp d'en Salvador i li fa malbé la collita de tomàquets.

1a. evolució possible: en Salvador, empietat, talla el camí i no deixa passar més el tractor d'en Pep. En Pep, enfurismat, decideix tallar el pas del riu de manera que no arribi aigua a en Salvador. Les dues collites es fan malbé: l'una s'asseca per falta d'aigua; l'altra es podreix al camp perquè no la poden retirar. Amb això les dues famílies comencen a passar gana, fins que un dia en Pep decideix anar a robar unes patates que ha vist que li quedaven a en Salvador. Aquest l'enganxa i li clava una garrotada tal que l'han d'ingressar a l'hospital comarcal. El fill d'en Pep, dolgut i indignat, decideix incendiar el paller i el corral d'en Salvador. En Salvador, per venjar-se, emmetzina els camps d'en Pep, de manera que no els podrà conrear en vint anys. Els dos veïns s'odien a mort, qualse-

vol entesa entre ells ha esdevingut impossible. La destrucció i la misèria de les dues famílies cada dia és més greu. No hi ha manera de refer les seves vides.

2a. evolució possible: en Pep demana disculpes a en Salvador i li ofereix una compensació econòmica pels tomàquets aixafats. Mira de fer-li entendre la necessitat d'eixamplar el camí. A canvi li ofereix deixar-li més aigua i cedir-li una petita part del seu terreny. En Salvador accepta. A partir d'aquell moment en Pep pot anar al seu camp amb un tractor més gran que li permet millorar molt el conreu. En Salvador, en disposar de més aigua, pot canviar els sembrats i millorar la collita. Tots dos augmenten els seus guanys i amb això decideixen asfaltar el camí i fer millores en els corrals de les seves masies. S'ajuden en les feines i això els fa més agradable i profitós el treball. Cada dia viuen més bé i són més amics.

Mirem d'analitzar aquesta història i els seus dos finals.

La situació inicial podríem dir que és de lleugera violència estructural. No és greu, però provoca incomoditats als dos veïns. En aquesta situació es produeix un incident. Què passa després?

En el primer cas, es produeix una espiral de violència. La violència espatlla cada cop més la situació i les coses, en empitjorar, generen més i més violència. El malestar crea violència i la violència augmenta el malestar. La violència directa fa créixer la violència estructural i aquesta fa més probable la violència directa. Es tracta d'un cercle viciós difícil de trencar.

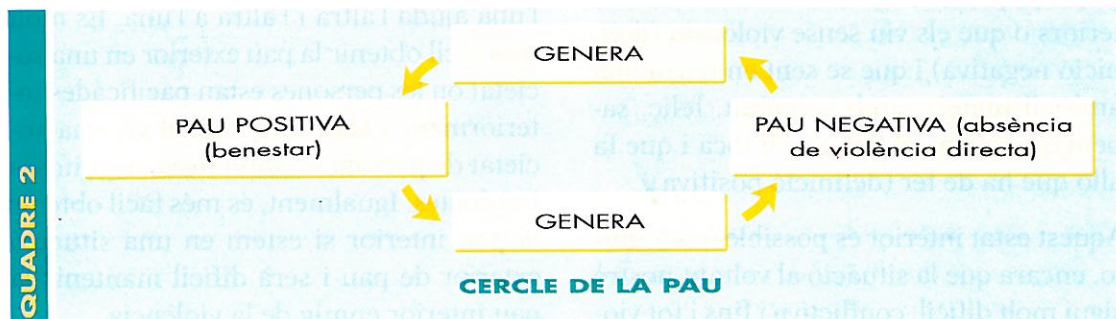
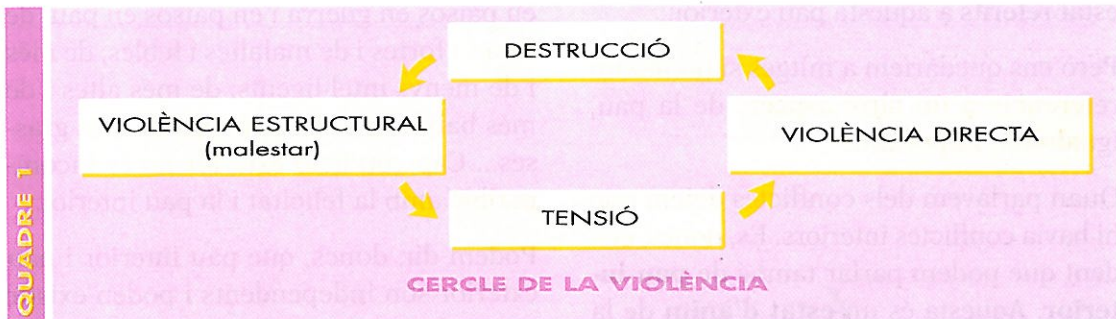
La violència no solament és contrària a la pau, sinó que espatlla les condicions fins al punt que fan la pau futura molt difícil.

En el segon cas, el conflicte troba una solució pacífica. Això augmenta el benestar i fa més possible el desenvolupament i la felicitat de tothom. S'ha produït un augment de la pau positiva i aquesta farà més difícil l'aparició d'altres conflictes. S'ha engegat un altre cercle, però que ara no hauríem d'anomenar viciós: el cercle de la pau.

Tenim molts exemples de guerres entre pobles que només han aconseguit augmentar la misèria i el ressentiment. Camps sembrats de mines que no poden ser conreats, persones mortes i ferides, poblacions deportades... Quants anys seran necessaris per a recuperar una mica de benestar?

La pau fa créixer la pau i la violència fa créixer la violència.

Dues evolucions, dos cercles. Cal no escatimar esforços a trencar el primer i entrar en el segon.

Activitats

7. En el conflicte descrit abans:
 - a) Mira de posar-te al lloc del Salvador i escriu en què té raó i en què no.
 - b) Posa't al lloc del Pep i escriu en què té raó i en què no.
8. Quin és el secret, en la segona evolució d'aquest cas, perquè tot acabi tan bé?

Pau exterior i pau interior

Quan parlem de pau, el més freqüent és que ens referim a la **pau exterior**, és a dir, a una **situació en les relacions humanes i socials** que compleix les condicions que hem anat explicant. De fet, tots els exemples i comentaris que hem anat posant han estat referits a aquesta pau exterior.

Però ens quedaríem a mitges si no féssim referència a un altre aspecte de la pau, igualment important.

Quan parlàvem dels conflictes dèiem que hi havia conflictes interiors. És, doncs, evident que podem parlar també de **pau interior**. Aquesta és un **estat d'ànim** de la persona que ha resolt els seus conflictes interiors o que els viu sense violència (definició negativa) i que se sent en harmonia amb ell mateix, amb serenitat, feliç, sabent que ocupa el lloc que li toca i que fa allò que ha de fer (definició positiva).

Aquest estat interior és possible mantenir-lo, encara que la situació al voltant nostre sigui molt difícil, conflictiva i fins i tot vio-

lenta. L'arrel de la pau interior, com la de la felicitat, no depèn de les condicions exteriors. Sabem de moltes persones que són felices i viuen en pau en condicions ben diverses: unes enmig de la pobresa i unes altres amb més abundància de béns; n'hi ha en països en guerra i en països en pau; de sanes i fortes i de malaltes i febles; de més i de menys intel·ligents; de més altes i de més baixes; de més primes i de més grasses... Cap condició exterior no és incompatible amb la felicitat i la pau interior.

Podem dir, doncs, que pau interior i pau exterior són independents i poden existir separadament. Però també convé dir que l'una ajuda l'altra i l'altra a l'una. És molt més fàcil obtenir la pau exterior en una societat on les persones estan pacificades interiorment i serà molt difícil en una societat de persones conflictives, neguitoses i violentes. Igualment, és més fàcil obtenir la pau interior si estem en una situació exterior de pau i serà difícil mantenir la pau interior enmig de la violència.

Activitats

9. Quines diferències i quines semblances veus entre tenir pau interior i tenir pau exterior? Fes-ne una llista.

10. Respon:

a) Estàs d'acord que es pot tenir pau interior enmig d'una situació molt conflictiva? Per què? Busca exemples que donin suport a la teva resposta.

b) I tu, t'has trobat mai en una situació així? Descriu-la.

És possible la pau?

Segurament mai no podrem eliminar del tot els conflictes. Però sí que podem evitar-ne molts.

Potser tampoc no podrem eliminar del tot la violència directa. És difícil evitar que algú, algun dia, tingui un rampell de violència. Però sí que podem estar-nos de preparar-la, entrenar-la, organitzar-la i sofisticar-la perquè faci més mal. A canvi, podem preparar, entrenar i organitzar altres respostes davant dels conflictes.

Tampoc sabem del tot segur si serem capços, algun dia, d'obtenir la pau positiva perfecta. Però sí que sabem que hi ha molt

camp per córrer, que hi ha moltes condicions de vida que podem millorar, que podem eliminar molts factors de violència estructural.

Potser no aconseguim la pau perfecta, però això no és cap excusa ni cap argument per a no millorar-la tant com puguem.

També sabem que és difícil d'assolir la pau interior perfecta. Però treballar el propi interior, mirar de reforçar-lo, dedicar-li temps i atenció, és un camí cap a la pau personal, l'equilibri i la felicitat. I, de retruc, és una col·laboració inestimable a la pacificació del món.

Punt final

Llegeix a poc a poc aquest poema deixant que les paraules entrin dins teu:

Només perdura allò que bastim amb esforç
i creix en l'esperit dels homes i dels pobles
fins a esdevenir l'àmbit on tota veu ressona.
Així la pau, que es guanya tenaçment cada dia
pel desig de voler-la més que tota altra cosa
i és el mirall que fa possibles tots els somnis.
Parlo de pau en pau, des d'aquest temps que em toca
de viure i de sofrir, des de la meua altura
d'home senzill que creu que la pau és possible,
des de l'amor profund al poble i a la llengua
que m'han fet el que sóc i em serven i m'impulsen.
La tarda és un espai de lentituds perdudes
que se m'adorm als ulls plàcidament i clara.
D'aquest silenci estant proclamo l'esperança,
la pau no és un do ni un cim inassolible
sinó el recomençar de moltes primaveres,
la voluntat i el risc d'estimar i de comprendre.

MIQUEL MARTÍ POL,
Paraules per la Pau (fragment)

- a) Quina sensació t'ha produït la lectura?
Quina frase t'ha agradat més?
- b) De quines maneres diferents defineix la pau el poeta?
Com diu que es guanya la pau?
Creu que la pau és possible? Amb quines paraules ho expressa?
Quan diu «Parlo de pau en pau», quina diferència hi ha entre les dues paraules «pau»?

◀ Què has après?

Classifica les següents expressions segons que es refereixin al concepte de pau positiva o de pau negativa:

- Per fi hi ha democràcia en aquell país! P
- S'ha acabat la violència al carrer. N
- En aquella família no hi ha malestar. N
- Els membres d'aquella entitat ja no estan amenaçats de mort. N
- En el poble es respecta els drets de cadascú. P
- S'ha creat una xarxa de solidaritat. P
- Els programes de TV informen amb veracitat. P
- L'escola té un ambient molt agradable. P
- Donen a cadascú el que és seu. P
- No hi ha camps minats. N
- En el nostre grup es van sentir acollits. P
- Accepten les opinions diferents. P
- Tothom té el que necessita per a viure. P

Completa el següent esquema:

- NEGATIVA és l'absència de DIRECTA.
- PAU és l'absència de VIOLÈNCIA

Respon aquestes preguntes:

- És dolenta la pau negativa? Per què?
- Quina relació hi ha entre pau positiva i violència estructural?
- Què és la pau interior?
- Què és la pau exterior?
- Pot haver-hi pau interior sense pau exterior? Per què?
- Pot haver-hi pau exterior sense pau interior? Per què?

UNITAT 8 **ELS GRANS REPTES DE LA HUMANITAT**

Hola!

La família de la Salima ens ha acollit molt bé a casa seva tot i que viuen molt pobrament. Ens demanen medicaments i roba perquè ho necessiten. He après a fer cuscús. El desert m'ha fascinat amb la seva arena ataronjada... Fins aviat!

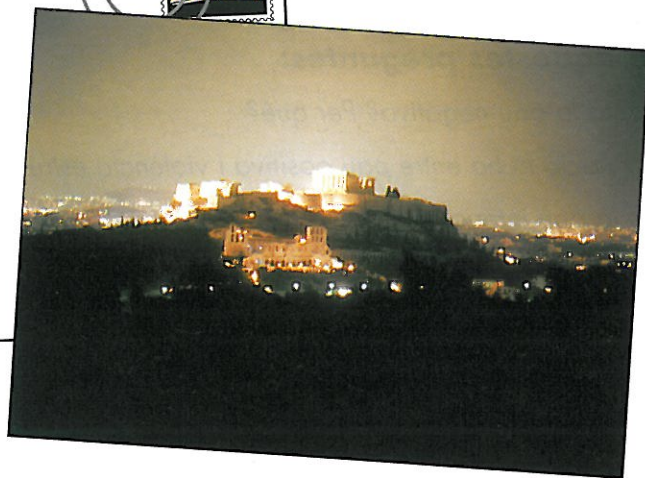
Elisabet

Molts records des d'aquest lloc tan meravellós. Hem fet moltes excursions. L'aire és net i els prats són plens de flors. Hem vist algunes marmotes. Demà ja tornem al fum i al soroll.

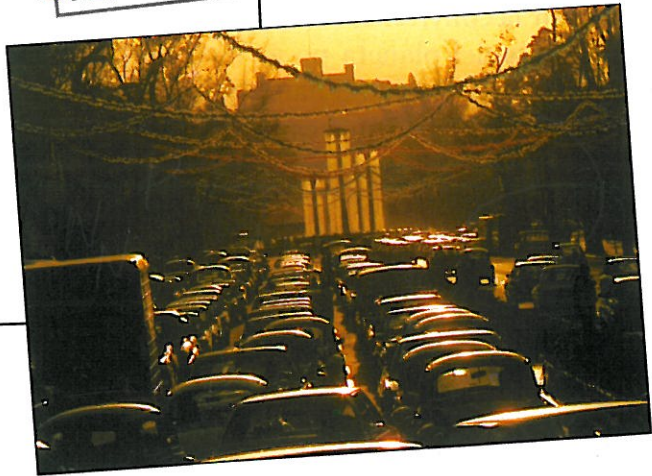
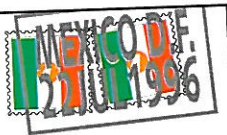
Joan i Mbnica

Estimada M. Josep,
Una abraçada des de Grècia, bressol de la democràcia. Sembla mentida que aquest "invent" tan antic encara no "funcioni" a tot arreu. L'Acropolis ens ha emocionat. No fa massa calor. Petonets. Bernat

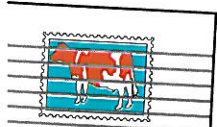
Ei, penya!
 Aquest país és un punt.
 L'última que visquin tan
 a tapejats i això si que no
 mola. Falta espai. Avui
 hem allucinat amb el
 Tour que hem fet abans
 de començar el camp de
 Treball Records a ToTs.

Gisela **MARTI**
 LAURA Andreu
 MARIONA

Avaluació inicial

- De quin problema es fan ressò els autors de cada una d'aquestes postals?
- Quan visites un lloc, t'adones de les situacions que allà es viuen?

HOLA MACOS! AVUI HEM
 VISITAT AQUEST CASTELL
 DE L'EDAT MITJANA. DES
 D'AQUÍ LLANÇAVEN PE-
 DRES I OLI BULLENT ALS
 ENEMIGS. SORT QUE ARA
 SOM MOLT MÉS CIVILIT-
 ZATS I NOMÉS ENS
 LLANCEM BOMBES ATÓ-
 MIQUES! TOT UN
 PROGRÉS! EL VIATGE
 ENS ESTÀ PROUVANT
 MOLT. UNA ABRÀCADA,

RAMON

VANESSA

PG. DE L

BERGA

CATAL

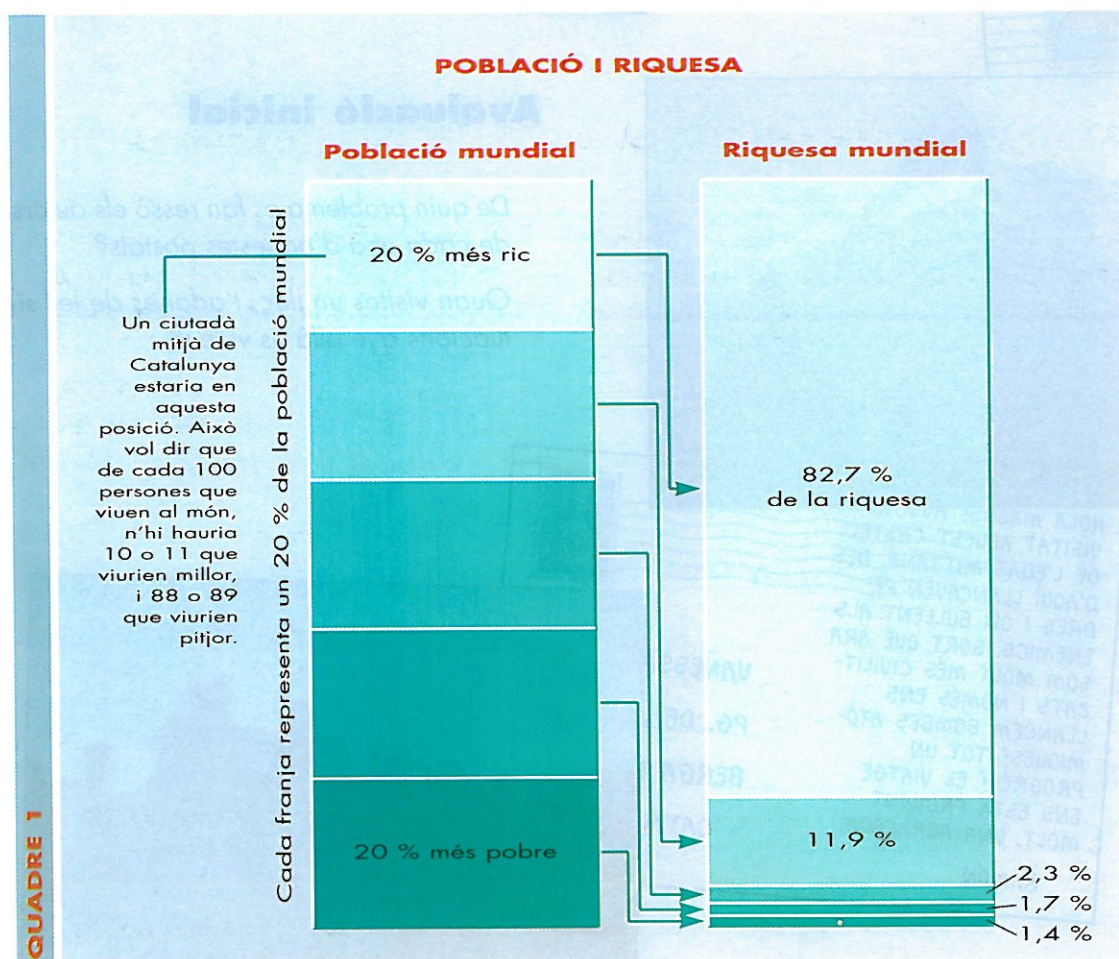
Una història oberta

Aconseguir la convivència en pau de tots els habitants del planeta no és fàcil. A través de la història, la humanitat ha recorregut un llarg i tortuós camí cercant formes de convivència més civilitzades i respectuoses amb tothom. No ha estat un progrés lineal, sempre endavant, també hi ha hagut moments de retrocés.

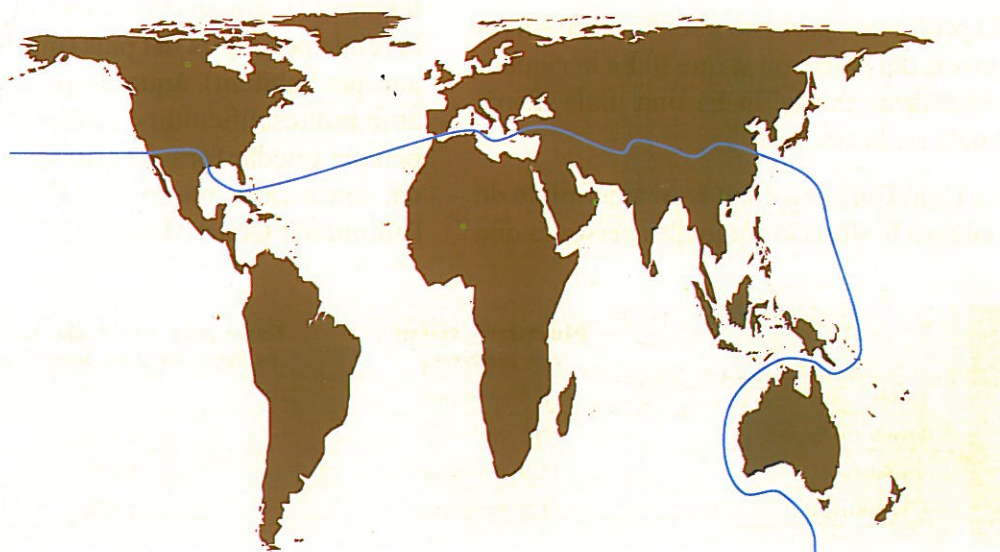
Però és indubtable que, gràcies a l'esforç de moltes persones, s'han fet i es fan passes molt importants: desaparició de l'escla-

vatge, democràcia, proclamació dels drets humans, alliberament de la dona, etc.

Però encara queda molt camí per córrer. És responsabilitat de tots continuar empenyent la roda de la història en la direcció d'assolir unes condicions de vida dignes i justes per a tothom. En aquest procés, la humanitat es troba amb uns quants reptes importants, unes dificultats que entre tots haurem d'anar superant si volem aconseguir una humanitat feliç i un món en pau.

— Límit entre Nord i Sud econòmics

QUADRE 2

El repte econòmic: la distribució de la riquesa

En el món hi ha recursos i riquesa suficients per a tothom. Però estan mal repartits. Hi ha grans desigualtats tant entre diferents països com a l'interior de cada país.

■ Nord-Sud

Els països més rics els anomenem genèricament el Nord, perquè estan gairebé tots a l'hemisferi nord. Els més pobres estan situats més al sud; per això se'ls dona el nom genèric de països del Sud (quadre 2). També són designats amb el nom de Tercer Món.

Les diferències entre els països rics i els pobres són escandaloses (quadre 1), i no tan sols no tendeixen a escurçar-se, sinó que creixen cada cop més. Hi ha dos motius fonamentals que expliquen aquesta situació:

- 1. El colonialisme.** Els països que han estat conquerits i dominats per un altre han vist desmuntat el seu sistema de vida tradicional i han estat forçats a produir allò que ha convingut al país dominant. (Per exemple, han substituït els conreus de cereals que proporcionen aliment, pels de cafè, cotó, cacau, tabac, etc. que no solucionen la qüestió alimentària.)
- 2. El sistema econòmic i el comerç internacional.** Els països del Sud, empobrits i subdesenvolupats, només poden produir alguns productes molt barats que els països rics compren a preus molt baixos. En canvi, els productes industrials i la tecnologia fabricats al Nord, els són venuts a preus molt elevats. Els preus del Sud baixen, els del Nord pugen. Els països pobres són cada cop més pobres i els rics són cada dia més rics.

■ Pobresa al Nord

El problema, però, no s'acaba aquí. En els països del Nord, on sí que hi ha la riquesa necessària, també hi ha una mala distribució de la riquesa.

La Unió Europea dóna com a definició de pobresa la situació d'aquelles persones que

tenen uns ingressos inferiors a la meitat de la renda per càpita del país (ingressos mitjans per habitant). Aquestes persones viuen amb moltes dificultats, moltes d'elles acaben per quedar fora del sistema, sense feina, sense casa, marginats. Constitueixen l'anomenat Quart Món.

QUADRE 3

	Nombre total de pobres	Tant per cent de pobres sobre la població total
USA	35 milions	14%
Unió Europea	51 milions	15%
Espanya	8,5 milions	19%
Catalunya	0,9 milions	14%

■ Nou ordre econòmic internacional, solidaritat i cooperació

Organitzar un nou sistema econòmic internacional, més racional, que generi un intercanvi just, i que permeti l'accés de tothom a uns mitjans de vida dignes, és un dels reptes fonamentals de la humanitat. Cal impulsar estudis i assajar propostes innovadores i valentes que permetin avançar en aquesta direcció. Els canvis més importants no s'han de fer allà on hi ha la pobresa, sinó en el lloc on s'origina, és a dir,

en els països rics, perquè és en aquests països on s'organitza el sistema i on es prenen les decisions que empobreixen els pobres i enriqueixen els rics.

Mentrestant, la solidaritat de les persones concretes, que de forma desinteressada aporten diners i dedicació, serveixen per a alleugerir el drama d'altres persones concretes. Són moltes les organitzacions que canalitzen aquesta solidaritat. Posar-s'hi en contacte i col·laborar-hi és un bon servei a tota la humanitat.

Activitats

1. En una paret de la classe poseu un fris de cartolina d'un color vistós. Representeu-hi una fila imaginària de cent ciutadans del món i poseu una persona catalana en el lloc que li correspondria segons la riquesa del país.

2. Consulta el quadre 2, i calcula i completa:

La cinquena part més rica de la humanitat disposa del% de la riquesa mundial, mentre que la part més pobre disposa del% de la riquesa mundial. D'acord amb això, una persona del primer grup és vegades més rica que una persona del darrer grup.

3. Respon:

- a) Saps què és la proposta del 0,7%?
- b) Què n'opines?
- c) Quant és el 0,7% dels teus ingressos mensuals?

El repte polític: distribució del poder

Quan una colla de persones han de realitzar alguna activitat juntes (un esport, un joc, un treball...) s'han d'organitzar. Cal posar-se d'acord en el funcionament, en les regles del joc, etc. Si tothom vol manar, no hi haurà manera de fer res.

Organitzar la convivència entre les persones i els pobles, mirar de fer compatibles els drets i les llibertats de tothom, regular la distribució i l'ús del poder, tot això és l'objectiu i el repte de la política. Aconseguir-ho no és fàcil.

En primer lloc, calen uns bons reglaments, és a dir, unes **bones lleis**, que reparteixin i limitin el poder i impedeixin l'abús. Acceptar limitacions en el nostre comportament, encara que resulti empipador, augmenta les possibilitats de tots i ens fa la vida més fàcil i agradable.

En segon lloc caldrà saber fer un ús asseynyat de la part de poder que tingui cadas-

cú. El bon funcionament d'un país necessita d'un **bon govern**, però això no és responsabilitat exclusiva dels governants. Tots els ciutadans tenim una petita part de poder i el podem emprar al servei del bé comú o al servei d'interessos particulars o d'un grup. L'ús que en fem o en deixem de fer és una responsabilitat que no podem defugir.

I encara, en tercer lloc, cal establir bones relacions entre uns pobles i els altres, acordant **fronteres adequades**, tenint respecte mutu, etc. Molts dels conflictes actuals i de sempre són o han estat conflictes territorials o entre nacionalismes: territoris reclamats per més d'un poble, nacions sense estat que reivindiquen la sobirania, nacionalismes agressius que volen assimilar altres pobles, pobles dividits per una frontera, pobles diferents dins d'un mateix estat... Cal fomentar les relacions en el respecte a la identitat de tots els pobles, grans o petits.

■ Democràcia i drets humans

Resoldre adequadament aquests i altres aspectes de la convivència és una tasca importantíssima i apassionant. La democràcia i el respecte pels drets humans

són elements indispensables en aquest camí mai acabat. Cal, doncs, impulsar tots els esforços dirigits a la seva defensa.

Activitats

- 4.** Com funciona la vostra classe?:
 - a)** Teniu delegats a la classe? Com els escolliu? Quines atribucions tenen? Us sentiu representats per ells?
 - b)** ¿Teniu regularment assemblees en la vostra aula per tal de resoldre les qüestions que puguin sorgir? Quins temes tracteu? Arribeu a cap acord? Els segueix? Com les valoreu?
 - c)** Si no en feu, creus que valdria la pena fer-ne? Quin profit en podríeu treure? Quan podríeu celebrar-les?
- 5.** Les normes han de tenir un motiu en el bé comú. Pensa en tres normes de la teva escola i quina és la motivació que hi pot haver al darrere.
- 6.** En un mapamundi observa les fronteres que hi ha entre Líbia, Egipte, Sudan i el Txad o entre Angola, Namíbia i Botswana. Compara-les amb les que hi ha entre dos països europeus qualssevol. Quina diferència hi trobes? A què et sembla que és deguda? Quines conseqüències pot tenir?
- 7.** Digues el nom d'una nació sense estat, d'un estat plurinacional i d'una nació dividida en diferents estats.
- 8.** Investiga sobre la Declaració Universal dels Drets Humans:
 - a)** Quan i on va ser proclamada?
 - b)** Escull tres drets recollits en la declaració que et semblin especialment importants i explica quin significat tenen.
- 9.** Respon les següents qüestions:
 - a)** Què significa la paraula democràcia? Quin origen té?
 - b)** Quines característiques té un sistema democràtic?
- 10.** Inventeu un joc amb les seves regles. Feu-ne dues versions: una amb unes regles equilibrades que donin igualtat d'oportunitats a tots els jugadors; l'altra amb unes regles que donin avantatges molt descarats a uns. Jogueu-hi! Treieu-ne conseqüències sobre la importància de les lleis.

El repte ecològic: medi ambient i model de creixement

En els darrers decennis, el creixement de la població, la industrialització i el consumisme han posat en evidència la fragilitat i la limitació de la Terra com a rebost i com a abocador.

Un rebost limitat: els recursos i el consum

Si consumim més recursos dels que la Terra ens dona, els recursos s'acabaran. Hi ha dos tipus de recursos: els renovables i els no renovables.

Els recursos renovables són aquells que la natura va produint d'una manera continuada. Aquests recursos no haurien de representar cap problema, ja que, amb un ús racional, no s'haurien d'acabar. Però si els consumim a un ritme excessiu, posem en perill la possibilitat de continuar gaudint-ne en el futur. Per exemple, si pesquem a un ritme superior al de reproducció dels peixos, ens quedarem sense peixos en pocs anys; o si tallem més arbres que no en neixen, se'ns acabaran els boscos i amb ells la regeneració de l'oxigen de l'aire.

Els recursos no renovables són aquells que la natura no torna a produir. En general són minerals emprats com a matèries primeres per a la fabricació de molts productes, per exemple, el mercuri o el petroli. Amb

aquests cal també moderar-ne el consum, per tal que durin més i poder emprar-los per a les coses més necessàries. Alguns poden ser reciclats i utilitzats de nou, amb altres això no és possible i cal anar cercant possibles substituïts.

Un abocador limitat: els residus i la contaminació

Els residus sòlids, líquids o gasosos són una conseqüència inevitable de l'activitat humana. El problema, també aquí és de ritme. Si generem deixalles que no poden ser reciclades, o aboquem residus als rius o al mar en quantitats superiors a les seves possibilitats de degradar-los, o contaminem l'atmosfera amb fums i gasos tòxics,

Els abocadors ocupen grans extensions. Amb la brossa produïda en un any a Catalunya, podríem omplir una extensió com la de tota la ciutat de Barcelona amb un gruix d'uns 25 m.

enverinarem tot el nostre entorn fins a fer-hi impossible la vida. Les conseqüències són: extensions enormes de terreny convertides en abocadors, rius i mars bruts i sense vida, pluja àcida, canvi climàtic, forat d'ozó, etc.

■ L'energia

Cada dia són més els aparells que funcionen consumint energia: cotxes, trens, rentadores, neveres, televisors, ordinadors, calefaccions... i multitud de petits estris amb piles.

La producció i el consum creixent d'energia presenta greus problemes ecològics. Carbó, petroli, centrals hidroelèctriques, centrals tèrmiques, centrals nuclears... totes aquestes fonts d'energia presenten dificultats, unes més greus que altres.

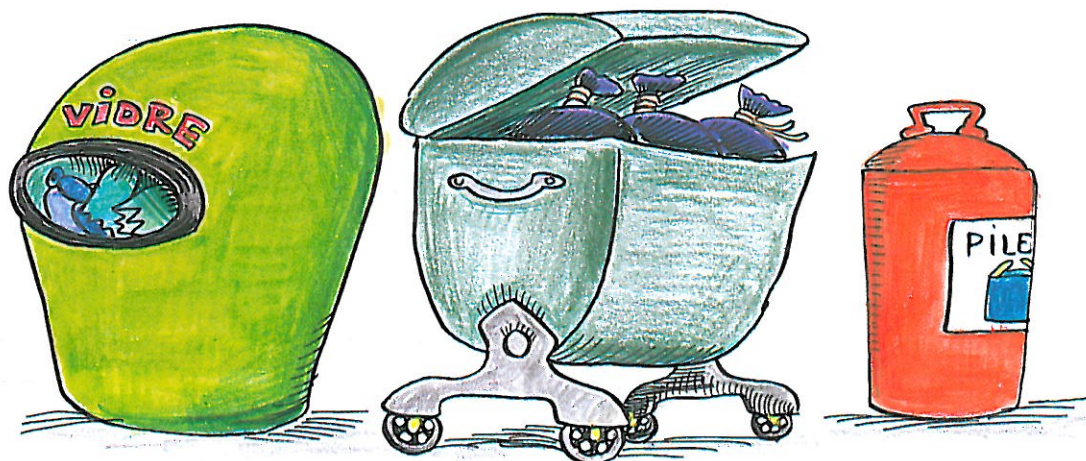
També en el camp de l'energia cal fer un esforç per a moderar el consum i avançar en l'ús d'energies renovables i no contaminants com ara l'eòlica o la solar.

■ Un nou model de creixement

Sembla evident que no és possible aspirar a un creixement il·limitat, cada cop consumir més coses i contaminar més. Tampoc és possible estendre a tota la humanitat el sistema de producció i consum del Nord industrialitzat. Això comportaria multiplicar per cinc el consum de recursos i la contaminació.

El repte ecològic consisteix essencialment a qüestionar l'estil de vida i el model de creixement que han anat prenent els països desenvolupats. Aquest és un model voraç i depredador, que no respecta res ni ningú per tal d'aconseguir més riquesa o més béns materials. És el mateix motor del progrés el que cal qüestionar.

La humanitat ha d'anar trobant altres formes de funcionar que ens portin a un desenvolupament sostenible per a la natura. Cal buscar altres recursos i desenvolupar fonts d'energia renovable i no contaminants. I mentrestant, hi ha tres coses que tots podem fer: no embrutar, estalviar i reciclar.

Activitats

11. Com respons al repte ecològic? Esbrina-ho contestant aquestes qüestions:

a) Avui, des que t'has llevat...

- ... quants aparells elèctrics has utilitzat?
- ... quants d'aquests aparells funcionen amb piles?
- ... quants cops has necessitat aigua?
- ... quants tipus d'energia has fet servir? quins?
- ... quines deixalles has produït?
- ... hi ha alguna cosa que podies haver estalviat? Quina?

b) A casa teva...

- ... quin tipus de calefacció hi ha?
- ... utilitzeu preferentment el transport públic?
- ... contribuïu en la recollida selectiva d'escombraries?
- ... a l'hora de comprar productes de neteja, mireu els que són més ecològics (sense fosfats, sense CFCs...)?
- ... intenteu evitar els productes sobreenvasats?

c) En general...

- ... et qüestionen si els teus hàbits afavoreixen o dificulten la vida a la Terra?

12. Apunta, durant un cap de setmana, tot el que lences a les escombraries.

a) Dibuixa-ho.

b) Quines deixalles hauries pogut evitar?

c) Quins problemes originen els residus que produïm entre tots?

13. Saps què són les energies alternatives? Quines coneixes?

El repte demogràfic: migracions i convivència

■ Explosió demogràfica

Durant molts segles, el creixement de la població mundial ha estat molt lent. Però en els darrers decennis, els progressos en la ciència mèdica han permès allargar la vida de moltes persones i disminuir la mortal-

dat infantil. Amb això s'ha produït el fenomen conegut per explosió demogràfica (quadre 4).

Apareix, doncs, un nou repte per a la humanitat: cal trobar un equilibri entre població i recursos.

■ Migracions, refugiats i desplaçats

Les migracions són els moviments de població a la recerca de millors condicions de vida. Les migracions es fan especialment intenses quan es reuneixen dues condicions:

1. Hi ha dues o més zones amb possibilitats de qualitat de vida notablement diferents.
2. Aquestes zones estan intercomunicades, és a dir, saben les unes de les al-

tres i són accessibles les unes des de les altres.

Fins fa molts pocs anys, els europeus han estat els emigrants més nombrosos. Però, actualment, les dues condicions esmentades es donen de forma molt clara entre el Nord i el Sud: un Nord ric i amb població estancada, cada cop més fàcilment conegut (mitjans de comunicació, turisme, mitjans de transport, etc.), per un Sud empobrit i amb un ràpid creixement demogràfic. En aquestes condicions és d'esperar

una creixent pressió migratòria del Sud cap al Nord. La persona que viu en la misèria, la fam i la desesperació no té res a perdre, i per tant no hi ha fronteres ni lleis que l'aturin. Els casos dels «espaldas mojadas» que passen de Mèxic als Estats Units, o el dels magribins que amb precàries embarcacions intenten creuar l'estret de Gibraltar, en són uns exemples evidents.

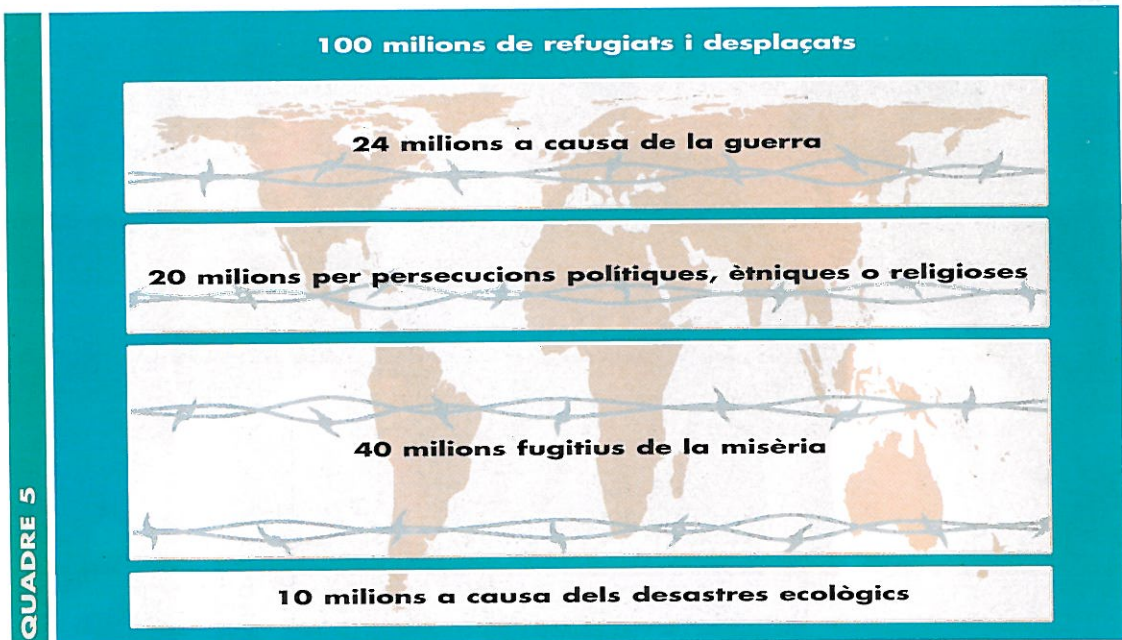
A vegades hi ha migracions massives i sobtades ocasionades per causes naturals (terratrèmols, inundacions, sequeres...) o d'origen humà (guerres, persecucions polítiques, racials o religioses, desastres ecològics...). En aquests casos els problemes són molt més greus. Les persones han perdut totes les seves pertinences o les han hagudes d'abandonar. No tenen cap recurs, ni habitatge, ni aliments, ni diners, ni més vestit que el que porten, i fugen sense tenir cap lloc on anar. En aquest cas parlem de

refugiats (si van a parar a un país diferent del seu) o **desplaçats** (si van a alguna altra zona del seu mateix país). Aquestes persones s'amunteguen a milers en instal·lacions provisionals que s'anomenen camps de refugiats. Allà han de malviure de l'ajuda humanitària que els arribi.

Actualment hi ha al món uns 100 milions de refugiats o desplaçats. En el quadre 5 pots veure quines en són les causes.

Camp de refugiats a Rwanda.

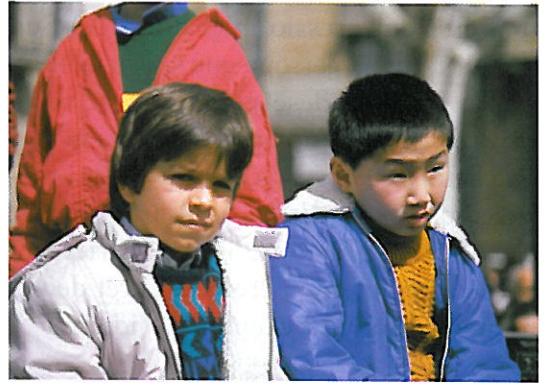
■ Conviure en la diversitat

Ningú no emigra per gust. Al drama d'haver d'abandonar família, amics, casa, propietats, etc., s'hi afegeixen les dificultats que es troben al país d'arribada: subsistència, permís de residència, treball, joc cultural, racisme i xenofòbia...

Cal treballar, en primer lloc, per a evitar les causes de les migracions forçoses i fer possible la vida per a tothom en el seu lloc d'origen.

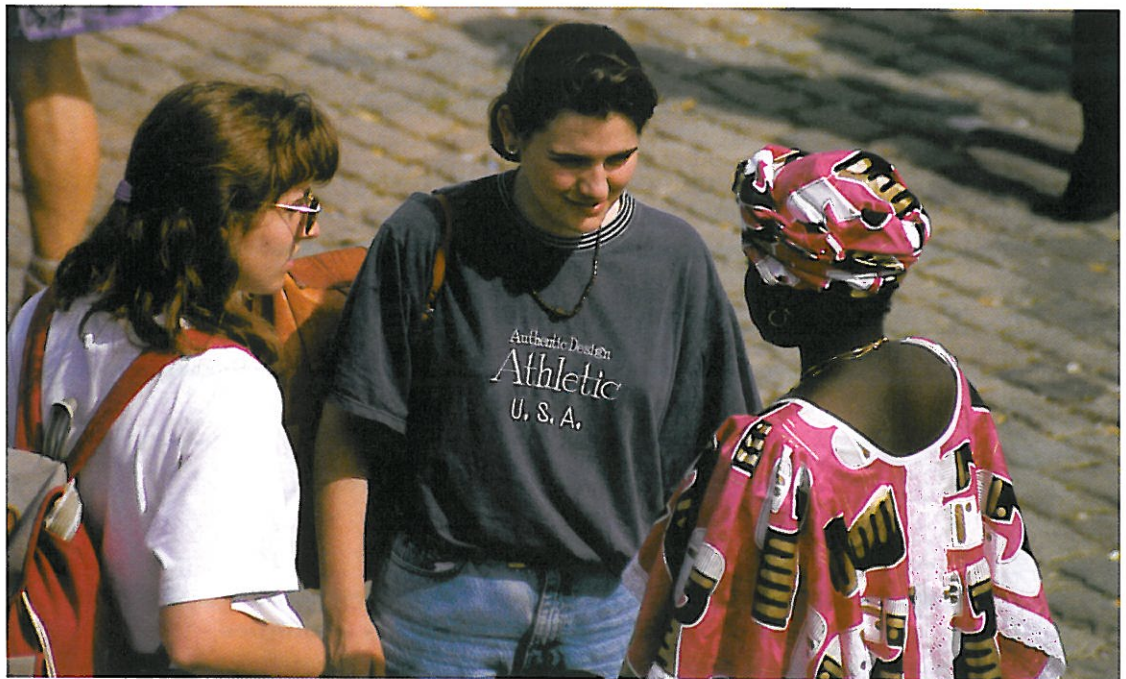
En segon lloc cal fer el possible per acollir els immigrants en unes condicions humanes. Les legislacions i les organitzacions d'acollida són especialment decisives en aquest aspecte.

En el nostre món la població cada cop està més barrejada. Aprendre a conviure en la diversitat, respectant tothom, és un

altre dels reptes de futur per a la humanitat.

El pitjor enemic és l'etnocentrisme, és a dir, la consideració de la pròpia cultura com la «normal» i el punt de referència per a jutjar les altres. És una temptació en la qual tots caiem amb molta facilitat. Cal obrir-se a les altres cultures amb igualtat i respecte per les diferències, disposats a l'intercanvi.

Activitats

14. Respon:

- T'agrada viure a Catalunya? Per què? Has nascut aquí? (en cas contrari, escriu on has nascut) Has viscut en una altre lloc? On? Quant de temps? Què és el més important perquè et trobis bé en un lloc?
- Hi ha algú de la teva família que hagi emigrat a algun lloc? On va anar? A què es dedicava? Quines dificultats va haver de superar?
- Quins motius tenen les persones per marxar del seu país d'una manera tan precària com ho fan els emigrants?

15. És el teu aniversari i fa dies que esperes amb il·lusió la festa que oferiràs als teus amics amb aquest motiu. A la classe ha arribat una noia nova aquest curs. Encara no la coneixes bé, però tens ganes d'oferir-li la teva amistat. És àrab i saps que la seva manera de fer les coses és diferent, però tu no vols que hi hagi barreres, així que la convides.

A la festa tot va bé. Tu estàs d'allò més feliç. A l'hora del berenar treus uns entrepans. La Fàtima no n'agafa cap. Li preguntes per què. Ella et respon que de pernil i llonganissa no en menja, ja que és carn de porc i els musulmans no en prenen. Llavors et sap greu no poder compartir del tot la festa amb la Fàtima. Llàstima!

a) Imagina't que ets el/la protagonista d'aquesta història i respon:

- Et pensaràs que la Fàtima menysprea el que li ofereixes?
- Què faràs? Li oferiràs alguna altra cosa? Ho comentaràs amb els altres fent-ne broma? Intentaràs convèncer-la que el pa amb tomàquet i pernil és boníssim?...

b) Escriu com imagines que podria evolucionar la festa: les reaccions de tots, els comentaris, el que li dieu a la Fàtima, el que feu, com se sent ella, com us sentiu vosaltres, etc.

c) Creus que és fàcil conviure en la diversitat? Per què?

Militarisme i armamentisme

■ Una «solució» que és un problema

En aquesta unitat on repassem un seguit de problemàtiques que poden ser causa de conflictes, no podem oblidar que una causa de conflictes, i molt important, és la pròpia manera que hem inventat els humans per a afrontar-los.

Efectivament, l'obsessió per la seguretat i la defensa ha generat un sistema militarista i armamentista, caríssim i insegur, que és font ell mateix de conflictes.

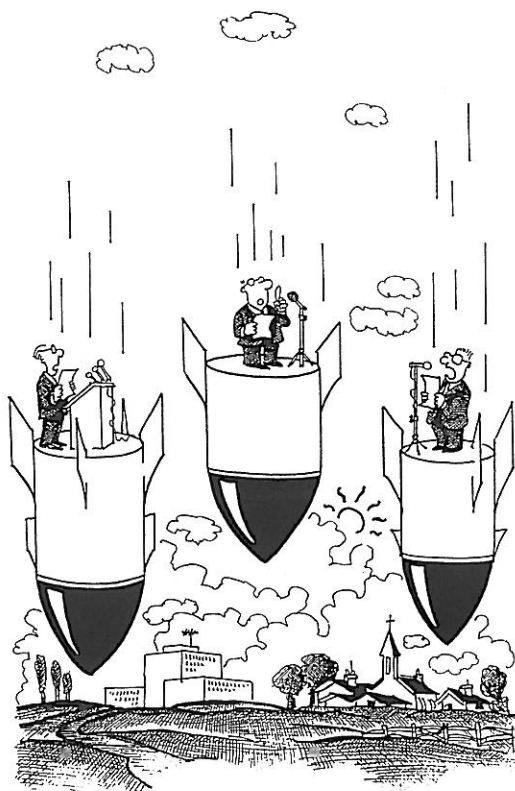
Convé aquí que repassis les dades de la primera unitat. Les ingents quantitats de diners i esforços dedicats a exèrcits i armament impedeixen disposar dels recursos per a resoldre aquelles situacions que poden degenerar en conflictes. D'altra banda, la capacitat destructiva i la perversitat de moltes de les armes dissenyades són una amenaça intolerable per a la població civil.

Les armes, per si soles, no originen els conflictes, però sí que els alimenten. L'acumulació d'armes fa créixer la tensió i el seu ús agreuja les conseqüències que es puguin derivar dels conflictes.

L'armamentisme s'ha convertit en un negoci infernal. Mou tants diners que ha generat tot un complex industrial i comercial poderosíssim que funciona amb una dinàmica pròpia, en contra dels interessos de tots els ciutadans, sense cap lògica ni cap escrúpol. Molt sovint actua enmig del secretisme, per encobrir el seu joc brut i pervers, les corrupcions que promou o les

operacions il·legals. És capaç d'atjar conflictes per poder donar sortida a la seva producció o per assajar l'ús de noves armes. A través de xarxes de traficants molt poderosos, les armes arriben a grups terroristes, a delinqüents, a dictadors o a governs sanguinaris que les empraran per a la repressió i tortura dels ciutadans... L'armamentisme col·labora a la militarització de les societats i augmenta l'endeutament de molts països.

Militarisme i armamentisme són un obstacle molt seriós a la resolució pacífica dels conflictes.

■ Desarmar la pau

És una contradicció que la pau i la seguretat dels pobles depenguin de les armes i dels exèrcits. Això no vol dir que exèrcits i armes hagin de desaparèixer de cop, sinó que cal començar a caminar en sentit contrari. Hi ha moltes passes a fer:

- Anar canviant el destí dels recursos des de la inversió militar a la inversió social i dels estudis militars als estudis d'altres formes de defensa.
- Transformar els exèrcits actuals en defensius. Després anar-los substituint per unes úniques forces defensives mundials, amb capacitat d'interposar-se entre les parts.
- Control sobre la fabricació i comerç d'armament i reconversió de la indústria militar en indústria d'interès civil.
- Educació per a la pau i la no-violència.
- Promoció de formes alternatives de resolució de conflictes, destinant-hi mitjans suficients.

Fragments del diari d'Anna Frank (3 de maig de 1944)

Aquesta noia tenia 14 anys quan va escriure això. Era jueva nascuda a Alemanya. Amb el començament de la II Guerra Mundial la seva família es va refugiar a Holanda a causa de la persecució que els jueus patien per part dels nazis. Quan aquests van envair Holanda, la família de l'Anna es va amagar en un local tancat on van haver de romandre més de dos anys sense sortir. Finalment, l'agost de 1944, van ser descoberts i traslladats separatament a camps de concentració, on l'Anna va morir. Des dels 13 anys escrivia el seu diari, en ell expressa les seves vivències.

«...No cal tenir gaire imaginació per a comprendre aquesta eterna musiqueta de la desesperació: De què serveix aquesta guerra, de què serveix? ¿Per què no podem viure en pau, els homes? ¿Per què aquesta devastació?...»

«...¿Per què es gasten cada dia milions en la guerra, i no hi ha ni un cèntim disponible per a la medicina, als artistes o els pobres?...»

«...Jo no creuré mai que només els homes poderosos, els governants i els capitalistes, siguin responsables de la guerra. No, l'home del carrer també es plau fent la guerra; si no, els pobles s'haurien revoltat ja fa temps!...»

Activitats

16. Llegeix el fragment del diari d'Anna Frank. Respon:

- a) Estàs d'acord amb el que l'Anna expressa respecte de la guerra? Per què? Creus que aquest text el podria escriure algú de la nostra època? Per què?
- b) Comparteixes amb l'Anna la idea que no solament els poderosos, els governants i els capitalistes siguin responsables de la guerra? Per què?
- c) Quins punts de contacte trobes entre l'Anna Frank i la Zlata Filipovic? (recorda la primera unitat didàctica).

17. Pensa una mica i respon:

- a) Si visquessis en guerra i sabessis que les armes amb què uns i altres es mantén són font d'enriquiment per a algunes persones, què escriuries al teu diari?
- b) Si visquessis en guerra, què demanaries que fessin per tu les persones que viuen en altres països i estan en pau?

18. Si sabessis que l'empresa en què treballes fabrica i ven armes, què faries?

19. Consulta en la primera unitat didàctica el quadre de les despeses militars mundials. Pensa en els cinc grans reptes que t'hem presentat. Quines conclusions en treus?

Conclusió

Hem repassat alguns dels principals reptes que la humanitat té plantejats al final d'aquest segle xx. Qualsevol d'ells pot ser causa de molts conflictes, dificultats, dolors i violències. Però si som capaços de tractar-los amb encert, haurem guanyat el que de fet és l'únic repte del futur: la creació d'un món cada dia més just i habitable per a tothom.

Contra el fusell, un somriure

Contra la rutina, la poesia.
Contra el realisme, la utopia.
Contra el fusell, un somriure.
Contra el racisme, fraternitat.
Contra la fam, solidaritat.
Contra l'imperialista, l'humanista.
Contra la mili, insubmissió.
Contra la intolerància, estima com
vulguis.
Contra la tortura, els drets humans.

Elèctrica Dharma

Punt final

Per equips, busqueu fotografies relacionades amb cadascun dels temes estudiats. Enganxeu-les sobre un paper d'embalatge i escriviu sota cada una un peu de foto adient.

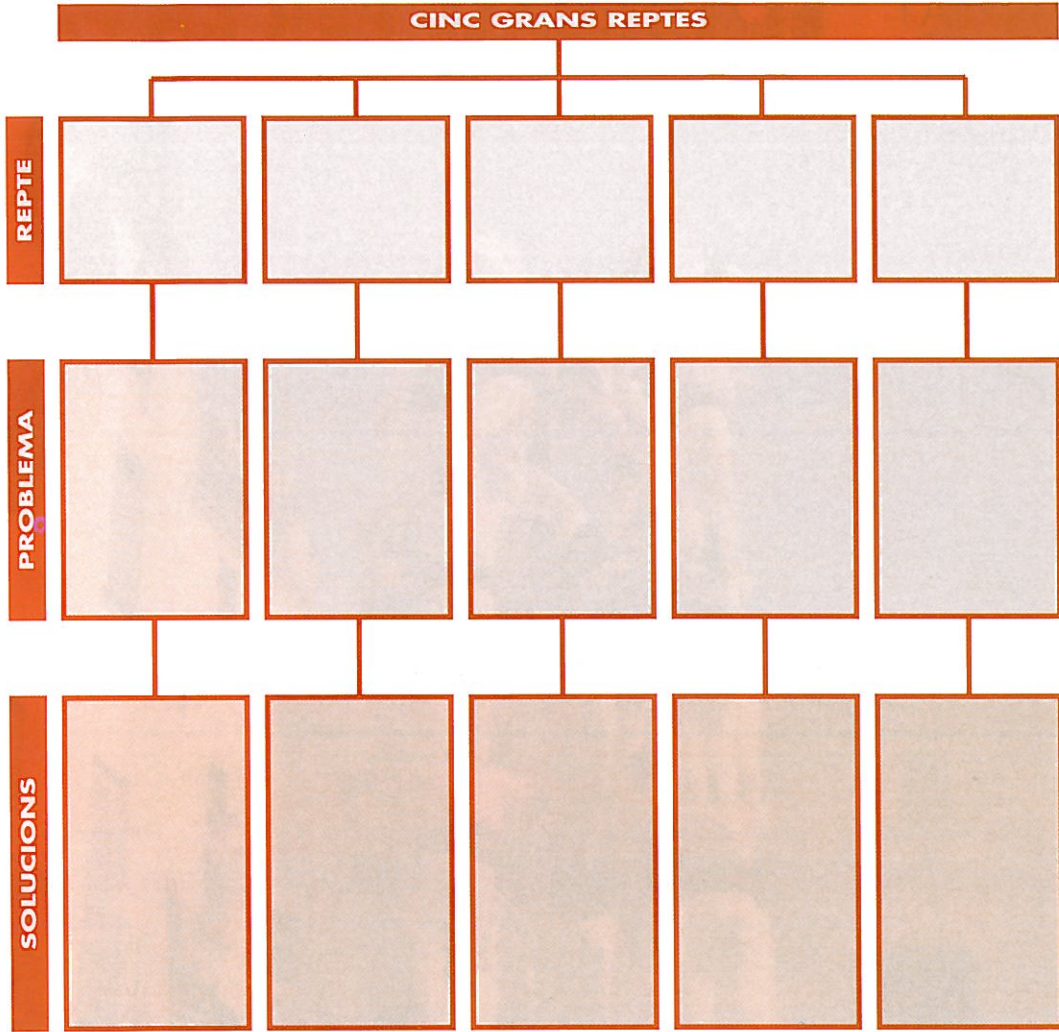

< Què has après?

Completa el següent text:

- La humanitat es troba amb molts reptes que caldrà superar per tal d'assolir unes condicions de vida i per a tothom. Destaquem els següents reptes:,,, i
- En el món hi ha i per a tothom, però estan Les diferències entre els països del i els del són molt grans. Les causes se situen en el i el
- Per al funcionament correcte d'una societat hi ha tres aspectes a considerar:, i La i el respecte pels són elements indispensables.
- L'activitat humana comporta necessàriament el de i la de La humanitat ha de fer compatible el desenvolupament per a tothom amb, que és l'única casa on podem viure. Hi ha tres coses que tots podem fer:, i
- Cal treballar per a evitar les causes de les forçoses i fer possible la vida per a tothom en Mentrestant, cal els immigrants i aprendre a conviure en la
- L'obsessió per la seguretat i la, ha generat un sistema militarista i armamentista, i, que és font ell mateix de Les armes, per si soles, no originen els, però sí que els

Ompla el següent esquema:

UNITAT

9 EL TREBALL PER LA PAU

Avaluació inicial

- Creus que un castell es pot aixecar únicament amb homes forts i pesants? I únicament amb anxanetes? Per què?
- Trobes algun paral·lelisme entre la construcció d'un castell i la de la pau?

Què podem fer?

Vet aquí una pregunta que tots ens fem quan ens presenten un problema o una situació difícil. Moltes vegades no hi trobem resposta. Les coses grans se'ns afiguren impossibles o fora del nostre abast i les co-

ses petites ens sembla que no valen la pena, que no serveixen de res. Llavors, decebuts, decidim que si no hi podem fer res, més val oblidar el problema i no patir inútilment.

Fixa't en aquest conte:

–Digues-me el pes d'un borralló de neu, va preguntar un ocellet negre a un colom de bosc.

–Res, gens ni mica, va ser la resposta.

–Si és així, haig de contar-te una història meravellosa, va dir l'ocellet negre. Vaig assegurar'm a la branca d'un avet, prop del tronc, i va començar a nevar –no densament, no amb un torb rabiós– no, només com en un somni, sense cap ferida ni violència. Com que no tenia res a fer, vaig anar comptant els flocs mentre queien damunt els branquillons de la meva branca. El nombre fou exactament de 3.741.952. Quan va caure el 3.741.953 a la branca –res, gens ni mica, tal com tu dius– la branca va trencar-se.

Quan va haver dit això, l'ocellet negre es posà a volar.

El colom, una autoritat en l'afer des del temps de Noè, va reflexionar arran de la història i uns minuts després es digué: «Potser només cal la veu d'una sola persona perquè vingui al món la pau».

KURT KAUTER

Davant de cada repte sempre hi ha una resposta possible i molta gent posada a la feina. Són els treballadors de la pau. A aquesta tasca engrescadora dediquem la unitat didàctica.

Activitats

1. Llegeix el conte del borralló de neu.

Respon:

- Per què el floc de neu número 3.741.952 no fa trencar la branca i el següent, sí?
- Quina relació hi ha entre això i la pau?
- Què vol expressar el colom quan diu: «Potser només cal la veu d'una sola persona perquè vingui al món la pau»?
- Amb la teva veu, què vols dir? Com pots dir-ho?

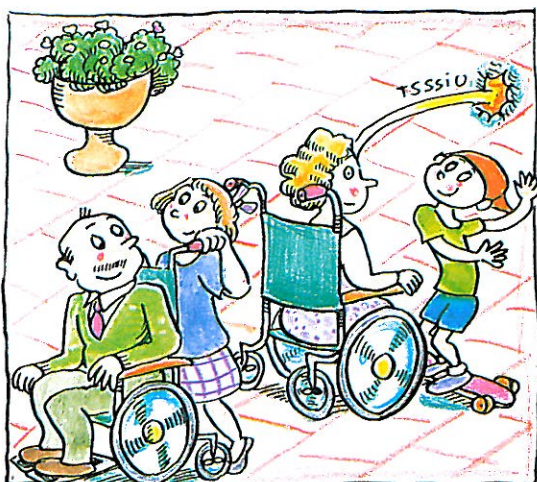
El nostre poder

En el món no hi ha ningú que tingui tot el poder, sinó que aquest està repartit. Hi ha persones que en tenen molt i n'hi ha que en tenen poc, però tots en tenim ni que sigui una petita part. El funcionament del món és el resultat de la suma o dels equilibris de tots els poders.

Moltes vegades no som conscients del poder que tenim, però, ho sapiguem o no, tenim la capacitat d'influir i canviar el nostre entorn amb la nostra activitat i de fet ho fem. Podem, per exemple:

- Ser creadors de benestar o de malesstar per als qui ens envolten.
- Ajudar o fer nosa.
- Embrutar la natura o tenir-ne cura.
- Comprar uns productes i boicotejar-ne d'altres.

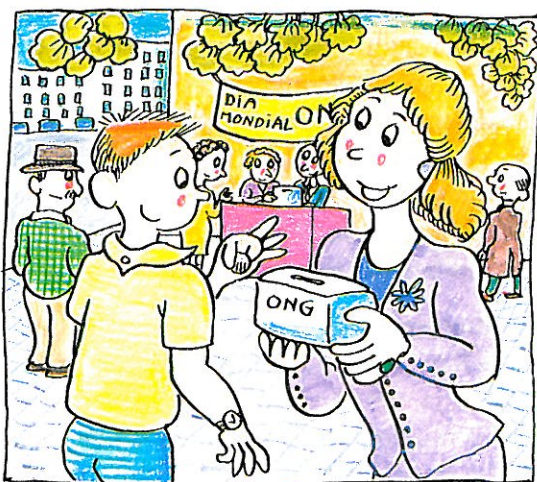

- Col·laborar en campanyes ben diverses.
- Exercir la nostra professió de moltes maneres i en moltes direccions, provocant resultats molt diferents.
- Defensar i propagar unes idees o unes altres.
- Col·laborar o donar suport econòmic a grups o entitats molt diferents.
- Votar uns partits o uns altres.
- ...

Aquesta part de poder que tenim la podem posar al servei de causes ben diverses. El nostre granet de sorra, tot sol, pot molt poc, però, junt amb els altres, decideix el curs de la història. És responsabilitat nostra escollir a quin platet de la balança el posem i en quina direcció impulsem, amb el nostre esforç, la roda de la història. Una bona manera de plantejar-se les actuacions és preguntar-se: «Què passaria si tothom fes igual que jo?». Si responem amb sinceritat aquesta qüestió, se'ns farà evident el sentit dels nostres actes.

També tenim una altra opció: inhibir-nos, passar de tot i no preocupar-nos dels afers comuns. Però això no vol dir que no tinguem cap influència. Encara que no en siguem conscients, la nostra vida, la nostra presència, la nostra actuació no és inútil ni indiferent per als qui ens envolten. Malauradament la inconsciència pot fer molt de mal. Posats a influir, potser val més la pena fer-ho de manera conscient, pensant cap a on volem dirigir la nostra influència. A tot estirar, amb la nostra inhibició podem deixar d'exercitar una part del poder que tenim. Amb això, l'única cosa que aconseguirem és augmentar el poder dels altres.

Activitats

2. Respon:

a) Quin «poder» exerceixes:

- en l'escola?
- en el teu poble o barri?
- en el medi ambient?
- en els productes de consum?

b) Pertany a alguna associació o agrupament? A quina? Què feu?

c) Creus de debò que segons el que tu fas, el món pot canviar? Per què?

3. Creus que pot augmentar la teva «pressió» social en algun aspecte en favor de la pau? En quin aspecte? Com?

L'amplitud del treball per la pau

Qualsevol de les dificultats que veïem en la unitat anterior pot ser causa de greus conflictes. És clar, doncs, que treballar per resoldre cada un d'ells és treballar per la pau.

En la unitat 7 parlàvem de pau negativa i de pau positiva. D'acord amb això, podem distingir dos grans àmbits d'actuació en el treball per la pau:

1. Treball per la pau negativa, és a dir, per evitar la violència directa. Cal conduir la resolució dels conflictes per camins pacífics i constructius, que ajudin a superar-los en lloc de complicar-los més. La investigació per la pau, la promoció de formes alternatives de resolució de conflictes, la lluita contra l'armamentisme i la militarització, l'objectiu de consciència, l'entrenament en

la no-violència, són exemples d'aquest treball.

2. Treball per la pau positiva, és a dir, la lluita contra la violència estructural. Això vol dir lluitar contra la pobresa i la marginació, contra els abusos de poder i les injustícies, contra les discriminacions de qualsevol tipus, contra la destrucció del medi ambient. I, en sentit contrari, promoure una distribució racional i justa dels béns de la terra, el respecte dels drets humans, l'equilibri ecològic, la tolerància i la convivència.

Tradicionalment, els moviments pacifistes s'han dedicat a treballar en el primer àmbit, ja que als altres temes es dediquen altres moviments especialitzats. Però això no ha de fer perdre de vista la intercomu-

nicació que hi ha entre unes tasques i altres, ja que no hi ha pau possible sense unes condicions de vida dignes, ni és possible millorar les condicions de vida sense pau.

Són moltes les accions possibles per la pau: sensibilització de l'opinió pública, educació, campanyes per problemes concrets, ajuda humanitària, modificació d'estructures de poder, treball polític... Algunes d'aquestes accions apunten a atenuar el sofriment de les persones o a reparar les destruccions. Aquestes accions d'ajuda humanitària constitueixen el que se'n diu el **treball assistencial**. Però són necessàries també un altre tipus d'accions encaminades a modificar els mecanismes socials que ocasionen els sofriments i les destruccions. És el **treball estructural**. El treball assistencial s'ocupa dels efectes, mentre que el treball estructural s'ocupa de les causes.

Algunes persones han fet de la seva acció per la pau el seu treball **professional**. D'altres hi dediquen una part del seu temps lliure, fent un treball **voluntari**.

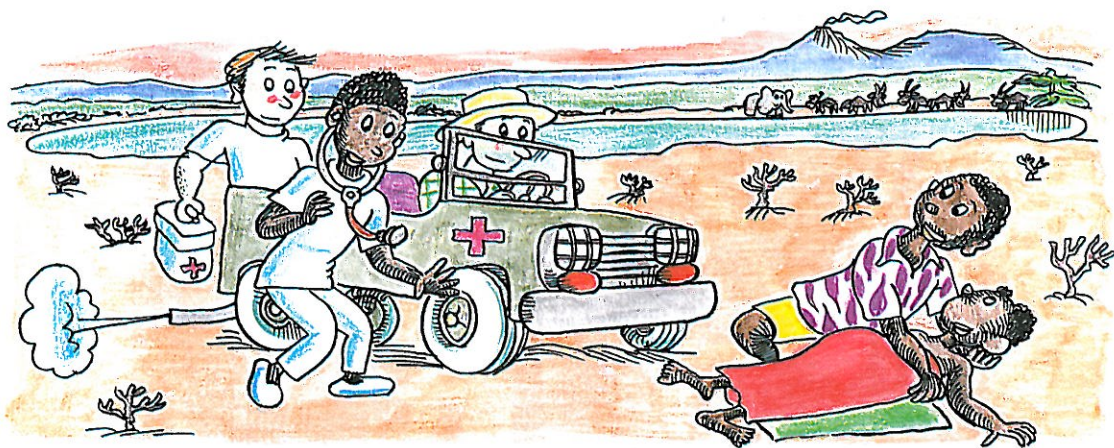
Finalment, aquests treballs es poden fer des d'**organismes oficials** de cada estat o internacionals i des d'**organitzacions no governamentals (ONGs)**.

Treball per la pau positiva i per la pau negativa, accions assistencials i estructurals, professionalment i com a voluntaris, des dels organismes oficials i des de les ONGs, tot això dibuixa un extensíssim camp d'actuació. Cap d'aquests aspectes és suficient per si sol. Tots són imprescindibles i complementaris.

Entre tanta diversitat, tots podem trobar la nostra aportació per a la pau. I les aportacions de tots són també imprescindibles i complementàries.

En el que ens queda d'unitat didàctica veurem uns exemples d'aquesta diversitat:

- El primer, d'una acció especialment significativa: l'objecció de consciència.
- El segon, de l'organisme oficial internacional més important: l'ONU.
- I finalment parlarem de les ONGs.

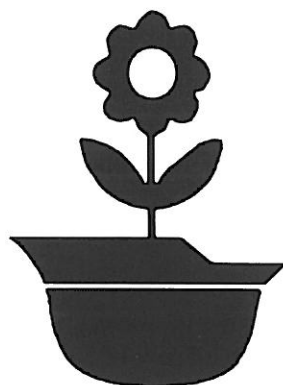

Un exemple: l'objecció de consciència

L'objecció de consciència és la negativa a realitzar una acció per ser contrària als propis principis i conviccions.

No es tracta d'una negativa capriciosa o superficial, perquè no em ve de gust, o perquè prefereixo fer una altra cosa. És la manifestació d'una discrepància radical en un afer important, que posa la persona davant d'un conflicte de consciència greu. En aquest cas, l'objector decideix desobeir obertament i públicament, acceptant el risc de les conseqüències que puguin derivar-se d'aquesta actitud. Converteix així la seva acció en un testimoniatge, en una protesta i en una lluita no-violenta.

El cas més freqüent i conegut és l'**objecció de consciència al servei militar**. Hi ha molts joves que no volen participar ni col·laborar en l'estructura militarista i ar-

mamentista. La seva consciència es revela contra la possibilitat de ser educat i entrenat en l'ús de les armes per matar o amenaçar algú.

Sempre hi ha hagut objectors de consciència, però ha estat en els darrers temps

que el moviment s'ha fet públic i conegut. El problema apareix en el moment en què es fa obligatòria la participació en l'exèrcit. Els primers objectors pagaven la seva gosadia amb la presó. Però no hi ha llei que resisteixi una desobediència massiva i prolongada. Efectivament, quan els objectors van ser milers, va caldre trobar una solució. Actualment, a la majoria d'estats europeus l'objecció de consciència al servei militar està regulada per les lleis, que ofereixen la possibilitat de realitzar un altre servei de caràcter social en lloc del servei militar. En general aquest servei substitutori té una durada superior al servei militar. Amb això la llei pretén dissuadir els objectors de la seva actitud.

Alguns objectors han decidit anar una mica més lluny. Apareix així la **insubmissió**. Els insubmisos consideren que el servei substitutori és un instrument de pressió per empènyer els joves cap al servei militar i que, a més, ajuda a donar-li una imatge de flexibilitat que abans no tenia.

Per aquest motiu es neguen també a fer cap servei substitutori. La insubmissió no està reconeguda a cap país i està castigada per la llei. Malgrat això, és un moviment en constant creixement.

Hi ha altres tipus d'objecció de consciència més minoritàries que no estan regulades per la llei. Però tampoc ho estava l'objecció al servei militar al començament. Alguns exemples:

- **Objecció científica:** negativa a participar en determinades investigacions o operacions científiques (tecnologia militar, manipulació genètica...)
- **Objecció laboral:** negativa a treballar en el disseny, producció, comerç, transport, etc. d'alguns productes (armes, drogues...)
- **Objecció fiscal:** negativa a pagar a l'estat la part dels impostos que va destinada a despeses militars. A canvi aquesta quantitat es dona a una altra finalitat més positiva.

Activitats

4. Pensa i respon:

- a) Per a tu, què és la consciència?
- b) Creus que es pot obligar algú a fer alguna cosa contra la seva consciència? Per què?
- c) Hi ha alguna cosa que mai no faries segons la teva consciència? Quina? Per què?

5. T'has plantejat mai el tema de l'objecció al servei militar? I de la insubmissió? T'identifiques amb alguna d'aquestes postures? Amb quina? Per què?

Les Nacions Unides

L'Organització de les Nacions Unides (ONU) va néixer l'any 1945, un cop acabada la Segona Guerra Mundial. Els desastres de la guerra van convèncer els governs del món de la necessitat de crear un organisme, on estiguessin representats tots els estats, amb la funció de vetllar per la pau mundial i promoure el diàleg i la cooperació internacionals.

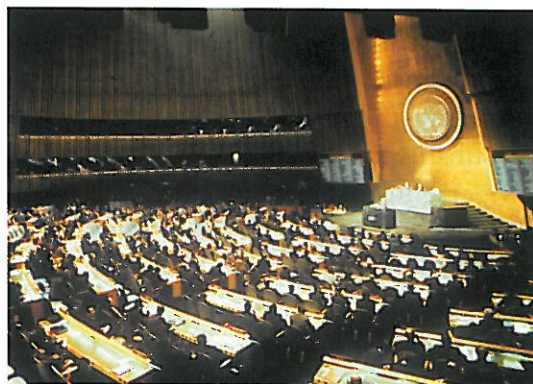
L'ONU té la seva seu a Nova York. Els seus òrgans de funcionament més importants són l'Assemblea General i el Consell de Seguretat. L'Assemblea General és la reunió dels representants de tots els estats i té funcions de control i supervisió. El Consell de Seguretat és l'òrgan on es prenen les decisions importants, com ara ordenar l'alto-el-foc, imposar sancions, enviar tropes... El componen cinc membres permanents (Estats Units, Rússia, Xina, França i Regne Unit) i deu membres elegits per a un període de dos anys, que es van renovant. Els cinc membres permanents tenen dret a veto; això vol dir que qualsevol dels cinc pot impedir, amb el seu vot negatiu, que una decisió es posi en pràctica.

De les Nacions Unides depenen tota una colla d'agències i organitzacions especialitzades. Algunes d'elles són:

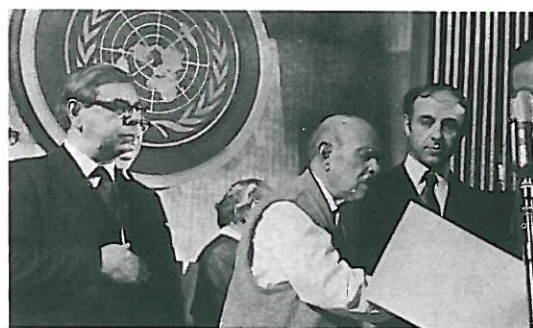
- UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura)
- UNICEF (Fons de les Nacions Unides per a la Infància)
- OIT (Organització Internacional del Treball)

Edifici de les Nacions Unides.

Assemblea General de les Nacions Unides.

Pau Casals en l'assaig de l'Himne a l'ONU (1971).

- FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura)
- OMS (Organització Mundial de la Salut)
- FMI (Fons Monetari Internacional)
- BIRD (Banc Internacional de Reconstrucció i Desenvolupament, dit Banc Mundial)
- ACNUR (Alta Comissaria de les Nacions Unides per als Refugiats)
- ...

Les Nacions Unides no han aconseguit allò que es proposaven. La resistència dels estats a sotmetre's a les seves decisions, l'escassetat de mitjans amb què se l'ha dotada, els equilibris d'interessos entre les potències, etc., han impedit fer-ne un ins-

trument eficaç de govern mundial. A més, el dret a veto, a més de ser discriminatori, ha bloquejat en moltes ocasions les possibilitats d'actuació.

Malgrat totes les limitacions, la seva existència és positiva. Probablement les coses haurien estat molt pitjor de no existir aquest fòrum de reunió i diàleg permanent. Algunes de les seves organitzacions o agències han realitzat tasques humanitàries prou importants.

L'ONU és un intent encara molt fràgil i imperfecte, però dirigit en la bona direcció. Les passes següents haurien d'anar, doncs, no a eliminar-la, sinó a reformar-la, fent-la més democràtica, més àgil i eficaç i a dotar-la dels mitjans econòmics, materials, humans i legals per a poder realitzar millor la seva missió.

Activitats

6. Busca en els diaris dels darrers dies alguna notícia que parli de l'ONU. Enganxa-la en la teva llibreta. Posa-li la data i el nom del diari en el qual ha aparegut.
7. Respon:
 - a) Per què creus que els membres permanents de l'ONU són els EUA, Rússia, Xina, França i el Regne Unit?
 - b) Coneixes algun conflicte en el qual hagi intervingut l'ONU en favor de la pau? Quin? Què es va obtenir? Per què?
 - c) Creus que és important que existeixi un espai de diàleg internacional com és l'ONU? Per què? Caldria millorar alguna cosa? Quina?
8. Investiga una mica... (consulta una enciclopèdia):
 - a) Qui era Pau Casals? On va néixer? Quin any? A què es dedicava?...
 - b) Quina relació hi ha entre Pau Casals i l'ONU?

Les organitzacions no-governamentals

GREENPEACE

Mans Unides
CAMPANYA CONTRA LA FAM

Acció Solidària

**amnistia
internacional
catalunya**

S.O.S. RACISME

Contra l'Atur

Setem
C A T A L U N Y A

dp JUSTÍCIA I PAU

amics de la gent gran

Els governs dels estats, els parlaments, els ajuntaments, els organismes internacionals, etc. tenen com a missió precisament promoure el bé comú i millorar les condicions de vida de tothom. Però les seves possibilitats són limitades. Moltes vegades, atrapats entre moltes pressions, internes i internacionals, no volen, no saben o no poden actuar. Des dels governs no és possible resoldre-ho tot.

Per aquest motiu, molts ciutadans, convençuts que els afers comunitaris ens afecten a tots, s'organitzen, unint les seves forces, per millorar alguns aspectes del funcionament social, amb la certesa que això beneficia tothom. Així neixen moltes organitzacions, cadascuna especialitzada en algun tema, però amb dues característiques comunes: no perseguir cap benefici personal i no aspirar a entrar en el govern. Amb el temps ha anat fent fortuna el nom d'**organitzacions no-governamentals** per a designar-les.

Aquestes entitats no tenen altre força ni altre poder que aquell que prové dels seus associats o simpatitzants. Per això, miren d'aplegar el màxim de persones que comparteixin la mateixa inquietud. Com més col·laboradors apleguin, més capacitat d'influir en els esdeveniments tindran, podran sensibilitzar més persones i ajudar a crear una opinió pública més favorable i activa envers la seva tasca.

Algunes d'aquestes organitzacions arriben a tenir milions d'associats repartits en molts països i la seva tasca té un gran pes en tot el món. És el cas, per exemple, de Greenpeace o d'Amnistia Internacional. D'altres són tan sols petites entitats locals. Però totes ajuden a estendre i a enfortir aquesta xarxa associativa que fa una població més sòlida, crítica i ben informada i, per tant, menys manipulable.

Per acabar t'oferim una llista d'unes quantes ONGs que tenen seu a Catalunya.

ALGUNES ONGs AMB SEU A CATALUNYA

Acció Solidària Contra l'Atur

Riera de Sant Miquel, 1 bis, 3-2
08006 Barcelona

Tel: (93) 217 41 08

Àmbit: Fons econòmic de solidaritat amb els aturats.

Amics de la gent gran

Grassot, 3
08025 Barcelona

Tel: (93) 207 67 73/207 67 74

Àmbit: Atenció a persones grans desatenses.

Amnistia Internacional

Alfons XII, 19-21, pral.-1
08006 Barcelona

Tel: (93) 209 35 36

Àmbit: Drets humans, tortura, pena de mort, desapareguts.

Associació d'Objectors de Consciència (AOC)

Junta de Comerç, 24, pral.-1
08001 Barcelona

Tel: (93) 412 29 78

Àmbit: Promoció de l'objecció de consciència.

Caritas Diocesana de Barcelona

Plaça Nova, 1
08002 Barcelona

Tel: (93) 301 35 50

Àmbit: Solidaritat amb els més necessitats.

Centre per a la Pau i el Desarmament

Presó, 13
43200 Reus

Tel: (977) 34 14 73

Àmbit: Pau i desarmament.

Centre UNESCO de Catalunya

Mallorca, 285
08035 Barcelona

Tel: (93) 207 58 05

Àmbit: Educació i cultura.

Coordinadora d'ONG solidàries de Girona

Plaça Lluís Companys, 7
17003 Girona

Fundació per la Pau

Pau Claris, 89
08010 Barcelona

Tel: (93) 302 51 29

Àmbit: Pau i desarmament.

Greenpeace

Pelai, 32, àtic
08001 Barcelona

Tel: (93) 318 77 49

Àmbit: Medi ambient.

Intermón

Roger de Llúria, 15
08010 Barcelona

Tel: (93) 482 07 00

Àmbit: Desenvolupament.

Justícia i Pau

Rivadeneyra, 6, 10
08002 Barcelona

Tel: (93) 317 61 77

Àmbit: Desenvolupament, marginació, pau i desarmament, drets humans...

Lliga de Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA)

Aragó, 281
08009 Barcelona

Tel: (93) 215 14 84

Àmbit: Medi ambient.

Mans Unides

Rambla de Catalunya, 32, 1-1
08007 Barcelona

Tel: (93) 318 08 87

Àmbit: Desenvolupament.

Medicus Mundi

Elisa, 14
08023 Barcelona

Tel: (93) 418 47 62

Àmbit: Assistència mèdica a zones necessitades.

Metges Sense Fronteres

Nou de la Rambla, 26
08001 Barcelona

Tel: (93) 304 61 00

Àmbit: Assistència sanitària a zones necessitades.

Moviment d'Objectors de Consciència (MOC)

Cervantes, 2 (Casal de la Pau)
08002 Barcelona

Tel: (93) 412 29 78

Àmbit: Objecció de consciència, promoció de la insubmissió.

Món-3 (Universitaris pel Tercer Món)

Diagonal, 690
08034 Barcelona

Tel: (93) 203 50 54

Àmbit: Desenvolupament.

PROIDE

Marquès de Santa Anna, 7
08023 Barcelona

Tel: (93) 237 71 80

Àmbit: Promoció i desenvolupament amb el Tercer Món.

SETEM

Sant Antoni Abat, 49
08001 Barcelona

Tel: (93) 441 53 35

Àmbit: Organització de camps de treball en països del Tercer Món.

SOS Racisme

Escudellers Blancs, 12
08002 Barcelona

Tel: (93) 301 05 97

Prat de la Riba, 40, 2

25008 Lleida

Tel: (973) 23 26 85

Àmbit: Antiracisme.

Activitats

9. Fixa't en tres dels logotips de les ONGs que tens representats a la pàgina 126:

- A quines ONGs pertanyen?
- A què es dedica cada una d'aquestes ONGs?
- Quins elements hi apareixen dibuixats?
- Quina relació hi ha entre els elements del logotip i la tasca que fa l'entitat?

Punt final

1. Entrevista algú que hagi estat en un camp de treball al Tercer Món. Pots seguir el següent esquema:

Nom i cognoms:

Edat que tenies quan vas
participar en el camp de treball:

Any:

Lloc:

Tasca que hi realitzaves:

Entitat organitzadora:

Preguntes:

- a) T'agradaria tornar a un camp de treball? Per què?
- b) Quina va ser la millor experiència? I la més dura?
- c) Aquesta experiència t'ha canviat en alguna cosa?

2. Entrevista algú que treballi o col·labori en una ONG. Pots seguir el següent esquema:

Nom i cognoms:

Nom de l'ONG:

Tasca que hi realitzes:

Preguntes:

- a) Per què treballes en aquesta ONG?
- b) Quina creus que és l'aportació d'aquesta ONG al món d'avui?
- c) Trobeu a faltar alguna cosa per a poder realitzar la vostra tasca? Quina?

3. Publiqueu les respostes de les entrevistes en la revista de l'escola o bé feu-ne una d'especial. Penseu un títol, poseu-hi fotos, mapes i dibuixos que il·lustrin la informació donada.

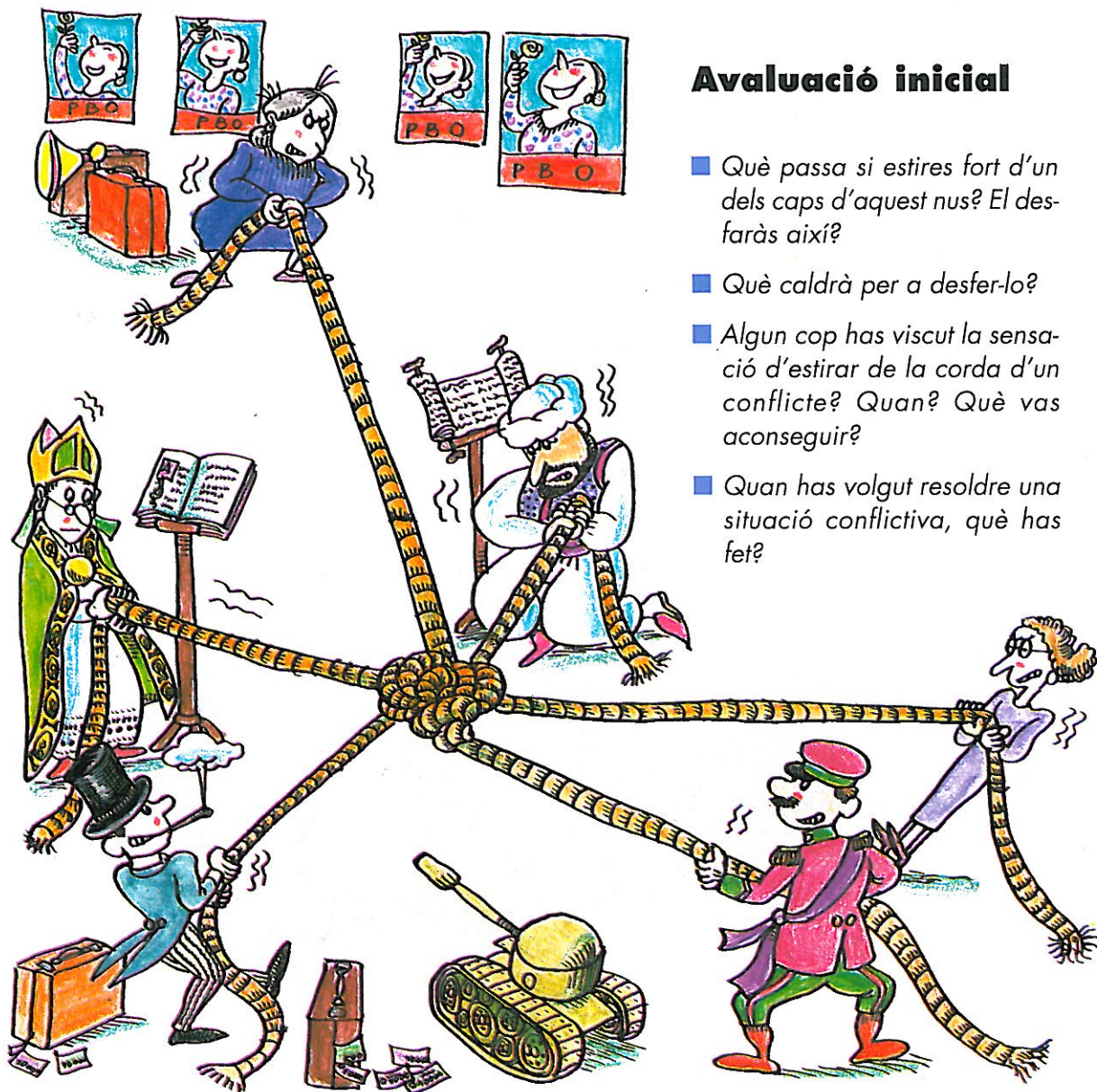
◀ Què has après?

Completa les frases següents relacionant les dues columnes:

1. No hi ha pau possible
 2. No és possible millorar les condicions de vida
 3. Ningú
 4. Hi ha dos grans àmbits de treball per la pau
 5. El treball assistencial
 6. El treball estructural
 7. La negativa a realitzar una acció contrària als propis principis i conviccions
 8. Els objectors i els insubmisos
 9. L'organisme on són representats els estats
 10. Les ONGs
- a) aborda les causes de les injustícies, de les guerres, etc.
 - b) treball per la pau positiva i treball per la pau negativa.
 - c) sense unes condicions de vida dignes.
 - d) és l'objecció de consciència.
 - e) no persegueixen cap benefici particular i no aspiren a entrar en el govern.
 - f) sense pau.
 - g) té tot el poder.
 - h) és l'ONU.
 - i) intenta atenuar els efectes de les injustícies, les guerres, etc.
 - j) es neguen a rebre una formació en l'ús de les armes.

UNITAT 10 ANÀLISI DE CONFLICTES

Avaluació inicial

- Què passa si estires fort d'un dels caps d'aquest nus? El desfaràs així?
- Què caldrà per a desfer-lo?
- Algun cop has viscut la sensació d'estirar de la corda d'un conflicte? Quan? Què vas aconseguir?
- Quan has volgut resoldre una situació conflictiva, què has fet?

Per començar...

Anàlisi és l'examen acurat de les parts d'una cosa, vistes de forma separada o bé en la relació que tenen entre si. L'anàlisi d'un conflicte és, doncs, l'estudi de tots els factors que hi intervenen per comprendre bé allò que està passant.

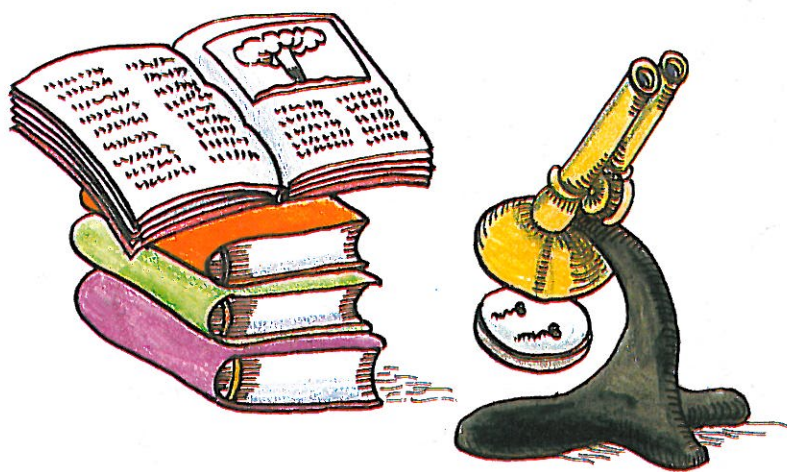
Ja sabem que els conflictes tendeixen a accentuar l'apassionament i la irracionalitat. I encara més si aquest ens és proper.

Enganyar-se o deixar-se enganyar és molt fàcil, sobretot si amb aquest engany sortim guanyant. Per això, l'anàlisi de conflictes ha de començar amb un esforç d'obtenir informació fiable, si pot ser de més d'una font. Cal desconfiar de les unanimitats absolutes davant dels conflictes, ja que sempre hi ha dues parts i dues raons.

Analitzar un conflicte ha de tenir sempre una finalitat pràctica. No és un pur entreteniment intel·lectual, sinó que la comprensió profunda dels seus protagonistes, de les seves causes, de la seva evolució, etc. ha de servir per a buscar solucions possibles i justes i per a prendre postures personals o col·lectives que ajudin a realitzar-les.

Informació objectiva i racionalitat en la recerca de solucions són els ingredients imprescindibles per a una autèntica i útil anàlisi de conflictes.

A continuació et proposem un esquema de treball per recollir i ordenar la informació, valorar-la i fer previsions o propostes de solució. Després l'aplicaràs a un conflicte actual perquè et serveixi d'exemple.

Guia d'anàlisi de conflictes

■ La història prèvia

1.1 Antecedents històrics remots.

1.2 Antecedents immediats: ¿Hi ha un fet que actüi com a detonant, o és un augment continuat de la tensió? Aquest detonant és un pretext o és un motiu real de conflicte?

■ Plantejament del conflicte

2.1 Els actors directes del conflicte.

- Definició de cada una de les parts en conflicte. Poden ser individus, grups, pobles, nacions, estats, etc.
- Situació inicial de cada part: problemes interns, composició demogràfica, capacitat econòmica, exèrcit i armament...

2.2 Definició del problema inicial.

- Tipus de conflicte: econòmic, territorial, ètnic, religiós, combinació d'uns quants...
- Interessos o valors contraposats. Raons de cada part, raons oficials, falses raons...

2.3 Context.

- Situació política, social, econòmica, demogràfica, militar, armamentística, etc. dels actors i de l'entorn. Altres conflictes relacionats.
- Actors secundaris: altres persones, grups, pobles, nacions o estats interessats en el conflicte. Quin interès hi tenen? Què poden treure del conflicte? Quines coses importants per a ells depenen de com es resolgui? Paper de la indústria armamentista.

■ Evolució del conflicte

- 3.1 Evolució interna de cada part:** canvis en la població, moviments de població, variacions en els interessos, canvis polítics interiors...
- 3.2 Història dels fets més importants esdevinguts des del començament del conflicte fins avui:** batalles, conquestes territorials o de poder, iniciatives pacificadores, resultats...
- 3.3 Canvis en el context des del començament del conflicte,** nous actors secundaris, noves condicions...

3

■ Situació actual

- 4.1 Situació actual de cada part:** cansament, destrucció, capacitat econòmica i militar, polarització de posicions, grups radicals...
- 4.2 Situació actual del problema:** canvis des de la situació inicial, temes resolts, nous problemes, noves reivindicacions...
- 4.3 Context actual.**

4

■ Perspectives de futur

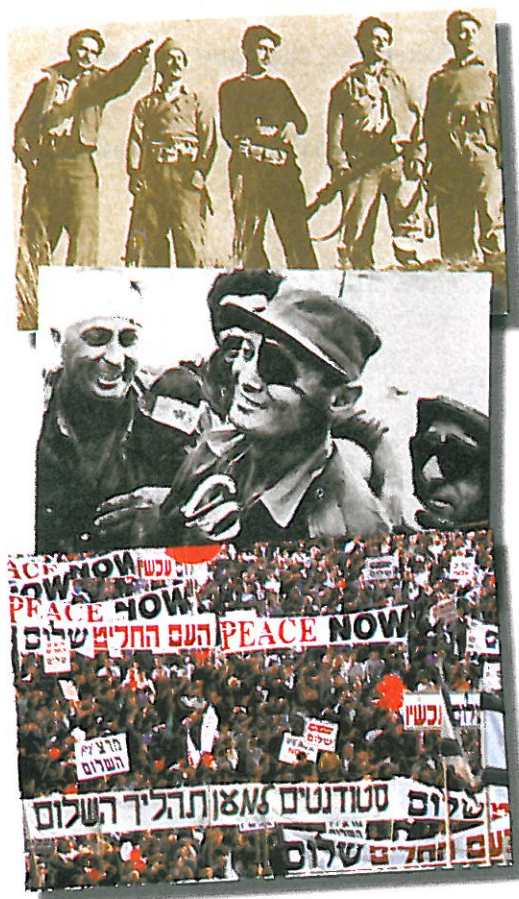
- 5.1 Imaginem una situació justa i possible.**
- 5.2 Factors favorables a la solució justa i pacífica del conflicte.**
- 5.3 Obstacles.**
- 5.4 Pla de pau.** Actuacions possibles i graduals per a afavorir una pau justa i estable.

5

Activitats

1. Què és per a tu "analitzar"? Algun cop has analitzat alguna cosa? Quina? Com ho has fet? Es pot analitzar quelcom mirant unes parts i no unes altres? Per què?
2. Enumera els cinc punts principals en l'anàlisi de conflictes segons l'esquema que t'hem presentat. Especifica quins punts fan referència al passat, quins al present i quins al futur.
3. Llegeix de nou l'exemple del Salvador i del Pep de la unitat didàctica núm. 7 (pàg. 90). Fes l'anàlisi de les dues històries d'acord amb l'esquema d'anàlisi de conflictes.

Ara et toca a tu...

Ja saps moltes coses dels conflictes, de les seves causes, de les diverses maneres de resoldre'ls, de com analitzar-los. També saps què és la pau i com treballar per aconseguir-la. Ha arribat doncs l'hora de posar en pràctica els teus coneixements i amb el seu ajut, analitzar un conflicte. Et proposem el que, des de fa molt de temps, hi ha entre israelians i palestins. Hauràs d'aplicar l'esquema anterior a aquesta situació concreta. T'indicarem algunes pautes que t'ajudin a seleccionar i ordenar la informació que hauràs de consultar. També trobaràs en aquesta unitat didàctica algunes activitats que t'ajudaran a assimilar la informació obtinguda i a tenir una idea més de conjunt. Bona sort!

Un exemple: israelians i palestins

1. Recerca d'informació

4. Repartiu-vos en grups de quatre o cinc. Cada grup buscarà informació d'un dels següents aspectes del conflicte que estudiem:

a) Situació geogràfica de Palestina: relleu, rius, clima...

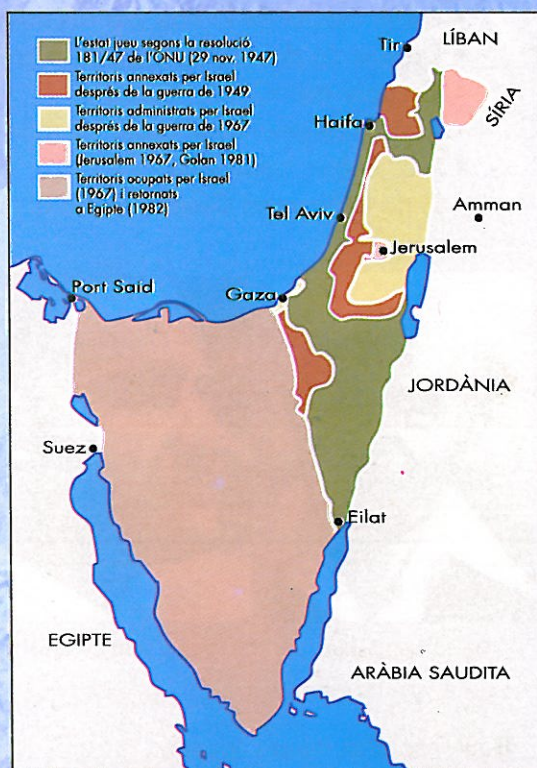
b) La Diàspora. Els jueus a l'exili. Els jueus a la II Guerra Mundial.

c) El retorn: el moviment sionista. Creació de l'estat d'Israel.

d) Els palestins: origen, religió, problemàtica, què volen.

e) Les guerres i els conflictes pels territoris: 1948, 1956, 1967 (Guerra dels Sis Dies), 1973 (Guerra del Yom Kipur), la Intifada, etc.

f) Les converses de pau. Acords israeliano-palestins. Situació actual.

5. Feu una posada en comú de l'activitat 3. Cada grup exposarà la informació recollida a la resta de la classe. Es pot presentar en forma de mural.

6. Dibuixa un mapa d'Israel i els països que hi tenen frontera. Assenyalat:

- Els límits de l'estat d'Israel en l'actualitat.
- El riu Jordà, la mar Morta i Jerusalem.
- Líban, Síria, Jordània i Egipte.
- La península del Sinaí, Gaza, els Alts del Golan i Cisjordània.
- Els territoris autònoms palestins.
- La mar Mediterrània.

7. Consulta en una enciclopèdia i després escriu l'any en què ocorregueren els fets següents i ordena'ls cronològicament:

- Fi de la Primera Guerra Mundial.
- Tractat de pau amb Egipte.
- Acords israeliano-palestins per a l'establiment d'un estat palestí.
- Creació de l'estat d'Israel.
- Intifada.
- Guerra del Sis Dies.
- Conferència de Madrid sobre la pau.
- Premi Nobel de la Pau per als líders israelians i palestí.
- Destrucció del temple de Jerusalem i dispersió dels jueus.
- Creació de l'OAP.
- Tractat de pau entre Israel i Jordània.
- Mor Rabin, assassinat.
- Fi de la Segona Guerra Mundial.

David Ben Gurion

Yamal Abd al-Nasir

Yitzak Rabin

Yassir Arafat

8. Pensa una mica i respon:

- a) On vivien els jueus abans de la creació de l'estat d'Israel?
- b) Per què es va concedir un territori als jueus després de la Segona Guerra Mundial?
- c) Quins són els països veïns d'Israel? Van acceptar el nou estat? Per què? Van actuar d'alguna forma?
- d) Què va passar amb els palestins a partir de la creació del nou estat?
- e) Els jueus van apropiarse d'algun territori més? De quins? Per quins mitjans?
- f) En quina situació es troben actualment els palestins?
- g) Els israelians conserven algun territori dels annexionats per les armes?

2. Anàlisi

Un cop ja has recollit prou informació només et cal passar a l'anàlisi del conflicte. A continuació trobaràs unes activitats que t'ajudaran.

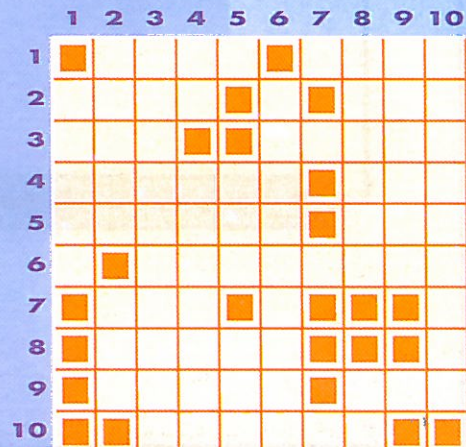
9. Repassa l'esquema que hi ha a l'inici d'aquesta unitat didàctica.
 - a) Amb la informació que tens, omple un esquema similar posant en cada apartat les dades que corresponguin. En l'apartat 5, escriu el que a tu et sembla que seria una solució justa, els factors favorables que hi veus i els inconvenients.
 - b) Intercanvieu entre vosaltres (en grups petits o bé tota la classe) les respostes a l'apartat 5.
10. A partir del que ja saps i, si cal, consultant, escriu en dues columnes les raons que poden haver portat a israelians i palestins a tants anys de lluita.
11. Escolliu un/a moderador/a. La meitat de la classe aprofundirà en les raons dels israelians i l'altra meitat, en les raons dels palestins. Feu un debat. (Potser seria interessant que els grups que han treballat els apartats b i c de l'activitat 3 defensin les raons dels jueus i els qui hagin treballat els apartats d i e defensin les raons dels palestins).

Punt final

Mots encreuats

Horizontals: 1. Canal artificial que comunica la Mediterrània amb el mar Roig. Practica el judaisme (al revés). 2. Territori anexionat per Israel. Vocal. Orient (al revés). 3. Organització de les Nacions Unides. Líder jueu (al revés). 4. Estat dels jueus (al revés). Arafat, Rabin i Peres en van rebre el Nobel. 5. El cognom del senyor Yasser. Nombre de dies que va durar una guerra. 6. Consonant. Dispersió. 7. Organització per a l'Alliberament de Palestina. Vocal. Consonant. 8. Estat veí d'Israel (al revés). Vocal. 9. Els Alts del Golan li pertanyien. Guerra del Kipur. 10. País dels faraons.

Verticals: 1. Alts annexionats pels jueus. 6. Nom que donem al territori dividit i disputat entre jueus i palestins (al revés). 10. La destrucció del seu temple marca l'inici de la diàspora dels jueus.

Què has après?

Completa aquest quadre:

